P. MUNTADAS.
Monserrat.
7.5

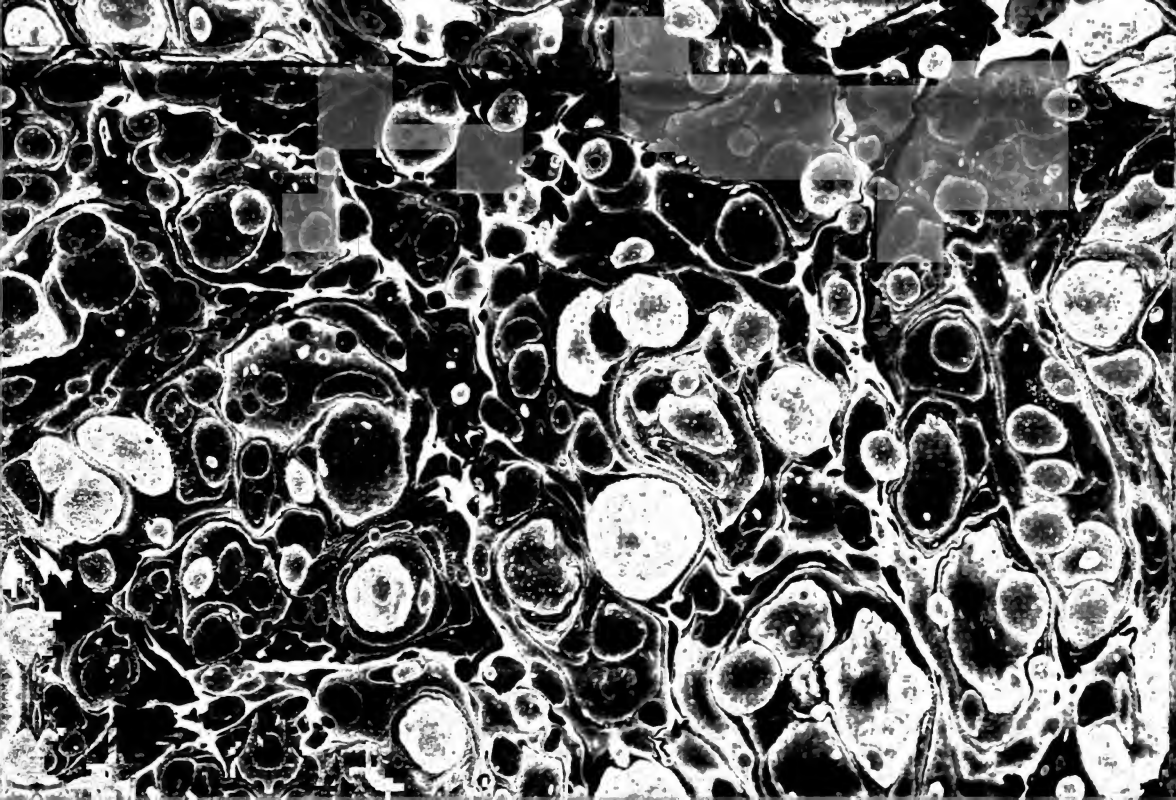

Digitized by Google

Digitized by Google

Muerte de Jesus, tinieblas y trastorno de la tierra.

Digitized by Google

ORACION.

Miradme ¡ ó mi amado y buen Jesus! postrado en vuestra santísima presencia: os ruego con el mayor fervor que imprimais en mi corazon los sentimientos de fé, esperanza, caridad, dolor de mis pecados, y propósito de jamas ofenderos; miéntras que yo con todo el amor y con toda la compasion de que soy capaz, voy considerando vuestras cinco llagas, comenzando por aquello que dijo de Vos ¡ óh mi Dios! el santo profeta David..... han taladrado mis manos y mis piés, y se pueden contar todos mis huesos.

Todos los que habiendo confesado y comulgado rezaren devotamente delante de un santo Christo esta Oracion, pueden ganar perpetuamente Indulgencia plenaria por si, y sacar una alma del purgatorio. Lo concedieron Clemente VIII, y Benedicto XIV, y lo confirmó N. SS. P. PIO VII, con decreto de 10 *de Abril de* 1821.

Digitized by Google

Digitized by Google

CONVERSA

ENTRE UN

PAGÉS Y LO Sr. RECTOR,

SOBRE

INDULGENCIAS Y BUTLLAS

PRINCIPALMENT

DE LA SANTA CRUZADA.

En que se posa la veritat en clar, y al alcanse de tothom, y se dissipan los erros del poble menos instruit en estas materias.

Impres en Barcelona: en la estampa de la Viuda Brusi.

BIBLIOTECA DE MONTSERRAT

REIMPRES
En IGULADA: En la estampa de Joaquim Abadal.
Any 1834.

Digitized by Google

Digitized by Google

PROLECH.

Quin espanyol bon catolich pot mirar ab ulls aixuts lo abandono en que ha vingut d' parar la Butlla de la Santa Cruzada? Un tresor que deuria ser de tot espanyol mil vegadas mes apreciat que l' or y la plata, ha arribat à un abatiment, objecte de despreci y burla de uns, y de indiferencia de altres. Si nostra esperit de Fe y Religió nos' reanima, temo será luego un tresor enterrat en nostra Patria, desconegut dels mateixos naturals. Y los Papas, se veurán en la dura precisió de retirar la sua ma benéfica, que ab tanta profusió ha derramat fins ara sobre nostra terra, la rosada del Cel, ab abundancia de gracias y singulars Privilegis. Parlo d' eixa manera, mogut de la rebaixa tan escandalosa, que de alguns anys á esta part se experimenta en la distribució de ditas Butllas. Y de ahont pot provenir esta lamentable decadencia? Jo penso, que sens temor d' errar, se pot atribuir, no tan à la pobresa, com al haber lo poble donat oidos á las impietats y falsedats, tantas que se han vomitat contra esta Santa Butlla y las indulgencias. Pero qui son cabalment los qui mes se desmandan en aixo? Per fortuna son uns, que no tenen altra ciencia que la mundana, la de la carn, de las passions, enemiga de Deu. Uns que no saben de que parlan, censuran lo que no coneixen, y

Digitized by Google

están ignorants y en dejú en punt de Indulgencias y Butlla de Cruzada, que tan abominan y malparlan. Puntualment se verifica en ells lo del Apostol San Judas: quæcumque ignorant blasphemant. *Epist. v.* 10.

Desitjós de que lo fiel obre los ulls, mire los interessos de la sua anima, y no se deixe enganyar de uns que no saben ni 'ls toca saber lo que critican, he determinat publicar aquest Opuscul. En éll veurá lo Lector, lo que ha sempre ensenyat la Iglesia Católica en materia de Indulgencias; l' origen de la Butlla de la Cruzada y causas que la motivaren; y los motius perque continua en Espanya tan solament, y no en altre Regne.

He preferit publicarlo en forma de conversa, perque la sua lectura sia mes grata al poble. Y per la mateixa rahó, encaraque la materia es séria, he procurat tant com he sabut, acomodarme al seu estil, á las suas frasas, ditxos, refrans y expressions.

Si he acertat, baldament que aquest paper arribás á las mans de tothom, perque llegintlo molts, alguns alomenos sen aprofitarán. Aquest es lo meu desitj.

Basta de Prolech, amat Lector. Vale et jube.

Digitized by Google

CONVERSA

ENTRE UN

PAGÉS Y LO Sr. RECTOR,

SOBRE

INDULGENCIAS Y BUTLLAS.

Pagés. Tinga molt bon dia Sr. Rector? ¿Com ho passa?

Sr. Rect. Oh! Isidro::: be per servirvos: y tan dematí per aqui?

Pag. Si senyor, si. No tinch lo matxo á casa, y he pensat, prenho ab temps vesten tot xano xano, y tot esperant la Missa farás patar una xarradeta ab lo Sr. Rector.

Digitized by Google

Sr. R. Be, home be: senteuvos.

Pag. Ab sa llicencia.

Sr. R. Vaya, quina n' fem per allá?

Pag. Nos entretenim à fangar: y vustés per aquí?

Sr. R. També m' entretenia à regirar llibres per dirvos quatre cosas de la Butlla, Diumenge que la publicarém.

Pag. Pero, y que sen despacha cap?

Sr. R. Vaya com no. Sen despachan, pero molt pocas respecte de antes. Que penseu está acabada la Fe en Espanya? No estam en aixo gracias á Deu, ni hi estarem tampoch. S. Tomas y altres com éll, fundats en las paraulas de Cristo, judican, que la Religió Católica may faltará en lo Occident ó Europa, y que sempre lo Papa desde aqui, gobernará à tota la Cristiandat. Jo mes crech als SS. Pares y Doctors, que á tots aquells que pensan destruirla, pero ells se quedarán precisament ab las ganas, com ha succehit als seus mestres. Luthero, fa 300 anys, volia acabar ab lo Papa: Voltayre, habia concebut esperansas del mateix; pero als ultims de la sua vellesa, desconfiat de poderho lograr, envejaba la sort dels seus deixe-

Digitized by Google

bles, dientlos: *jo ja no ho puch heurer, pero vosaltres si, tindreu l' honor d' enterrar la Iglesia Romana, y de ferli lo epitafi.* Y que han lográt? Los ossos de aquella cadena de impios, estan ja podrits, las suas animas sepultadas al infern, y la Iglesia Romana ab lo seu Pastor, se conserva inmoble com una columna en mitj dels vents. La Nau de Pere pot sufrir de las olas; pero no pot anar à fons, dura y durará fins á la fi del mon.

Pero, escolteu, y que non preneu vos de Butlla, que me hagueu fet aqueixa pregunta?

Pag. Jo li diré la veritat: antes be n' comprava, pero:::

Sr. R. Heu, poch á poch, aixo de comprarne. Las Butllas nos compran, sino ques prenen, pues lo diner ques dona, no es preu de la Butlla, sino una limosna destinada á aquellas obras pias senyaladas del Papa. En nom de Butlla, entenem *unas lletras Apostólicas, en que lo Papa concedeix gracias y privileigis espirituals*, y aquestos bens no son preu estimables, ni vendibles.

Pag. Ba, fora, fora::: aixo vustes ho en-

Digitized by Google

tenen, hom es un ruch, y no se ficsa en aqueixos primors. Diguemli donchs *pendrer*. Jo lo que dich, es, que anys passats be n' prenia, pero ara entre lo que un ha sentit á dir, y la miseriota dels diners, fa uns quants anys que no men cuydo::: que vol que li diga!

Sr. R. Ja hi som::: no ho dich jo::: es dir que desdel any vuit non preneu; y aixo mes per falta de fe que de diners: no es veritat? Dieu, dieu, que haveu sentit à dir, ó millor, que es lo que no creyeu en ordre á Butllas? que segurament n' eixirém mes aviat.

Pag. Ja te raho, perque si habia de contarli tot lo que n' he sentit á dir, prou nos hi atraparía la lluna. Jo responentli ab claredat, passat del *Crech en un Deu*, lo demes me apar fullaraca, y no crech gayre res: y aixo de Butllas è Indulgencias ho miro per falornias y papadineros. Gástat una peseta y mitja, ja pots menjar tot lo que vulgas, ous, carn, formatge, y sino dectals mariajuana, que non tastarás. Si ab una pessete y mitja puch menjar de tot, perque no sens ella? No veu vusté si fa riurer aixo? Axo si; si vull

Digitized by Google

estalviarme la mitja pesseta, solament ne entregue una, es veritat me deixarán menjar arengadas à tripa llisa, y en lloch de carn, me podre mamar un cabás de Indulgencias: ab:::

Sr. R. Jesus! Isidro::: basta, basta de disbarats. Ab pocas paraulas, heu tallat rama per 15 dias::: Ja veitj lo que temia: es dir, que vos sou un heretge.

Pag. Jo heretge? Deu men guart.

Sr. R. Si, si, vos sou un heretge, y no dels petits. Vos no creyeu sino en lo que se expresa en lo *Crech en un Deu*, de conseguent vos no creyeu en lo purgatori, en Indulgencias, ni en lo Batisme, Eucaristia, ni ab cap Sagrament, sent aixis que tot aixo son articles de fe, y que no están expressats en lo *Crech en un Deu*, per lo tant, vos sou un heretge. Home, home! no veyeu quinas vos ne escapan? Lo *Crech en un Deu*, es un compendi dels articles capitals de la Fe, pero á mes de aqueixos, ni ha de altres, y altres com los indicats, que constan de la Sagrada Escriptura, ó tradició Apostólica, que devem creurer com los contenguts en lo *Crech*

Digitized by Google

en un Deu, y quant no, som heretges; pues uns y altres son igualment revelats, y la Iglesia los proposa com á tals. Pero nons entretinguem per lo cami, y anem á las Butllas si us' apar ara que ve lo temps de pendrerlas.

Pag. Me fará un gran ple, perque talvolta hi hauré prou trapussat.

Sr. R. Ab un xich mes: : : no es pas res! Y tal tropessar, y tal cosa, home, que de poch no us' haveu trencat lo coll. Ja vos he dit y repetesch, que per Butlla entenem *unas lletras del Papa, en que com á cap y Supremo Pastor de la Iglesia, concedeix als fiels algunas gracias y privilegis.* Las Butllas de que hem de parlar y que fan por vos, son la de la *Cruzada*, y la que li dieu de *Carn.* Parlem en primer lloch de la de la *Cruzada*, que es la principal, pues sobre lo indult de la carn, petitas dificultats hi podeu tenir.

Pag. Tan mal he oit dir de la una, com de l' altra.

Sr. R. Ja ho suposo, pero tot vindrá per son torn. = Lo mes apreciable de la Butlla de la Cruzada, son las Indulgencias, tantas quen concedeix; y de conseguent,

Digitized by Google

comènsem per aqui. Ja podreu objectarme tot quant vulgueu, que no fugiré la dificultat, perque tot quant se pot dir en contra, está mil vegadas refutat desde Luthero, que alsá lo estandart contra Indulgencias, y acaba en negar casi tot lo de la Fe. Dieume pues, com estam sobre Indulgencias? Sabeu alomenos en que consisteixen? Perque ab lo que veitg, vostra fe coixeja molt en aquest punt.

Pag. En aixo li confesso que bastant hi trunfo; pero en quant á saber que son, prou, prou:: Ol que tenia uns Pares que sabian la doctrina, tota com lo Pare nostre, y me la feyan apendrer per forsa, y sino carencia. Miri si ho se; Indulgencia, *es una condonació y remissió de las penas que diuhen del purgatori.*

Sr. R. Jo temo que trunfeu á moltas veritats de Fe. Y aixo que dieu, bona definició en part; pero vos no obriu la boca sens dir desatinos. Es dir: *quen diuhen* los altres, pero vos no. Entengueu, que la ecsistencia de un lloch de penas en l' altra vida, que anomenam *Purgatori*, desde que mon es mon, ha estat y será un article de Fe, y es un

Digitized by Google

heretge qualsevol que l' nega (1).

Per major claradat en materia de Indulgencias, deveu saber, que desdel principi del cristianisme, se establieren certas penitencias, per determinats pecats, com v. g. per un pecat de heretgia, deu anys de penitencia, dejunant á pa y aigua los Dilluns, Dimecres y Dissapte de cada semana. Per un jurament fals, 40 dias á pa y aygua, y per espay de 7 anys, los tres de cada semana. Per ballar devant la Iglesia, ó en dia de festa, tres anys de penitencia ab los tres pa y ayguas cada senmana. Per un robo, despues de la restitució, 30 dias à pa y aygua. A un usuré, un salteador de casas y camins, despres de la restitució 3 anys de penitencia, un de ells à pa y aigua. Per malehir als Pares, 40 dias á pa y aygua: y per despreciar los preceptes del Sr. Bisbe, ó párroco, la mateixa penitencia. Per matar à un home en una baralla, tres anys à pa y aygua:

(1) Trid. Sess. 25. Que la existencia de un lloch de penas temporals en l' altra vida, haja estat sempre un article cregut de tot lo genero humá, ho trobarás probat en la Iglesia de Christo 1ª p. nota 149, impresa en 1832.

Digitized by Google

y aixis dels demés pecats. Estas penitencias se anomenavan *canónicas*, perque eran la regla, que devian seguir los confessors en lo tribunal de la penitencia. Pero refredat aquell fervor, y estragats los costums dels cristians, la Iglesia deixá lo rigor de aquellas penitencias, y maná als confessors las tingan present, perque guarden alguna proporció ab ellas en quant pugan, y fassan coneixer als penitents la gravedat dels seus pecats, que ab tal rigor eran castigats antiguament.

Pag. Si ara nos aplicavan aqueixas manxiulas, pestelsech, que abandonat aniria lo vi; prou podriam arrancar las vinyas y ferne foch. Las purgas també anirian à llansar; ja podrian estar sens ellas los Apotecaris.

Sr. Rr. Deixeus de monarias. Aqui podeu coneixer lo fervor y puresa dels primers cristians, que humilment se subjectavan al rigor de aquellas penitencias. = La Indulgencia, no solament es *absolució*, *condonació y remissió* de aquellas penas canónicas, sino tambe de las penas temporals, que segons la divina justicia devia sufrir lo pecador en aquesta

Digitized by Google

ó altra vida, per los pecats venials, y per los mortals ja perdonats en quant á la culpa y pena eterna. Aqueix es lo comú sentir de tota la Iglesia, y sagrats Doctors (1)

Pag. Y de ahont han tret vustés aqueix poder?

Sr. R. De Cristo lo havem rebut. Jesucrist lo doná à S. Pere baix lo simbol de las claus dientli: *tibi dabo claves Regni cœlorum*: tot lo que absoldrás y perdonarás en la terra, quedará absolt y perdonat en lo cel: en quals paraulas prometé á Pere una Suprema Potestat per gobernar la Iglesia en la sua ausencia, y per traurer tot vincle y obstacle, que impedesca als homes la entrada al Regne del cel. No sabeu que à un Rey que entra de nou al seu Regne, ó á una ciutat, li presentan las claus en senyal del Domini y Suprema Potestat que té? Pues veus aqui lo que Cristo volgué fernos entendrer que donava à Pere, y per major claredat anyadí: tot lo que desligarás ó absoldrás en la terra, será desligat ó absolt en lo cel. A consecuen-

(1) Cayet. Op. tom. 1. Tract. 8, 9, 10 et 15, 16.

Digitized by Google

cia de aixo, despues de la Resurrcció, prócsim á pujarsen al cel, li digué *pasce oves meas* (1): ço es, com á Cap y Pastor que tinch nombrat, de aqui en avant cuida de las mias ovellas. En virtut de aquesta Potestat, jals' Apostols concedian Indulgencias, pues no sols absolian de pecats, sino tambe de la pena deguda per ells, com ho feu S. Pau ab un incestuos (2). Aqueixa práctica habian apres de Christo, que habia concedit Indulgencia pleníssima ó absolució de tota pena á la Magdalena, á la Samaritana, á una adúltera, y al bon lladre, dientli: *hodie mecum eris in Paradiso.* Y despues dels Apostols, se troba que de temps inmemorial ha usat la Iglesia de las Indulgencias, com diu lo Concili Tridentino y portan los Autors, Belarmino, Kiliano y molts altres de igual nota (3). Y consta de Tertuliá, S. Cipriá, S. Gregori &c. citats de Lipsin (4).

(1) Math. 16 y 18. Joan. 20 y 21.
(2) 2 Cor. 2.
(3) Trid. Sess. 25 contra Lutero. Belarm. l. 1. de Indulg. c. 3.
(4) Lipsin tom. 2. De Indulg.

Digitized by Google

Pag. Que la Iglesia tinga poder de perdonar pecats, be me está, perque aixis ho confessam en lo *Crech en un Deu* quant diem: *crech en la remissió dels pecats*; pero que puga tambe condonar las penas del altra ó aquesta vida.... que vol que li diga! Axo seria tenir vustés las claus del cel á la butxaca.

Sr. R. Si senyor, las *claus del cel.* Ja vos he dit, que aqueixas entregá Cristo á S. Pere. En aixo estam? Aqueixa mateixa expressió digué Cristo á S. Pere per significar lo gran y Suprema Potestat que li donava, no sols de absoldrer de pecats, sino tambe de tota censura y pena, y de obrir d'esta manera las portas del Cel. Per aixo pintan á S. Pere ab unas claus en la ma, y ellas son las armas del Papa; perque entengam, que aquesta potestat resideix plenament en éll, com á succesor de S. Pere en lo govern de la universal Iglesia. Per ventura la pena deguda á la Divina justicia per nostres pecats, no ha de impedirnos la entrada al Cel? Luego hi ha en la Iglesia poder per condonarla, en virtut de las claus donadas á ella per medi de Pere. Escolteume ab atenció: exer-

Digitized by Google

cici de tota clau, be es obrir portas? luego exercici de las claus del Cel donadas à Pere y als seus succesors, será obrir lo Regne del Cel á aquells que hi han d'entrar. Obrir portas, es traurer y apartar los impediments de la entrada; quals impediments en ordre al Cel, son, no solament los pecats, sino tambe las penas degudas per ells, despues de ja perdonats en quant à la culpa: pues un y altre impedeixen aquella entrada, com consta de varios llochs de la Sagrada Escriptura, Tradició Apostólica, y tots los SS. PP. de la Iglesia (1). Y si un y altre impediment no se podia traurer per la potestat de la Iglesia, las *claus* entregadas á Pere no serian suficients á obrirnos las portas del Cel. Ni se verificaria la paraula de Cristo á Pere: *quodcumque solveris super terram, erit solutum et in Cœlis*; perque si exceptuam la pena deguda als pecats, ja la potestat no se extendrá à deslligarnos tot lo que impedeix la entrada al Cel. Essent pues acte y exercici de las claus de Pere, obrir las portas del Cel als membres de Cristo, que

(1) Math. 5. v. 26.

Digitized by Google

som tots los fiels, apartant tots los impediments; se veu clarament que la Potestat de la Iglesia, se exten no sols á perdonar los pecats, sino també las penas degudas á la Divina justicia, que debem passar en aquesta, ó altra vida. Que vos apar d'aixo?

Pag. Ja ho veig; pero crega, que es tot una potestat.

Sr. R. Pero home! si creyeu que en la Iglesia hi ha facultat de absoldrer de pecats mortals, be creyeu que te potestat de absoldrer de pena eterna? Pues quina forsa vos ha de fer, que puga condonar y absoldrer de pena temporal, que es infinitament menor? Podrá lo molt, y no podrá lo poch? vos apar si aixo consona?

Pag. Ara si que ho veig ben clar. Vusté te rahó.

Sr. R. Be ho se prou que tinch rahó, lo cas es quem valga. Ara deveu advertir, que esta remissió de penas, no es purament gratuita, sino que en lloch de aquellas que lo pecador deuria sufrir per satisfer á la Divina justicia, se ofereixen á Deu las penas de Cristo, que son de valor infinit, las de Maria San-

Digitized by Google

tíssima que no necessitaba, y las satisfaccions dels Sants, despues de haver satisfet per los propis pecats; y sino, aquellas satisfaccions quedarían superfluas y en vá, ço es, no tindrian efecte; pues per ellas res se satisfaria á la Divina justicia: v. gr. si un Sant devia satisfer á Deu com á 8, y ha satisfet com á 12, li sobran 4, que no serveixen per satisfer éll, y aixis, si no servian per altre, quedarian superfluas y en vá.

Pag. Pero quen son vustés amos de aquellas penas sobrants? si ells devian á Deu 8, y li han vulgut pagar 12, quels fa á vustés?

Sr. R. Per millor entendrer aixo, deveu tenir present, que lo unigenit Fill de Deu, se digná pendrer nostra naturalesa per obrar nostra Redempció, satisfent com á Home á son Etern Pare per los pecats dels homes; no per medi de sanch de animals, sino derramant la sua propia sanch, sacrificat en lo Altar de la Creu. No se contentá en derramarne una sola gota, sent aixis que per la unió á la Persona Divina, auria bastat á satisfer per tota la naturaleza hu-

Digitized by Google

mana; sino que volgué derramarne ab tota profusió, no quedantli part sana de la planta dels peus al cap. Perque aquesta abundancia de penas no sian en vá, volgué com á piadós Pare, que servissen per aquellas que nosaltres deuriam sufrir per nostres pecats, com nos ho predica la Fé (1). A aquest cúmulo de tresor, se anyadeixen las penas de Maria Santíssima en cuant eran satisfactorias, de que ella no necesitaba per no tenir cap pecat; y també las sobras de las satisfaccions y penitencias de tots los justos; pues la intenció de ells es, que servescan per lo cos de la Iglesia y dels seus membres, que son tots los fiels. Aixis nos ho está dient lo Apostol S. Pau en varios llochs de las suas cartas (2), nos ho predican los SS. Pares y la mateixa fe (3). Y aixis si los mateixos sants feren aquellas penitencias sobrants ab la mira de que servissen per aquells fiels que no tinguesen falta, quina dificultat vos fa, que servescan per aixo?

(1) Joan. Ep. 1ª c. 2. et c. 4. v. 10.
(2) Coloss. 1. v. 24. Ad Timoth. 2ª c. 2. v. 10.
(3) Extrav. c. 1. Clem. 6 da pan. et re. et Decret. distinc. 19. in canonicis.

Digitized by Google

Pag. Aixo sí que son figas de altre panér: si ells ja las patian per aqueix fi, fora fora, no hi tinch res que dir.

Sr. R. Sols falta fer la distribució, y aqueixa la fa lo Papa. Y aixis, quant guanyem una Indulgencia; lo Papa nos aplica á cada hu una part de aquellas penas, que se ofereixen á Deu, en lloch de las que nosaltres deviam patir en aquesta ó altra vida. Y encaraque las de Cristo ja bastarian per tots los pecats del mon, no obstant, éll se digná admetrer als Sants en aqueixa gran obra de satisfer per los pecats dels homes, aixis com los admetrá á conjudices lo dia del judici: tot per mes honrarlos. De aqueixa manera resplandeix la perfeta unió del Sants ab Cristo, que es lo seu cap; y en lo cos de la Iglesia, se veu mes clara la *comunió dels sants*, que confesseu en lo *crech en un Deu*, y que solament no enteniau.

Pag. Prou te sobrada rahó. Es dir, que si guanyo una Indulgencia sem fan mias las penas de Christo y dels Sants, en algun modo, com si jo las hagues patit: ja ho entench. Crega Sr. Rector, que de aqui en avant miraré d' altra manera

Digitized by Google

las Indulgencias, de que tant me havia burlat. Pero, com es que aqueix reparto lo haja de fer lo Papa, y no qualsevol?

Sr. R. Repartir los bens del comú als particulars, á qui toca sino al Cap que goberna? Aixis veyeu que al Rey toca donar graus, empleos, y senyalar la renda que han de tenir los empleats, y retirats. Y com lo Papa es lo Cap Supremo de toda la Iglesia ab plenitut de jurisdicció, á éll toca repartir aquestos tresors, que son del comú de la Iglesia. O aixis, al Papa toca concedir Indulgencias plenarias y parcials á tota la Iglesia; pero los Bisbes y demes Prelats, poden concedir las qu'ls ha tacsat lo Papa.

Pag. Com es, que essent una cosa tan gran las Indulgencias, son tan bogals los Papas y Bisbes en concedirne? sembla que las devian companejar un poch mes, y no concedirlas sens com va ni com costa.

Sr. R. Home, del bo may ni ha massa, y cuant mes sen distribueix, millor. Ni podeu dir que se concedescan sens com va ni com costa, pues no se concedeixen

Digitized by Google

sino es ab justas causas. La Iglesia, com á bona Mare, desitjosa de nostra salvació, vol que fem obras de pietat, y misericordia, vol que confessem y combreguem sovint, vol quens encomanem á Deu, y que preguem per la unió dels Princeps Cristians, y victoria contra dels infiels, perque no pertóben la pau y tranquilitat de la cristiandat; y per estimularnos á aqueixas y altras semblants obras, nos diu: qui en tals dias anirá á confessar y combregar; qui visitará la capella del Roser pregant per la pau y unió entre'ls Princeps cristians, contra dels infiels; qui fará las estacions al mateix fi; qui dirá un Ave Maria quant tocan horas; fará una limosna als malalts del Hospital &c. &c. se li concedeixen tals y tals Indulgencias. Es dir, que per estimularnos á fer bonas obras, y anar per lo cami de la virtut, nos presenta las Indulgencias, como una Mare que ensenya una poma al infant per excitarlo à caminar. De conseguent, veyeu que no sen concedeixen de sobras, ni tampoch sens com va ni com costa, sino ab justos motius,

Pag. Pero alomenos concedintsen tantas

Digitized by Google

com fan, ha de ser mal, perque necessariament aquell magatsem de penas de Cristo, de Maria, y dels Sants, al últim tan y tan sen traurá que quedará buyt, si ja no ho es. Qui parla, home com l' altre dia vaig llegir, que solament passant lo Rosari un que estiga escrit al llibre de la confraria del Roser guanya 140 milions de dias de indulgencia? Hont va à parar?

Sr. R. Es veritat, que per aqui sen deuhen anar las Indulgencias concedidas al Rosari, sens moltas altras de plenarias; y encaraque ni hagués de concedidas altres tantas, y totas se guanyassen, no vos cal temer que may quede exhausto aquell erari. Aqueixa es una mercadería que quan mes se gasta, mes creix: com la paciencia que com mes sen usa, mes sen' te. Primerament, las penas de Cristo son de un valor infinit, capaces per si solas de satisfer per tots los pecats del mon com diu S. Juan. (1). De conseguent estas solas bastarian á mantenir sempre provist de tresors aquell Erari. Pero Cristo aixis com per honrar als

(1) 1ª Joan. c. 2.

Digitized by Google

sants, vol que recorreguem á ells, y posem per intercessors, aixis tambe vol, que las penas dels sants servescan de preu de nostres pecats, com las suas proprias. Aixis son semblants á ell en patir per los altres. = He dit, que quant mes se trau de aquest comu erari, tant mes se aumenta: perque aquell que guanya v. g. una Indulgencia plenaria per sí, queda devant de Deu libre de tot deute, está en gracia de Deu, se exercita en la oració, mortificacions y penitencias per domar las passions, y satisfer per los pecats; y com ja no te deutas que pagar, estas penitencias en quant á satisfactorias totas li sobran, y van al comu Deposit. Per lo tant, quant mes indulgencias se guanyan, tant mes se aumenta lo número dels justos absolts de tota pena, y de conseguent, mes creixerá lo comu erari de la Iglesia. No vulgueu, pues ser tant economich en aquest punt. No sabeu economisar los bens de casa vostra, que gastantse disminuheixen, y voleu que la Iglesia economise y regateje uns, que distribuintse se aumentan. Aixo es lo millor!

Digitized by Google

Pag. Me perdonará Sr. Rector, que aixo may ho habia entés. Es dir, segons vusté se explica, que si jo guanyo una Indulgencia Plenaria, quedo net com una patena, y sens deutes devant de Deu: aixo ja ho entench. Y si ne guanyo una de 140 milions de dias ab lo Rosari, be deuré estalviarme tots aqueixos de las penas del Purgatori? Home aixo del Purgatori será una cosa molt llarga? May tanta purga!

Sr. R. Lo que duran aquellas penas purgants per cada pecat venial, y per cada mortal ja perdonat en quant á la culpa y pena eterna, está reservat en los secrets de Deu; y res tenim revelat sobre aixó. Solament vos diré; que Deu nos dona en aquesta vida temps y medis facils y llaugers per satisfer lo que li debem, y si despreciem aqueixa sua misericordia, despues caurem en mans de la sua justicia, quens fará pagar fins lo ultim maravedis; y ja vos asseguro que será ben amarga aquella purga, y de mal passar.

En quant à Indulgencias Plenarias y parcials, vos diré, que la plenaria, no hi ha dupte que es una condonació y

Digitized by Google

remissió de tota pena, ço es, una Indulgencia de tal manera plena, en quant pot extendrerse la potestat de la Iglesia. Y de conseguent, si n'guanyeu una, quedeu sens deutes devant de Deu. Aixis Soto, Suarez, Corduba, Bonacina, Toleto, Lugo, Belarmino, y Estraveg. segons Ferraris art. *Indulgentia.*

Las Parcials, no son del modo que vos haveu entés. En estas lo Papa nos aplica del tresors de la Iglesia, lo que equivalga á la pena quens relacsa. Y aixis, quant un guanya una Indulgencia de 40 dias, no se enten, que se li desconten 40 dias de Purgatori; sino que se li condona lo que hauria pogut satisfer ab 40 dias de aquellas penitencias establertas antiguament per la Iglesia, que ja vos he esplicat.

Y si me demaneu, quanta pena de purgatori se condona ab una Indulgencia de 40 dias? vos respondré que no ho sé, que Deu nons ho ha revelat, ni ne habem de fer res. Del mateix modo dich, que si passant lo Rosari, sabeu guanyar 140 milions de dis de indulgencia, se vos perdonará tanta pena, quanta podriau satisfer ab 140 milions do dejunis á pa

Digitized by Google

y aygua, prescrits en las penitencias canónicas. Y vos apar si es petita ganancia aqueixa, ab tan poca cosa com es resar el rosari¿

Pag. Mai havia entés aixo. Ara si que ho veig ben clar, y li prometo que seré un predicador de Indulgencias. Veig al mateix temps, que tot quant me habian dit aquells plagas, no era sino mentidas, y enbalaquerías per ridiculizar las indulgencias, y tot lo mes sant de nostra religió.

Ja veu que fins ara hem parlat de las indulgencias, que podem guanyar los vius. Y las animas del Purgatori poden guanyarne? Si las guanyan, queu saben ellas quant lo Papa los concedeix indulgencias?

Sr. R. Los sants del cel veyent á Deu, veuhen las cosas de aquest mon, pues totas resplandeixen en éll, millor que en un mirall; pero las Animas del Purgatori, com están privadas de la vista de Deu no veuhen lo que passa assí, atesa la condició del seu estát: no obstant, per medi del sants angels, moltas cosas sels manifestan, com son las oracions, y demes sufragis quels vius ofereixen á Deu

Digitized by Google

per ellas, perque los servesca de consol y alivio. Pero ellas no poden guanyar cap indulgencia, perque acabada la vida, está acabat lo temps de mereixer. Y quant se parla de indulgencias per las animas, se enten regularment que lo Papa concedeix als vivents lo poder guanyar tal indulgencia, que pugan aplicar y oferir à Deu per sufragi de tal ó tal anima, y satisfacció de las suas penas.

Pag. Ja pot ser aixo de satisfer un per unaltre? Sembla que aquell que ha pecat, ha de sufrir y satisfer éll mateix; pues ja diem, qui la fa, que la pague.

Sr. R. Bons aniriam, si aixo fos! No eram tots nosaltres pecadors, y Cristo satisfeu per nostres pecats, carregantse sobre las penas que nosaltres mereixiam? Escolteu, si vos me deviau cent lliuras, y un vostre amich me las pagaba per vos, no quedariau vos libre del deute? está clar que si. Si pues, feu un dejuni, preneu una disciplina, feu las estacions de la Butlla, y oferiu estas mortificacions é indulgencias, no per vos, sino per satisfacció del deute que tal anima te á la Divina justicia, per-

Digitized by Google

que no li han de valer per satisfer tota ó part de aquella pena? Sabem per altra part, que es molt agradable á Deu aqueixa obra de caritat; pues éll mateix nos ha donat lo exemple, quan mogut de caritat enviá lo seu Fill per patir y satisfer per los altres; y vol que nosaltres fem lo mateix ab nostres jermans. Per excitarnos à eixa gran obra, tenim à S. Pau quens mana, que lo un porte la carga del altre, ajudantnos mutuament (1) A mes de aixo, ja vos he dit, que 'ls sants oferian á Deu las penitencias sobrants, per satisfacció dels pecats dels fiels.

Pag. Sia com bulga, ell resulta que lo Papa pot concedir Indulgencias aplicables á las Animas. De conseguent tindrem alomenos, que éll te també las claus del Purgatori, y podrá obrirlo y buidarlo sempre que vulga.

Sr. R. Jo crech que vos heu llegit á Voltaire, Rosseau, ó algun altre semblant diable, perque moltas de las especies que toqueu, han eixit antes de la boca dels impios y heretges. = Que lo Pa-

(1) Galat. 6. v. 2. S. Thom. Suplem. q. 13. a. 2.

Digitized by Google

pa puga concedir Indulgencias aplicables tan als difunts com als vius, es innegable. Totas ellas convenen en la causa y en lo efecte: es dir; totas provenen de la Potestat de la Iglesia, que distribueix part dels seus tresors, que son las penas de Cristo y dels sants en quant son satisfactorias: y unas y altras convenen tambe en traurer alguna pena temporal deguda á la Divina justicia per rahó dels pecats. De conseguent no hi ha cap rahó perque la Iglesia no puga concedir Indulgencias á vius y á morts (1). Pero la diferencia está, en que als vius sels concedeix directament per modo de absolució, y als difunts per modo de sufragi. Ab un exemple ho entendreu millor. Lo Rey v. gr. de Inglaterra, ab lo diner del comu erari, pot redimir ó llibertar los esclaus que te en lo seu Regne, com los que te en Fransa; ab la diferencia, que'ls que estan en Inglaterra, los pot redimir de propria autoritat; pero respecte dels que te esclaus en Fransa, no pot fer sino enviar lo diner, y suplicar al Rey de

(1) S. Th. Supl. q. 71. a. 10.

Digitized by Google

Fransa se digne acceptarlo per la llibertat de aquells esclaus, que te de Inglaterra: y lo Rey de Fransa fará lo que millor li apareixerá. Donará llibertat à tots, ó á alguns, ó los afluxará y endulcirá la esclavitut, ó demanará encara mes diners per lo rescat. Y si algun de ells no mereix tal gracia, podrá lo Rey de Fransa aliviar ó llibertar als demes, y á éll no, per mes diners que li oferescan (1).

Apliqueu lo cuento, y veureu la diferencia entre las indulgencias concedidas als vius y als morts. Als vius com á subdits del Papa en lo espiritual, de propria autoritat nos concedeix las indulgencias, aplicantnos part dels tresors comuns de la Iglesia, y absolentnos de tota ó part de la pena, que deuriam

(1) Al Cristianisme s' deu la abolició de la esclavitut. Antes de Cristo, havia estat com un dret comú, passar á degüello á tots los presonérs de guerra y pobles vensuts, y per un acte de pura misericordia, á judici seu, los deixavan en vida per tenirlos esclaus. Lo tractament quels donaban era orrorós. Los escassejavan los menjars mes grossers, passada la hora del treball, jeyan engrillonats per los camps, ó en subterranis ahont apenas penetrava lo ayre. Eran oprimits á colps,

Digitized by Google

sufrir per nostres pecats. Pero á las Animas dels difunts, com ja no son subdits seus, las concedeix per modo de sufragi, ço es, suplicant á Deu se digne acceptar las penas de Cristo y las sobrants dels Sants, en paga de las que ellas han

treballs, y maltractament: sels venian y canviavan ab bestias al arribar á ser bells, ó cayent malalts, los deixavan morir de fam, ó los tiravan de viu en viu als peixos dels estanys y bassas. Moltas vegadas degollavan á varios en la plassa, ó los tiravan á las fieras per diversió del poble espectador. Y estos desgraciats, que gemegavan en cadenas, eran en tanta multitut, que Atenas, no tenint sino 20 mil ciutadans, tenia 40 mil esclaus, Y cuant Roma contava un milió y dos cents mil habitants, apenas tenia dos mil propietaris; los demés eran criats y esclaus. Una lley disposava, que si un ciutadá Romá era mort en sa casa, perdessen la vida tots los esclaus que habitassen en ella, per cual motiu una ocasió foren condemnats á mort 400. Aixo si, los amos no parlaban sino de *llibertat*, *de independencia*, mentras los seus corrals, camps y ciutats, estavan plens de esclaus, que 'ls venian, canviavan per vils animals, y degollavan per diversió. Ni un sol filosop, somiá en obrir la boca per la abolició de aquellas atrocitats y defensa dels innocents.

Finalment vingué la Divina Lley de Jesucrist, que apoderantse del cor del home, li feu mirar los esclaus com á jermans, redimits ab una mateixa sanch de Jesus, cridats á una mateixa gra-

Digitized by Google

de patir. Si es del agrado de Deu, quedan aliviadas, ó libres; y sino, no. De conseguent veyeu ben clar com lo Papa no pot despoblar lo Purgatori, trayent de alli las Animas del modo que vulga.

cia, à una mateixa gloria; companys de uns mateixos sagraments, de una mateixa santedat, y membres de un mateix cos. Ab estos sentiments se aná tot poch á poch y per si mateixa, desterrant aquella horrorosa esclavitut; fins que finalment, lo any 1167 lo Papa Alexandro III la declará contraria á la caritat y esperit del cristianisme. De aqui ha vingut, que en las guerras, lo vencedor deixa als vensuts en la vida, en la possessió dels seus bens, y ab la mateixa llibertat que tenian. Aixis se portá lo Rey de Espanya en la conquista de las Américas. tot aqueix gran be, que com un dret de gent, han abrassat fins los gentils, se deu á la Religió de Jesucrist.

La esclavitud dels negres feta per via de comers, sens altra causa que la avaricia dels comerciants, y lo robo de estos infelissos, que s' diu *plagiat*, es del tot injust, é illicit. Bibliot. de Relig. tom. 2. p. 134, 137, 262. y tom. 16 p. 132 y seg.

He posat esta nota, perque se vege un dels petits beneficis que nostra Religió ha portat sobre la terra. Dich *petits*, perque los espirituals, no poden compararse ab estos, per tant superiors.

Digitized by Google

Pag. Aixo es mol diferent del que jo creya. Y donchs encaraque jo guanye una Indulgencia plenaria y la aplique à la mia Mare, ó fasse un dejuni per ella, tal vegada ni la trauré del Purgatori, ni li será de cap alivio.

Sr. R. Tot aixo es veritat si ella no mereix aquiexa gracia. S. Agusti diu, que las nostras obras bonas serveixen à aquellas Animas, que mentres visqueren, meresqueren que estas obras pias dels vius los puguessen ajudar despues de la mort (1). Y aixis vos diré, que aquell que en esta vida no aurá cuidat de fer penitencia del pecats, no es digne que li servescan las obras dels vius, pues aixo seria fomentar holgassants. Las indulgencias y demes obras bonas que s' fan à favor dels difunts, y lo mateix las penas sobrants del Sants, son per suplir lo que no habian pogut per si mateixos satisfer en aquesta vida; y de conseguent es precis que ara procurem exercitarnos en la penitencia per satisfer lo que pugam, allá ahont no po-

(1) S. Augus. in Euchirid. c. 109. et lib. de cura pro mort. c. 2.

Digitized by Google

drem arribar, sens suplirá ab la abundancia dels altres, com diu lo Apostol (1). En seguida de aqueixa doctrina, vos diré, que aquell que es negligent en pregar per los difunts, y guanyar Indulgencias per si y per ells; no mereix que despues de la mort li aprofiten, y es ben probable no li servirán las oracions, ni las Indulgencias dels vius per abreviar las penas; y que per sí mateix haurá de satisfer per medi de aquell foch purgant tot lo deute. Aixo mereix en castich de la sua omissió y negligencia. Mireu cuant nos interesa lo fer penitencia de nostres pecats, y aplicar Indulgencias y altres sufragis à favor de las Animas dels difunts. De aqui se segueix, que encaraque hagueu aplicat una Missa, una Indulgencia Plenaria, oracions y altres sufragis à favor del Anima de la vostra Mare, no deveu desistir, sino continuar; perque no sabeu si li han servit per molt ni per poch, y si necessita de molt ni de poch sufragi, y sempre val mes que ni sobren, que no que ni falten. Si no lo necessi-

(1) 2. Cor. cap.

Digitized by Google

ta, van estos sufragis al comu tresor de la Iglesia, menos que hagueu fet substitució.

Pag. Segons aixo, apar que no es necessari aplicar lo sufragi per aquella ni per aquesta Anima, sino que Deu lo fa servir per aquella que ho mereix.

Sr. R. Jo lo que dich es tot lo contrari, ço es, que convé aplicarlo per tal Anima, y si ella no ho necessita, ó no li deu servir, per tal altra, y de eixa manera fer una cadena de substitucions. Es veritat que tot sufragi serveix de consol y alegria á totas, perque com se aman ab perfeta caritat, llibertantse, ó aliviantse una, totas se alegran, molt mes que una Mare del alivio del seu fill; pero aixo nols abrevia lo temps de penar. Lo sufragi serveix de satisfacció, solament per aquella per qui lo fareu y aplicareu, segons S. Tomas (1). Si no pot servir per aquella, y no haveu substituit altra, anirá al comu Deposit de la Iglesia, perque lo Papa lo repartesca y apliqre. Lo mateix diré, de totas las obras satisfactorias que nosal-

(1) Suppl. q. 71 a. 13.

Digitized by Google

tres fem sens donarlas aplicació. Per aixo diem, que lo be may se pert.

Pag. Y que hem de fer per guanyar Indulgencia? Hem de estar en gracia? Hem de confessarnos? Hem de dir gaires Parenostres?

Sr. R. Lo que debeu fer, es lo que disposa aquell que las concedeix. Y aixis vos diré, que si voleu guanyar sinch Indulgencias Plenarias cada primer Diumenge de mes, debeu ser confrare del Roser, visitar lo Altar del Rosari pregant per la pau entre'ls Princeps cristians &c. Lo número de Parenostres tant en estas visitas, com en las estacions, com no está determinat, bastará dirne 5 ó 6 en cada Altar.

En quant à confessar y combregar vos diré, que antes del any 1759, si se disposava aixo per guanyar una Indulgencia, era necessari fer aqueixa obra pia; pero desde aquella época, es altra cosa. Tots los borrechs de un any, y tots los que tardan mes de 8 dias à confessarse, deuhen ferho, encaraque estigan en gracia de Deu, si aixo está disposat en la concessió, pero los que cada senmana se confessan, encaraque no se con-

Digitized by Google

fessen lo dia en que se pot guanyar la Indulgencia, mentras no estigan en pecat mortal, y cumplen ab tot lo demes que está disposat, ja poden guanyarla, com declará lo Papa Clement XIII en lo citat any. Deu advertirse que la confessió pot ferse la vigilia de la festivitat.

Si en las lletras de la concessió no se demana lo confessar y combregar, no s' te necessitat de ferho. Pero si que deveu posarvos en gracia, alomenos ab un acte de contrició, y proposit de confessarvos quant mana la Iglesia, si voleu guanyar la indulgencia per vos. La raho es ben clara. Si per raho del pecat mortal sou mereixedor de pena eterna, com voleu que seus perdone la pena temporal? Aixo no pot ser. De conseguent, si voleu guanyar las Indulgencias per vos, es necessari que estigueu en gracia y amistat de Deu. Y si la Indulgencia es Plenaria, deveu tambe tenir dolor y aborriment à tot pecat fins venial; y sino, no seus perdonará la pena deguda à éll, y alashoras la indulgencia plenaria se vos fará parcial.

Pag. Ja veig la raho, pero pestelsech, que aixo de Plenarias ne guanyarem

Digitized by Google

pocas! Jo pensaba que era mes facil.

Sr. R. Si, si, no cal sino bufar y fer ampollas. Ara podeu mamarvos aquells cabassos de Indulgencias que deyau. No veyeu com sou un matacocas?

Pag. Y per guanyarlas per la mia Mare, tambe necessito estar en gracia?

Sr. R. En quant á aixo, vos diré, que segons S. Thomas fundat en S. Agusti; un que está en pecat mortal pot guanyar á favor dels difunts aquellas indulgencias, que la Iglesia concedeix directament á favor de ells; pero no las demes. Ja dona las rahons de aixo (1), que son convincents y claras com acostuma. Pero per major seguretat será bo, que lo pecador se dispose primer, ab un acte de contrició, y concebesca displicencia del pecat mortal.

Pag. Aixo que ha dit, que en un dia se poden guanyar tantas Indulgencias Plenarias, no u' puch estomacar; perque si la primera, ja me ha absolt de tota la pena temporal, que faran las demes? Ja no poden condonarme ninguna pena,

(1) Supplem. q. 71. a. 3. Cuniliati Mor. tom. 2. De Indulg. §. III.

Digitized by Google

y de conseguent serán ben superfluas, ni me servirán de res.

Sr. R. Primerament vos no podeu saber, menos de revelació, si haveu guanyat cap Indulgencia: com ni tampoch si esteu ó no en gracia de Deu. Es molt util pues, que en un mateix dia pogueu guanyar moltas indulgencias plenarias, y que practiqueu y repetiu las diligencias per guanyarlas, perque si no habeu guanyat la primera, pogueu guanyar la segona, y sino la tercera, y sino la quarta &c. Y per Ntra. Sra. de Agost y Roser de octubre, que repetiu las visitas 25 vegadas, perque si per falta de disposició no podeu guanyar la una, guanyeu l'altra. Segonament, en cas que ja hagueu guanyat la primera, convé tambe que treballeu per lograr las demes, las quals encaraque no pugan tenir efecte satisfactori respecte de vos, no se perdran per tothom, y vos estareu ben content de que vagen al comu Deposit de la Iglesia, en cas que no las hagueu aplicat á ningu mes, y que vostras obras servescan per altres. En quant empero al merit que tindreu en guanyar aqueixas Indulgencias sobrants á

Digitized by Google

vos, tampoch se perdrá. Vos mateix rebreu lo premi de aquellas bonas obras. Finalment vos diré, que si no podeu guanyar la indulgencia Plenaria, se vos fa parcial, segons la bostra disposició.

Pag. Me sembla Sr. Rector, que de Indulgencias ne haurem fet prou. Jo seria de parer, que me explicás alguna cosa de la

BUTLLA DE LA CRUZADA.

Sr. R. Vos mateix; parlemne, que sino, aixo se allargaria massa. Comensem ab lo seu origen, y desde luego descubrireu la sua causa, efectes y nom que te.

En lo any 1096 los Turchs se habian apoderat ja de tota la Terra Santa y Asia menor fins al estret de Constantinopla, destruint Iglesias, perseguint als cristians, y rabiosos de borrar lo sant nom de Jesus de sobre la terra, amenassavan invadir á tota la Europa y acabar ab la cristiandat. En aquest apreto, un zelos Ermitá vingué del teatro de aquella guerra, recorregué la Europa, y mogué als Reis y demes Princeps cristians à reunirse y empendrer la guerra contra del Turch, per reconquistar las

Digitized by Google

provincias usurpadas y contenir las suas miras de conquista y rapinya. Los Princeps cristians, reuneixen exercits: lo Papa junta un Concili en *Clermont*, y concedeix grans privilegis é indulgencias à tots los fiels que se allistarian y reunirian al exercit: ó ajudarian ab limosnas y oracions; y fou tal la conmoció de animos á vista de una causa comuna, tan pia y santa, y de las Indulgencias concedidas, que fou precis fer retirar à molts, que sens reparar en la edat, secso, ni condició, se oferian à pelear y morir per Cristo en la mateixa ciutat en que Cristo morí per tots. Se doná per divisa una *creu encarnada*, que portavan sobre del vestit, per qual motiu se dona á aquella espedició lo nom de *Cruzada*. La Espanya, estava ocupada ab la guerra contra dels moros, que tenia dins de casa; pero no obstant aixo, lo Arcabisbe de Toledo eixí tambe ab tropas, ab la insignia de dita *Creu*. Aquest es l'origen de la Butlla de la Cruzada, que espedí alashoras lo Papa à favor dels que anirian à aquella guerra santa.

Aquesta espedició tingué un felis ec-

Digitized by Google

sit, de manera que ab tres anys, ço es, en 1099 tingueren conquistada la Terra Santa ab la sua capital Jerusalem. Pero en 1187 caigué altra vegada en poder dels Turchs, à pesar de haver anat en son ausili un gran Exercit de *Cruzadas*, que per comissió del Papa Eugeni III habia predicat y publicat en Fransa y Alemania, San Bernat Abat.

Sobre lo any 1209, per reprimir als heretges Albiguenses, que revolucionaren la Fransa, robavan las Iglesias, profanavan las Imatjes dels Sants, incendiavan las casas dels catolichs, sequejavan los pobles, destruian los monastirs; degollavan als sacerdots... per reprimir dich, y castigar la insolencia de aquells rebeldes á la Iglesia y al seu Soberá, Inocenci III, publicá altra *Cruzada*, ab ampla concessió de Indulgencias y gracias á tots los que se allistassen al exercit catolich, ó ajudassen á la guerra ab oracions y limosnas. Á esta expedició, anaren mols espanyols, y entre ells lo gran Patriarca S. Domingo.

En 1570, poderosos é insolents altra vegada los Turchs ab novas victorias y conquistas, tornavan amenassar á tota

Digitized by Google

la Cristiandat, y los pareixia que res los faltava, sino destruir la forsa naval dels Cristians per apoderarse dels ports de mar que volguessen de Europa, y tenir las portas obertas à novas conquistas y robos. En ocasió tan crítica lo Papa. S. Pio V. Dominico, publicá altra *Butlla de Cruzada*, y reunits los exercits del Papa, ab los de Venecia y Espanya, formaren una poderosa armada naval, confiant lo seu mando á D. Joan d' Austria jermá del Rey de Espanya. Y encaraque esta Armada era molt inferior á la turca, no obstant, lo acometen en lo golfo de Lepanto, y queda destrossat tot lo poder del Gran Turch, fent lo anech mes de 40 mil, ab passats de deu mil presoners, llibertat de 20 mil cristians que portaban catius en los rems, y aprensió de totas las galeras y demés embarcacions. En una paraula, no hi ha memoria de homes, de altra victoria semblant, en que se haja manifestat mes lo poder de Deu á favor de la Cristiandat. Lo Papa no duptá atribuir aquella victoria als rosaris y professons devotas, qu'ls confrares del Roser feyan lo mateix dia que se al-

Digitized by Google

cansá; per qual motiu maná celebrarse tots los anys la festa del Roser en lo primer Diumenge de octubre, en perpetua memoria de aquell benefici.

Convé advertir, que lo Rey d' Espanya costeja per si sol la mitat de tots los gastos, que feu l'Armada de estas tres Potencias.

Pag. Havent concorregut á las *Cruzadas* tants regnes de Europa, com pesta ningu te la Butlla sino nosaltres? Apar estrany aixo.

Sr. R. No hu' estranyareu, quant me haureu oit. Totas las citadas y altras *Cruzadas* en que han concorregut los Reys d' Europa, lo de Espanya ha estat qui mes se ha distingit en ellas per la defensa de la Religió contra dels infiels de modo que may ha fet paus ab turchs, moros ni altres infiels; y sols tenim ab ells treguas, ó suspensió d' armas, que ells trencan sempre quels passa per lo cap com ha succehit mil vegadas ab lo turch, argelins y demés. Ab aixo sol, ja veyeu que la Espanya es mes acreedora á gracias Pontificias, que ningun altre Regne. = A mes de aixó, quin ha peleat mes contra infiels per mantenir pura la

Digitized by Google

fe dins casa, y predicarla fora de casa? Durant los set cens anys que tinguerem los moros, que fou tot Espanya, sino una *Cruzada* continua? En efecte, pues durant aquella tan llarga guerra, que acabá en 1492, ja los Papas habian concedit á la Espanya particulars Butllas de Cruzada, perque ab las suas limosnas continuás la guerra contra dels mahometans, com diu Mariana (1). Desde quels moros son fora, quin Regne ha mantingut tan pura la fe? Quin ha estat tan preservat de heretgias? Fins al present, no sabem que cap heretgia haja nascut en Espanya, ni que un sol heresiarca, ço es, autor de alguna heretgia, haja estat espanyol. Y quina nació, quins Reys sino los de Espanya, han merescut lo titol honrós, y renom de Catolichs?

Y si parlem de portas á fora, qui nos passará la ma per la cara? Qui ha portat lo nom de Jesus à totas las parts del mon, sino los Reys d'Espanya y espanyols? Ells han restablert lo Evangeli en

(1) Hist. lib. 22. c. 18. y demes histor.

Digitized by Google

las Américas (2), lo han introduit y mantenen en Filipinas, é Islas de Luzon, en Tunkin, Conchinchina, Imperi de la China, Japon &c. &c. Y finalment, los Reys de Espanya son los unichs, que han pres lo *carrech de defensar la fe Católica, de propagarla y de mantenir expedicions per contenir Turchs, Moros, Jueus y demes infiels perseguidors de ella.*

Per aqueixos y altres motius, despues de espellits ja los moros d'Espanya, continuan los Papas en concedirnos una especial *Butlla de la Cruzada*, com lo Papa Julio II ho feu en lo any 1509.

Despues Lleo X. any 1519. = Clement VII any 1529. = Paulo III. en 1535 y 1537. = Julio III. en 1555. = Paulo IV. en 1559. = Pio IV. en 1562 y 1563. = y S. Pio V. any 2571 que estengué la concessió per 6 anys, de manera que cada dos anys se publicás, y aqueixa con-

(2) Moltas son las probas de haver arribat en América la Religió cristiana molt antes quels Espanyols; pero quant estos entraren allí, ja no existian sino alguns vestigis en algunas parts. Iglesia de Christo 1. p. Nota 2 Bibliot. de Relig. tom. 3. p. 111 y tom. 5. p. 260.

Digitized by Google

cessió per sis anys es la que se observa y sempre que los Papas la concedeixen ò renovan, volen que no valga sino per sis anys. Despues Gregori XIII. any 1573 y 1576. = Xixto V. any 1585. = Gregori XIV. en 1591. = Clement VIII. en 1592, 1600 y 1603. = Paulo V. en 1605 ab prorogació per Espanya fins á 1625 y per las Indias espanyolas fins á 1663. = Los demes Pontifices, exceptat Gregori XV. perque en lo seu temps durava la concessió de Paulo V. la prorogaren solamen per sis anys; y may l'han concedida perpetuament.

Convé advertir, que Gregori XIII. en la sua primera concessió de 1573 decretá, que cada any se publicás la *Butlla de la Cruzada* en Espanya, y en las Indias espanyolas cada dos anys. Y totas las Butllas que han anat concedint los demes Papas, l' han formada seguint la norma de la de Gregori XIII, que es la mes plena de indulgencias y privilegis (1).

Si tot aixo no us' basta, seguiu totas

(1) *Ex adait. ad Biblioth. Ferraris. verb. Bullæ Cruciatæ.*

Digitized by Google

las *Butllas de la Cruzada* que han continuat à Prorrogar tots los Papas desde lo any 1663 fins á nostres dias, y en las suas cabeceras trobareu apuntats los motius particulars de la sua concessió y prorrogació. Y si no voleu tenir tan treball, escolteu la cabecera de la que actualment tenim, confirmada del Papa Lleo XII, que diu aixis: *Entre las naciones favorecidas del cielo, y llamadas por la providencia Divina al gremio de la Iglesia, ninguna mas privilegiada que la nacion Española, escogida muy particularmente para la propagacion y defensa de nuestra Santa Fé Católica, habiendo llevado el estandarte de la Cruz, á los paises mas remotos del Orbe, y haciéndole triunfar inumerables veces de los enemigos del nombre cristiano. Para alentarle, pues, en tan gloriosa empresa la franquearon los Romanos Pontifices con una liberalidad imponderable, los privilegios, Indulgencias y gracias contenidas en la Bula de la Santa Cruzada, que confirmó y prorogó nuestro SS. Padre Leon XII, por su breve expedido en Roma á*

Digitized by Google

26 *de julio de* 1824

Aqui teniu, pues, perque la Butlla de la Cruzada continua en Espanya, y no en ningun altre Regne.

Pag. Li dono las gracias de las noticias que me ha donat, que may havia sentit. Pero, diguim ara; aquella guerra be es acabada, y tenim paus ab tots los infiels del mon; purtant be devia ser acabada la Butlla, ó alomenos sens donás de franch, no pas esquitxan pesseta. Tothom hi es per lo diner. Y lo Papa, que no hi sucará tambe? Deuhen fer tan tu, tan, jó.

Sr. R. Vos lo que vomiteu, es disbarats aixo si: y sobre tot que no ús toquen la butxaca. Com podeu dir que está acabada aquella guerra, y que tenim paus ab ells? Ahont se han firmat estos tractats de pau? Ja vos he dit que lo Rey d' Espanya, may ne ha firmat ab infiels. De conseguent la guerra sempra queda oberta; y lo que tenim no son sino treguas ó suspensió de armas. No haveu vist com fins ara quels francesos han conquistat á Argel (que per molts anys pugan guardarlo), aquella guerra ab nosaltres encara durava, ó teniam que

Digitized by Google

pagar un gran tribut á aquells infiels perque nons molestassen? Y á pesar de aixo, lo dia menos pensat, sens dirnos aygua va, nos pillaban barcos, saltavan à nostras platxas, robavan y prenian la gen que podian y sels ne portavan per esclaus; Quants espanyols no haveu conegut y jo tambe, que presos d' esta manera, han estat à Alger carregats de cadenas? Aixó no es pas parlarvos del any den marras, sino de nostres dias. Y quant no peleem ab infiels, que no deu lo Rey d' Espanya estar sempre previngut de barcos, tropa y canons de artillería per cuant vinga la ocasió, á que estam exposats tots los dias? Que voleu quens atrapen ab los pixats al ventre, majorment tenint á flor de bigoti las costas de Africa, pobladas de cap á cap de mahometans y altres gentils? Bons vehins son aquestos, per viurer descuidats, y dormir á bon son!

Pero no pensesseu que tot lo producto de las Butllas se haja precisament de invertir en aparatos de guerra contra infiels. No veyeu que lo Papa tambe diu: *para la propagacion de nuestra Santa Fe*? y aquesta no s' propa-

Digitized by Google

ga ab canons de artillería, ni sabres, com la lley de Mahoma, sino per medi de la predicació, y qui vol, *creu*, y qui no vol, se queda com antes. Aqui teniu un altre escorredor dels diners que ixen de la Butlla. Ja vos he tocat, no ha gaire, del que ha fet la Espanya de portas á fora per la defensa y propagació del Evangeli. Y á mes de alló, quant diner no ha gastat fins ara en mantenir partidas de tropa al costat de cada Missionista de América, no per forsar als Indios à convertirse, sino per defensar al missionista dels atropellaments que hauria estat exposat, à fi de que pogues ab llibertat anunciar la Divina paraula á aquells que la volguessen escoltar? Y fins en nostres dias, no se han esmerat los Reis de Espanya, en conservar y propagar la Fe Católica tambe en Filipinas é Imperi de la China? Lo mateix Fernando VII nostre Rey actual ha protegit la fundació de un collegi de Dominicos en Ocanya, per punt de reunió de tots los Dominicos, que se senten ab esperit per anar á Filipinas, y penetrar al Imperi de China á predicar lo Evangeli á aquells gen-

Digitized by Google

tils. Y penseu que tot aixo se pot fer sens diners?:: Mireu si hi ha pochs ni gayres xucladors del producto de la *Butlla de la Cruzada*! Deixo encara mols altres no petits, un dels quals es la partida que penso tots los anys se ha de donar als Turchs, per la concessió dels llochs Sants de Jerusalem y son veinat. Totas las sectas de protestants y cismatichs, gregs y llatins, envian allá Sacerdots y continuas limosnas, per mantenir lo culto y veneració de aquells Sants llochs, y guardarlos de ser profanats de turchs y árabes; y la *católica Espanya* sels miraria ab indiferencia? Y voleu, que no concorre á esta obra tan pia y honrosa á nostra Religió?

De aqui podeu coneixer, y estigueu ben persuadit, que lo Papa, tans diners sen porta de la *Butlla* com vos. Ni ell se ha cuidat de tacsar la limosna, sino que ho fa lo Comisari general de la Cruzada espanyola, á qui lo Papa doná facultat per senyalarla. Y aqueix mateix recull tots los diners que ixen de las Butllas.

Pag. Pero home, si los diners de la Butlla

Digitized by Google

de la Cruzada van fora d'Espanya, pitjor estem que no estavam. Quin bordell de negoci quens porta! semblant al de Robert ab las cabras, que n' donava dos de blancas per una de negra.

Sr. R. Primerament los que se gastan en armament contra dels infiels, no marchan pas d'Espanya. Y encaraque, ne eixissen, no serian ben gastats en defensa de la Religió, y de tots los pobles espanyols que estan á la vora del mar? Si vos allá teniau la casa, vos agradaria gaire trobarvos una nit rodejat de turchs ó moros, queus robás, y seus ne portás al Africa? Segonament lo diner que lo Rey gastava en enviar y mantenir tropa en las Missions de América, no era sino adelantarlo; pues ab las contribucions que cobraria quant los Indios estarian civilisats, lo reembolsaria quadruplicat. Bona falta quens fan los diners de América! Tercerament, y per ultim, encaraque la Espanya no recobrás res de las Islas Filipinas en recompensa de la predicació del Evangeli; y encaraque cada any fassa una bona limosna per la conservació y culto dels Llochs Sants ¿que no devem fer alguna

Digitized by Google

limosna fora de casa? Y podeu citarmen una de mes ben empleada? Que teniu por que per aqui se atrasse la Espanya? Cuidado no sieu vos aquell Pagés, que malgastant ab disbauxas y gormandadas, despues de molt rumiar per saber ahont se perdia l'aigua, resolgué, que tot lo atrás de la casa, provenia del malgasto de lluquets, que feyan las criadas, cremantne un cada vegada que encenian lo foch!

Deveu advertir que als Frares que marxan á Filipinas, y á la China, las mateixas Provincias ja costejan lo viatje ab tots sos gastos. No pensesseu, que tambe se pagassen de la Butlla.

Pag. Vol dir, que aqueix diner se gasta del modo que vuste diu? Jo estich fart de sentir, que sen feyan cofis y mofis; y que servian fins per fer casas; y que sé jo que mes habia sentit á dir ja en temps de Godoy.

Sr. R. Que vos creyeu tot lo que sentiu á dir? Bonas tragaderas teniu á fe de listo! encaraque ab Godoy no mi fico, ni crech lo que sentireu dir. Pero ja que tan voleu batxillejar en examinar vidas agenas, y escudrinyar que s' fan

Digitized by Google

los diners de la Butlla, vull soltar vostres reparos d' una altre manera, mes satisfactoria á totas vostras batxillerías, y ne eixirem de una vegada. Jo vull concedirvos tot lo que voleu ó dieu. Suposem, quels Superiors gastan aqueix diner en lo que vos dieu (encaraque falsissím); que vos importa á vos y á mi? En tal cas ells donarian son compte devant de Deu, y ningun dany nos faria á vos ni á mi. Si vos me doneu una pesseta per dir una Missa, ó per socorrer als mes miserables de la Parroquia, que heu de cuidar vos si la dich ó no, ó si fas la limosna? Que heu vos de venirme á la saga per escudrinyar, que faré de la pesseta, si cumpliré ab vostre encarrech, ó si me la jugaré? Vos, entregantme la limosna, habeu cumplert ab vostra obligació ó devoció; y ja teniu lo merit devant de Deu. Lo demes queda á carrech meu. Lo mateix vos dich dels diners, que entregueu per la Butlla. Queus fa á vos, y á mi, que dure ó no la guerra contra infiels, que dels diners sen fassan ó no barcos y canons, que haja cesat ó no lo tribut als Argelins, que se envii ó no limosna á la Terra

Digitized by Google

Santa, y Missions á l'altra part del Mon; ó que sels gasten en altres cosas? No continua lo Papa en concedirnos las gracias y Privilegis de la Butlla? Pues, tambe podem continuar nosaltres à gaudirne si la prenem. Lo demes es buscar pel dins un ou, y cabilositats de impios.

Pag. Ba, vusté ja si enfada::: mudem de tecla, pues en aixo quedo plenament convensut. Fassa ara favor de dirme, en que consisteix la Butlla? Que vol dir, que es una gran cosa lo quens concedeix?

Sr. R. Home de Barrabás! Aixo estau molt atrassat! Llegiula, home, y nom fareu aqueixa Pregunta. Veureu que fent las estacions de sinch altars, ó de sinch vegadas en un altar, si á la Iglesia no ni ha mes, dins lo any se poden guanyar 87 Indulgencias Plenarias, y moltas mes de parcials: deu vegadas se pot traurer anima del Purgatori &c. Si teniu la Butlla, cualsevol confessor vos pot absoldrer de tot y qualsevol pecat, menos de la heretgia; y sens ella no podria absoldreus de molts pecats per estar *reservats*; á que cada dia se hi troban los confessors de fora Espanya, teniut

Digitized by Google

que recorrer al propri Bisbe, ó al Papa per la deguda llicencia. Ab esta Butlla tot confessor vos pot conmutar qualsevol prometensa ó vot, menos lo de castedat, de entrar en Religió; y de peregrinar á Jerusalem. Aixo si, la conmutació ha de ferse en una limosna á la caixeta de la *Cruzada*, que ja se troba en totas las Iglesias Catedrals; y en algunas obras espirituals tan profitosas, y proprias per conseguir lo fi que se havia proposat conseguir ab lo vot, com la materia ú obra que habia votat. Y es mol bo, conmutar qualsevol vot en frecuencia de sagraments. Sens la Butlla, ningun simple confessor, ni Párroco, vos pot conmutar cap vot.

Si aixo nous basta, y com à devot de san llemí aneu per regalos del cos, aqui ne teniu. La Butlla vos concedeix menjar ous y cosas de llet en dias de quaresma, que no podriau sens ella, com succeheix per tot fora de Espanya; y en cas de alguna indisposició, si lo metge y confessor, duptan si podeu ó no menjar carn en dias prohibits, lo Papa en tal cas vos dona llicencia de menjarne. Molts y molts altres son los privilegis y

Digitized by Google

gracias, que concedeix lo Papa als qui prenen la Butlla, que podeu llegir vos mateix en ella. Vos apar si es ó no poch ni gayre apreciable tot aixo?

Pag. Aixó de gracias y privilegis ni ha á trompons, que vusté esclofolla de vintiquatre! Y tots efectivament, moltissim apreciables. Pero aixo de haver de esmunyir una pesseta, es un cas de casos!

Sr. R. Ja crech molt be que la pesseta es la queus dol, y que per aqueix vil interés vos han agafat los dolents, y haveu estat company de ells en sentir y dir mal de Indulgencias, y *Butlla de la Cruzada.* Vos sou un valent babieca, per no dirvos altra cosa. Lo mateix que dieu, ho podeu tambe dir de la limosna de una Missa, y de tots drets parroquials; y los Capellans y Rectors, podrem penjar las barras en un clau. Si::: *aixo de haver d' smunyir una pesseta, es un cas de casos*! Ja está dit y repetesch, y vos diré sempre lo mateix: que aqueixa pesseta es una limosna, que entre altras cosas, serveix per defensarnos dels infiels, impedir vingan á nostras voras del mar á robar pobles, y pillar es-

Digitized by Google

panyols per vendrersels com que fossem bestias de cárrega. Ab aqueixas pessetas que tan vos dolen, sels tapa la boca, y si aixo no hi basta, sels tapa ab canons de artillería y balas. Y per aixo encara vos courá una desditxada pesseta cada any?

Pag. Te rahó, ja no men recordava. Parlem ara de la Butlla de la carn? Que ve á ser? Ab aqueixa, estich que prou nos fan la patota, y fan veurer la lleona. Perque aqui no hi ha indulgencias ni gracias. Paga mitja pesseta de un boci de paper dolent, y ja estem en paus, y Christo con todos. Aqui si, quens aplican la bleda al clatell.

Sr. R. Que voleu queus explique? Que millor explicació que la vostra? Si vos la teniu per un cataplasme de bledas, no la prengueu; pues ningú vos hi precisa, y nom vingueu ab xaringas semblants, quem fan pujar la mosca al nas. Que patotas, que llaonas, que bledas? No dieu sino disbarats! Vos mateix habeu de ser lo jutge. Lo Rey d'Espanya anys atrás acudi al Papa, suplicant la dispensa de poder los espanyols menjar carn los dias prohibits; y lo Papa, exa-

Digitized by Google

minats y sospesats los motius que lo Rey alegaba, concedí la gracia de poder menjar carn, ous y lacticinis tots los divendres, vigilias y dejunis, à excepció del dia de *Cendras*, los divendres de cada semana de Quaresma, dimecres, dijous, divendres y dissapte de la Semana Santa, (y per eclesiastichs també dilluns y dimars) y las vigilias de Nadal, Pentecostés, Assumpció de Maria Santíssima y dels Apostols S. Pere y S. Pau. Y doná lo Papa facultat al Comisari general de la Cruzada, de tacsar una limosna, que deu invertirse en socorro y alivio dels pobres. En virtut d'esta facultat senyalá la limosna de mitja pesseta, y á fi de mourer mes als fiels á pendrer la Butlla de la *Cruzada* tan útil á nostre be espiritual y corporal, disposá que per usar de aquesta Butlla ó Indult de menjar carn, se deu pendrer primerament la Butlla de la Cruzada. Pero als pobres y als jornalers, sels concedeix menjar carn y lacticinis, dient un Pare nostre y Ave Maria. Ho veyeu ara, si es un cataplasma de bledas y una tramoya?

Pag. Y vol dir, que aqueixos diners serveixen per socorrer necessitats? Si aixi

Digitized by Google

fos, vetu allá; pero jo crech, que tot sen va per pilotas y marxedors, y arrape qui puga. Qui remena l'oli los dits sen unta::: Sr. Rector, vusté es massa bon janot.

Sr. R. Vos, jo crech que sou, un valent boloni. Penseu que tothom es un lladre; y aixo put á cremat. Cuydado ab aqueixas sospitas y judicis temeraris! Que vos no fieu de ningu que tinga nas á la cara, santo y bueno, pero que tingueu per lladres á alguns, sens cap proba; aixó es terrible! La regla del dret diu: *nemo habeatur malus nisi probatur.* Si vos llegiau las Gazetas de Madrit veuriau tot sovint lo moltissim diner, que lo Comissari general de Cruzada distribueix en limosnas; y no penseu que cada limosna sia de un quarto, sino de molts mils rals, que dona á Hospitals pobres, casas de Misericordia, Convents de monjas, y per dotar donsellas, y poch temps ha portava la Gazeta, la multitut de mils, que ha enviat als pobles de Murcia, que quedaren aterrats ab los terremotos de 1829. Ah! Isidro, que aqueix modo de parlar tan indecent, no es

Digitized by Google

vostre! Vos lo haveu tret de uns pelacanyas, de uns culs de café y taberna, que ab lo porró al cap, decideixen, reforman, retallan á tot lo mon, sens deixar ram vert, y tenint mes tacada la roba que un cuixal de paraire, y menos honór que un tiracordetas (ajudant de Butxí), volen posar tacas á la fama y honor dels Papas, Reys d'Espanya y Comisaris generals de la Cruzada. Per aixó parlan aixis en punt de Butllas. Malaguanyada aygua que beuhen.

Pag. Ara me acut un fort argument contra totas dos Butllas, quem rebantaria si no l'buydava.

Sr. R. Buydeu tot quant tingueu á las tripas, y eiximne d'una vegada.

Pag. Aqueixa prohibició de ous, carn y formatge en certs dias, es lley de Deu ó no? Si hu es, no pot dispensarla lo Papa; y si no hu es; á que venirnos ab aqueixas xaringas, no menjarás de assó ni de alló? Que pot lo papa privarme de menjar lo que vulga? Aqueix es lo argument mes fort, que moltas vegadas me ha fet cavillar, y casi trabucat.

Sr. R. Heu fet be de buydar, perque tot aixó son reconadas de veneno. N'obstant,

Digitized by Google

aqueix argument que tant for vos sembla, ne es tant com la carabina del Ambrós, que no tenia pany ni canó. Pero, es dir, que vos, vos burleu dels Manaments de la Iglesia? Estranyo que vingueu á Missa! pues tant Manament de la Iglesia es abstenirse de menjar carn en certs dias, com de oir Missa en altres.

Per respondrer á vostra pregunta, y donar solució al argument, nom vull mourer de casa vostra. Be deveu admetrer los Manaments de la lley de Deu, que regoneixen turchs, moros y tota rassa de cáni, que tinga ulls á la cara?

Pag. Si senyor, sí: malaguanyat! Si la rahó natural, jals dicta! Y vull quels meus fills los guarden, y que sian bons.

Sr. R. Suposat aixó, y que vos sou lo seu legitim superior, com dicta la rahó; los haveu may manat ni prohibit res per lograr que sian bons, y guarden los Manaments de Deu?

Pag. Jo que lin crech! Los he prohibit las cartas, los balls, los fasteytjs: los tinch manat llevarse demati, dir lo Rosari cada vespre, preguntarse ells ab ells la doctrina, lo dia de la festa ser

Digitized by Google

tothom á casa à toch de oració &c. &c.

Sr. R. Pregunto, tenen obligació de obeirvos?

Pag. Vaya com no! Jo so pare y puch manar, y ells deuhen obeirme. Si que niriam bons!

Sr. R. Aixis ho dicta la sana rahó, y mana la lley de Deu. Pero pregunto mes: podeu vos un dia ó altre dispensarlos algun de aqueixos vostres preceptes?

Pag. Tampoch se ha de tirar sempre la corda. Quant se ofereix algun motiu, també hom sap fer calca vegada los ulls grossos. A mes de que, he observat, que aixis encara sen ix millor, y ells fan mes bona farina.

Sr. R. Pues home, ara estam al cas. Suposem que ells vos diuhen: pare, aqueixos preceptes quens heu posat, son manaments de Deu ó no? Si son de Deu, vos nons' els podeu dispensar may; y si no son de Deu, à que venirnos enredar ab aqueixas xaringas, feu assó, no fareu alló? Dieume quels respondriau?

Pag. Pendria un bastó, y garrotada de cego. Jo vull que sian bons, y guarden los Manaments de Deu, y per lograr

Digitized by Google

aixo, los mano alló que judico convenient. So lo superior, y per lo mateix. tinch dret de manar.

Sr. R. Pero, ells vos diuhen: home que feu? Mireu que nosaltres no hem de fer sino lo que Deu mana!

Pag. Jo ab lo bastó los faria entendrer, que Deu los mana que me obeescan; pues lo quart, diu: *honrarás pare* y *Mare.*

Sr. R. Veus aqui, que vos mateix heu soltat lo gran argument, que tant *vos habia fet cavilar.* Si vos, com á superior en la societat doméstica, podeu posar á vostres súbdits preceptes ó lleis; si lo Rey per ser lo cap y superior en la societat del Regne, te y deu tenir autoritat per posarlas als seus súbdits, individuos del Regne; perque no tindrá la mateixa autoritat lo Papa respecte dels individuos que componen lo cos y societat de la Iglesia? Per ventura no es ell lo cap y superior en lo espiritual, com lo Rey en lo temporal? Luego pot posar lleis á tots los fiels de tot lo mon en lo espiritual, com un Rey en lo seu Regne en ordre al be temporal. Y del mateix modo que vostres fills deuhen

Digitized by Google

en conciencia obeirvos, y los vasalls al seu Rey; aixis tambe tots los fiels espargits per tot lo mon, estam obligats en conciencia á obeir los preceptes, que en lo pertanyent al espiritual, nos intima lo Pápa. Y que preceptes mes acomodats al be de nostra Anima, que los de que parlem? La Iglesia nostra Mare ó lo Papa que es lo mateix, vol que siam bons, vol que fem penitencia de nostres pecats, ab que nosaltres pensem molt poch, y que mortifiquem las passions, majorment de la gola, que dona pábulo á totas las demes, que tanta guerra nos mouhen. Y un dels medis bons per aixo, judica que es la abstinencia de ous, formatge y tot lacticini, y de carn, per qual motiu nos la mana, alomenos per alguns dias del any.

Pero que fa la Iglesia? Per lograr de nosaltres una cosa millor, com es treballar, ó cooperar ab nostras oracions y limosnas, á la unió entre 'ls Princeps cristians y victoria dels infiels: nos presenta y ofereix las Indulgencias y gracias de la Butlla, y per mourens mes, nos dispensa lo manament quens habia posat de abstinencia de ous, llet, y carn:

Digitized by Google

es dir, nos dispensa una cosa menor per lograrne una de major; pues molt major es lo be que resulta de las Butllas à favor de tota la Iglesia, de cada hu dels seus fills tan vius com morts, y tambe dels pobres, que la que resultaba de la abstinencia de ous, llet y carn en alguns dias del any. La Iglesia, pues ço es lo Papa, fa en ordre á aquest punt, com vos ab vostres fills, qu'ls dispenseu algun de vostres manaments per millorar, y traurer de ells mes bon partit. Que hi teniu que dir en aixo?

Pag. Si vol que li diga la veritat, me ha posat palla á la esquella.

Sr. R. Molt ruch auria de ser per no posarvoli, venintme mes carregat de lluquets, que un S. Jaume de Patxinas. Quins llibres heu estudiat vos?

Pag. Ay pobre de mi! Que vol que haja estudiat? No he passat sino lo llibre del Roser.

Sr. R. Grandíssim burinot! No haver estudiat teologia, y voler tildar no menos que'ls Manaments de la Iglesia, Indulgencias, Butllas Pontificias:::! Que diriau, si no havent jo may tocat bous ni arada, vos volia ensenyar lo art de

Digitized by Google

cultivar la terra? No m' enjagariau à fregar, dientme que m' cuidas del Breviari, y de las cosas del meu ofici? Y fariau santament, perque, que podria dirvos sino desacerts? Mireu, Isidro, que aixo no va be: cada hu de son ofici, lo militar á la guerra, y lo pagés á la terra. Y cada qual en lo de son art, que done sa cullerada quant convinga, santo y bueno; pero si voleu decidir en cosas, que no son de vostra professió, no direu sino disbarats, y burricadas.

Pag. Senyor Rector, te que perdonar, vuste te sobrada rahó, y ab aqueixa repulsa, me fet caurer del Ase. Ara veig que los companys que havia tingut, y me varen tan ben adoctrinar, no eran sino una covada de locos que tenian tantas lletras com jo; pero mes picardia. Me avergonyeixo solament de pensar, que per lo dir de quatre calaveras, agues de abandonar tant facilment la doctrina que me avian donat los meus Pares, que me havian predicat tots los Rectors, y me proposava tota la Iglesia católica ab tots los SS. Pares y Doctors, com vuste me ha fet veurer! =

Digitized by Google

Quedo tambe ben convensut del gran tresor de la Butlla de la cruzada, que may bastarem à aprecirla com se mereix. Pero ara desitjaria me digués, en que consisteix la butlla de Difunts.

Sr. R. Home, no m' hauria cansat de sentir aqueixa vostra retractació, afigurantme que oia la professió de Fé que jo vaig fer quant lo Sr. Bisbe me doná la Rectoria. Sobre tot, mantenirse y no tornarse deixar enganyar.

La Butlla de Difunts consisteix en que lo Papa concedeix Indulgencia Plenaria á aquella anima que escriureu en la Butlla de Difunts. Y aixis prenent una de aquellas Butllas, y escrivint en ella lo nom de la vostra Mare, lo Papa concedeix y aplica al anima de la vostra Mare una Indulgencia Plenaria, y remissió de tota pena temporal. Se enten empero del modo queus he esplicat antes, parlant de las Indulgencias aplicables á las animas, ço es, per modo de sufragi. Y las limosnas de estas Butllas tambe tenen lo mateix destino, que las de la Cruzada. Vaya, lo que importa es, que nostra conversa no haja estat predicar al desert. Sia que prengueu

Digitized by Google

Butlla, no per vos tot sol, afigurantvos que ja pot valer per tots los de casa: no, no, aixo no pot ser. Las que pendreu per vos, no poden servir per ningu mes, y deveu escriurer en ellas lo vostre nom. Que hi dieu, ne pendreu?

Pag. Be ne haure de pendre, pero crega que aixo de gratar la butxaca::: aqueixa pesseta!:::

Sr. R. Tornay có! Be li heu ficada la banya en aqueixa pesseta! Ay animas de cagaferro! La major part dels que parleu aixis, gasteu prodigament ab modas, saraus, fartaneras, gurmandadas y picardias, y despues parlant de la Butlla apuntau la xaringa á una pesseta. No vull dir que vos feu tot aixo, pero ne feu gran part, que basta á fervos anar com los escarbats. Penseu que dormo á la palla? Prou se los xafis y tarumbas que sabeu fer. Y que diré de tanta frecuencia als mercats y firas? No haveu oit á dir: qui va molt als mercats, si es pages no te ducats? Esteu al costat dels treballadors, pues, qui te treballadors y no sels veu se fa pobre y no so creu. Deixeus de tanta escopeta, que gasta los diners en salva; ni may he vist cap

Digitized by Google

cassador rich. Deixeus de tants gossos, alomenos mentras aneu cul arreras, pues aquell que no te pa, jo no sé com cria ca. No permeteu que vostras donas gasten tan ab flochs y tafetans, trayent mes al sol, que no tenen al ombra. Qui may havia vist pagesas medianas y menestralas, de unas casas carregadas de deutes, vestir de percala á tot dia, confonentse ab las señoras d' estrado? Com aquestas empeltadas de senyora, pendrán lo parol y donarán menjar als porchs! ó alomenos; com seguirán las corts y estables, y totas las oficinas, per mirar com van los interessos de casa? Deixeus de mercats, deixeus de tanta escopeta, deixeus de tants gossos; esteu prop dels treballadors, vestiu tots de roba de casa com anys atras, dobleu lo carpó al treball, encomaneus á Deu, y deixeus de companys boig com una cistella; ja veureu com lo pel vun lluirá millor, y nous faltaran quatre dobles, ni regatejareu una pesseta á la Butlla.

Pag. Prou te raho.

Sr. R. Si, prou te raho, y entretant penjeulo. Jo quem quede ab la raho, y vos ab lo tretse son tretse de vostra pes-

Digitized by Google

seta. Pero ja que tant vos cou aqueixa nafra, vas á donarvos altre remey à mes dels indicats. Ja que feu algunas caritats als pobres, tot lo queus costarán las Butllas, retalleho de las limosnas, pues ja heu vist, que los diners que se replegan de la Butlla de carn, tots están destinats per limosnas als pobres; y los de la *Cruzada*, tambe son per obras encara mes pias, com es la causa de Religió. De conseguent, prenent las Butllas, ja feu caritat als pobres; y podeu retallar de las limosnas de la porta, tot lo import de las Butllas.

Pag. Aixo si quem agrada, y may me havia acudit. Pero lo cas es que mols ni ha, que lluny de poder fer caritat, ells ne buscan, de hont ho retallarán aquestos? Estarán privats de la Butlla per falta de xavos.

Sr. R. Sou un orga de rahons: sempre us' quedan malichs á lligar. = Primerament los pobres y los jornalers, ja no han de pendrer butlla de carn, y basta digan un pare nostre y Ave María lo dia que voldrán gosar del privilegi; ab aixo ja ho tenen menos carregát. Per la de la *Cruzada*, vos diré, que pochs

Digitized by Google

son los pobres que van de porta en porta, que si volen, no tingan una pesseta per pendrerla, y me atreveixo á dir, que no hi ha cap, menos de ser un vinatér, ò tenir altres vicis.

Dels jornalers tampoch sen trobará un, que si vol no la puga pendrer. Quants ni ha, que esperan la festa per anar á la taberna ahont deixan diners per dos Butllas, com mes per una? Mireu, Isidro, nons cansem, he estat en moltas parts, y per tot he vist lo mateix, ço es, que si hi ha una familia que tenint salut pateixan miseria, si se mira tras la porta, no s' vege luego que tota la culpa es de part sua. En una casa se troban uns bagos que no volen doblar la esquena; en altra uns gormants, uns jugadors, uns caps de carbassa, uns tabolas. Deu nos ha donat lo enteniment y los dits, y qui vol aplicarlos, no li falta lo necessari per passar aquesta vida, menos que Deu li envii malaltias llargas.

Pag. Pues be, aqui te quiero escopeta: Un malalt sepultat al llit, que tindrá á gran ditxa sia del Hospital, que no te un pis, ni camas per buscarlo, be quedará privat de la Butlla y de las suas In-

Digitized by Google

dulgencias? Y que se segueix de aqui? que qui te pesseta te indulgencias, sen podrá anar del llit al cel, ò estará molt poch á las brasas; y qui non haurá tingut, com aqueix malalt; tindrá que rústirse. Es dir, que ab diners se compra lo cel, y los richs serán mes ditxosos que'ls pobres en aquest mon y en lo altre. Sr. R. ara si que'l atrapo: no es pas aixo lo que nos predica al peu del altar!

Sr. R. Quin dupta te, de que ab los diners se compra lo cel? Nons diu la sagrada escriptura, que la limosna purga los pecats, quels apaga com l'aygua lo foch; que posem los diners en mans dels pobres, pues la limosna deslliura de la mort eterna &c.? Pero anem á la vostra dificultat, y entengueu, que lo mateix que dieu de la Butlla y de las suas indulgencias, ho podeu dir de las missas y demes sufragis; pues, per un rich sen diuhen moltas, y per un pobre pocas ó cap. De conseguent un rich eixirá luego del Purgatori, y un pobre tal vegada hi haurá d' estar molts anys Sabeu que respont S. Tomas? que no importa quel richs sian de millor condició quels pobres en quant á la ex-

Digitized by Google

piació de la pena temporal; pues aixo es casi no res, comparat á la posessió de la gloria, en la que los pobres son de millor condició que'ls richs segons las paraulas de Cristo. *Beati pauperes quia vestrum est Regnum Dei.* Luc. 6. (1).

Sabeu que vol dir, en bons termes S. Tomas? Que es mes facil salvarse los pobres que'ls richs; pues las riquesas son ocasió de molts pecats, perque ab diners tot se alcansa. Ara pues, un rich just que sab mantenirse inocent en l' abundancia, no passa ja bon purgatori en aquesta vida ab la privació y renuncia de molts gustos y deleytes, que li proporcionan las riquesas; y fent limosnas á vius y á morts? Es pues just, que despues de mort tinga poch que satisfer, y li servescan per aixo las obras dels vius. Al contrari un pobre, faltat de tots medis per satisfer las passions y desitgs, li costa poch de abstenirsen. De conseguent, té mes culpa de no viurer cristianament, y de no passar lo purgatori en aquesta vida; pues

(1) Suppl. q. 71. á 12. ad 3.

Digitized by Google

la mateixa miseria li presenta ocasió de aixo, sufrin ab paciencia las incomoditats, en satisfacció de las suas culpas. Que! no está content en lo estat que Deu li ha donat, no es pobre sino per forsa, desitja y procura riquesas, gustos y regalos (encaraque licits) en quant li permetan las suas curtas facultats? de res, pues, li hauran servit devant de Deu las incomoditats de la pobresa, y per lo tant just es que tinga lo purgatori mes llarch. De conseguent, no importa sia mes facil al rich ab Missas y sufragis, deslliurarse de la pena temporal, mentras que al pobre li ha estat mes facil deslliurarse de la eterna; y també de la temporal, si hagues fet de la necesitat virtut, com li era facil. Y advertiu, que en aquest mon, no es mes felis aquell que te mes, sino aquell que se acontenta ab menos, ço es, ab lo que Deu li ha donat; posant lo seu cor en los bens eterns, y no en los de la terra, exposats com están á erugas y lladres.

Pero, vaya, eiximne de una vegada, y no me vingueu mes ab cansons. Ne pendreu de Butlla, ó no?

Pag. Si senyor, quen pendré, y no sols

Digitized by Google

per mi, sino per tots los de casa; y li prometo que continuaré sempre mes.

Sr. R. Ay gracias á Deu! Be us' ha costat prou de dirho!

Pag. No sols aixo, sino que li aprecio moltissim los bons documents y concells que me ha donat::: oydá!::: ja fan lo segon toch de Missa, men aniré á pendrer lloch. Vaya, tinga molt bon dia Sr. Rector, me alegraré que estiga bo.

Sr. R. Feu lo mateix, Isidro. A mes veurer.

FI.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

NA SA DE CONSOLACION

Digitized by Google

Bendita sea tu pureza
Y eternamente lo sea,
Pues todo un Dios se recrea
En tan graciosa belleza
A ti Celestial Princesa,
Vírgen sagrada María,
Te ofrezco desde este dia
Alma, vida y corazon
Mirame con compasion,
No me dejes Madre mia.

Tiene concedida esta jaculatoria 200 dias de Indulgencia por cada letra, por la Santidad del Señor Pio VII. que son treinta y siete mil y doscientos.

Digitized by Google

Digitized by Google

SEGONA CONVERSA

DEL

ISIDRO AB LO Sr. RECTOR

SOBRE L' ORIGEN

INSTITUCIÓ Y COMENSAMENT

DE LA

CONFESSIÓ SACRAMENTAL,

QUE

PER INSTRUCCIÓ DE PAGESOS Y MENESTRALS

publica

LO R. D. JAUME PONTI Y VILARÓ.

AB LLICENCIA. BARCELONA:

IMPRENTA DE VALENTI TORRAS,

rambla dels Estudis.

1843.

Digitized by Google

Es proprietat del Autor y dels seus Jermans.

Digitized by Google

PROLECH.

Aquesta Conversa no necessita de recomendació, perque ella mateixa se la porta al sobre. En efecte, no hi ha cap dona cathólica, la mes rústica, tebia y poch devota, que no estiga fastidiada de oir mil calumnias las mes grosseras y vils contra lo Sagrament de la Penitencia, ó Confessió Sacramental; y entre altras, que es una invenció dels Frares y Capellans. *Los que s' tenen per mes instruits en las* novas llums (*ço es en los errors y heretgias podridas ja de vellesa*) *senyalan la época de aquesta invenció, dient ab lo heretge Calvino, que fou inventada per lo Papa Inocenci III. en lo sigle XIII. Això publican ab tot descaro, callant lo nom de Calvino forjador de esta mentida, per desacreditar un Sagrament que no poden sufrir. Pero lo cas es, que la Iglesia Cathólica publíca en alta veu tot lo contrari. asseguranlnos,* que fou instituida per Jesu-Christ, y que ha baixat á nosal-

Digitized by Google

tres per medi dels Apóstols, que la posaren en práctica en totas las Iglesias que fundaren.

A fi de que qualsevol pages, qualsevol dona, y tot home faltat de estudis puga veurer qui te rahó, desenganyarse, y desenganyar als qui tan ignorants com ell hajan donat á la trampa dels impios en un punt de tan interés, se publíca aquest Diálogo. Y per ferme millor enténdrer de Pagesos y Menestrals á qui lo dedico, y també perque lo llegescan ab gust, acomodo lo parlar del Sr. Rector al llenguatge de ells. Y si aixó, algu ho troba per impropri, li diré, que lo meu desitg únic es, que lo poble lo llegesca, se instruhesca, y estiga previngut contra la desenfrenada impietat. Aqueix es tot l' honor y aplauso que pretench; y lo demés poch ó res m' importa. Basta de Prolech.

Digitized by Google

CONVERSA

SOBRE

LA INSTITUCIÓ Y COMENSAMENT

DE LA

CONFESSIÓ SACRAMENTAL.

Sr. Rector. Ola, Isidro!.... y que feu aqui tot palplantat? Perque no pujeu?

Isidro. Oh, Sr. Rector! perdoni que no men adonaba. Aqui estaba atalayant si arribaba un home que tinch de veurer.

Sr. Rector. Deixeus de homes! Queus voleu gelar ab aqueix fret! Pujeu á escalfarvos, no siau beneyt. Entretant he arribará, si vol.

Isidro. Encara tindrá rahó, perque passa una visca, que talla la cara... Pujem donchs.... Tinga mol bon dia Sr. Rector, com ho passa?

Sr. Rect. Be, home, gracias á Deu: encaraque aqueixas fredoradas me tenen mitg malalt... Entrem á la cuyna que pudé estarém millor?

Digitized by Google

Isidro. Al Ivern domim l' ascon de la cuyna ab bons tions, que fassan nosa per passar. Que val alló de brasers que usan los Senyors!

Sr. Rect. Home, pensaba qu' habiam renyit!

Isidro. Jo may renyeixo ab ningu, y vol que ho fes ab Vusté? Pot disposar ara y sempre de tota la mia casa en bens y personas.

Sr. Rect. Jau' se ja, Isidro... viva, viva; sino qu' això es un dir: y com fá tan temps que no ùs' havia vist en aquesta casa, alguna vegada habia pensat; com Mare de Deu l' Isidro no s' acosta?

Isidro. No sab Vusté las mias ocupacions? Y á mes d' aixo, ara ves á montanya, ara á Urgell, luego á Caldes.... Solament nom recordo del temps que no habia entrat al Poble.

Sr. Rect. Sé molt be vostras andansas y ocupacions de obligació, y voluntarias; sino que com vos desitjaba veurer, lo temps sem feya mes llarch, perque com diu l' adagi: qui espera, s' desespera.

Isidro. Que m' voldria casár, pudé?

Sr. Rect. Aixo es, tenir una dotsena de donas á la moda dels turchs. Vos sempre n' haveu de dir alguna: estam molt lluny de pensaments! Altra cosa volia comunicarvos, be que no la puch creurer.

Isidro. Diga, diga, Sr. Rector.

Digitized by Google

S. Rect. No sé si vos agradará gayre!

Isidro. Ba! y perque no? Diga, diga no m' fassa estar ab mal de ventre.

Sr. Rect. Dias atras me digueren, que m' escandalizavau la Parroquia sembrant mil heretgias. Pero ja us' dich, que n' ho vas voler creurer.

Isidro. Jo heretgías! Deu men guard! que vinga aqueix guapo, veyam si mo dirá á la cara! Pero, y de que las haúen?

Sr. Rect. Que tot arreu, dieu á donas y demes gen que n' vos saben respondrer, que sé jo cuantas cosotas contra la confessió sacramental.

Isidro. Aixo ray, si que s' veritat; y per aixo no m' penso ser heretge, ni haber sembrat cap heretgia.

Sr. Rect. Jo no sé quina casta de gent corre avuy dia! Negueu á boca plena, y feu burla de las veritats de fé y al mateix temps no voler passar per heretges. Y ben lluny d' aixo, á l' hora de la mort voleu ser tinguts per catholichs, y ser enterrats com á tals. Fins en aixo seguiu com á fiels deixebles, lo exemple de vostre mestre Volter. (1) No entench que s'

[1] Despres que Volter tota la sua vida habia fet burla de la Religió catholica, com se veu en los

Digitized by Google

aixo, que en vida volgueu ser una cosa, y en la mort un altra. Aixo proba, que sou uns embusteros formals en tot lo que dieu contra de la Religió, pues dieu lo que no creheu. Si es-

---

seus escrits, á la hora de la mort demanaba un confessor, que los seus deixebles no deixaren entrar, temerosos de que no s' retractás; com ho habia fet en altra ocasió que s' habia trobat en perill també de morir. Y desprès de mort se valgueren de tots los medis, é intrigas per ferlo enterrar com á Cathólich, á que se denegá lo Párroco, com debia. En estos últims anys de Luis XVIII, altre Párroco de Paris no volgué tampoch donar terra sagrada á un Comediant que morí repentinament en lo teatro. = Trobantme jo en Montpellier lo any 1840 vas veurer portar á enterrar á un que ell mateix se havia disparat una pistola, á qual enterro no volgué asistir cap Sacerdot. Solament seculars, y sens creu ni senyal d' Iglesia, lo portaban á enterrar. Estos zelosos Sacerdots de Fransa instruits en la historia de las revolucions, y de las sequëlas que deixan, ensenyan als de Espanya lo modo de cumplir las obligacions de nostre Ministeri en aquest punt tant important. Y aixis, donarem sepultura ecclesiastica als qui en vida han despreciat los sagraments, y en la mort tampoch han fet cas de rebrels? Als públichs blasfemos, als enemichs y perseguidors de nostra Religió y dels seus Ministres ab escrits, obras, ó paraulas, los administrarém en la mort los Sagraments, ni donarém terra sagrada sens haber fet una pública retractació? Aixó seria infringir las lleys de la Iglesia, profanar las cosas santas, y donar un gravissim

Digitized by Google

tabau ben persuadits de vostras opinions, no vos ne arrepentiriau al acercarse la mort com fan tots vostres companys; encaraque pochs se aprofitan de aquest arrepentiment forsat per convertirse, y demanar perdó á Deu. Sen arrepenteixen y rabian com fan los condemnats. (2) Jo may he vist, ni oit, ni es possible, que un Catholich á la hora de la mort se arrepentesca de serho, que vulga ser impío, ser tingut per heretge y enemich de la Religió que ha professat en vida. Y perque aqueixa diferencia? Perque descansant en la paraula de Deu y de la sua Iglesia, sempre ha tingut per cert lo que nos ensenya la fé; y puntualment en la mort es quant aquesta certitut se li presenta

---

escándol als fiels; pues vehent que no feyam diferencia entre heretges y catholichs, y que la Iglesia prega y fa oracions públicas per sufragi de las animas de uns y altres, tindrian rahó de pensar, que nosaltres á tots los judiquem en estat de salvació. Y de consegüent que per salvarse no es necessari ser catholich; que un impío y un heretge també poden salvarse. Semblant práctica escandalosa causaria major perjudici á la Religió que totas las persecucions dels seus enemichs.

(2) Los condemnats se arrepenteixen dels pecats no per ser ofensas de Deu, sino en quant son causa de las suas penas. S. Th. Suppl. q. 98. a. 2.= Sap. c. 5.

Digitized by Google

ab major claredat; que es tot lo sou consol y fonament de la sua esperansa. Tot al contrari experimenta l' impio: á las horas no pot colorar ni disfrassar la falsedat dels sistemas y locuras que ha seguit. Y com veu que l' temps se li acaba, li apar que ja no te temps de penitencia; y aixis se arrepenteix y rabía, y mor ab tots los senyals de reprobat. Entengueho de una vegada: qualsevol que no vol creurer tot lo que la Iglesia Romana, única verdadera, nos proposa y mana creurer com á cosa de fé, no es catholich, es un heretge alomenos, separat de la Iglesia de Jesuchrist, ni es possible lo salvarse. Pero, vaya deixem aqueixa quëstio, y dieume, quina idea teniu vos de la Confesió? Qu' es lo quen dieu? Ja veyeu que jo com á Pastor tinch obligació de regoneixer las llagas de las mias ovellas per curarlas.

Isidro. Jo li diré sens embuts: Estich cansat de oir, que no tenim cap necessitat de confessar los pecats á un home, y que ja basta que cada un á dins de son cor demane perdó á Deu, que es qui solament pot perdonarlos. Aixo es lo que he referit, y no res mes; pero jo no he dit que ho crega, com Vusté suposa.

Sr. Rect. Ja ho veitg, vos sou un d' aquells que tiran la pedra y amagan la ma: ja conech aquesta casta d' homes. Escolteu primerament:

Digitized by Google

los sacerdots, per vos, que no son sino uns homes com los altres? Veus aquí una de las basas que assentan los impios per subcavar la Religió de Jesu-Christ: procurar per qualsevol medi possible, quels seus Ministres sian mirats com los demés homes, y encara menos si pot ser. De aqui vé lo calumniarlos, infamarlos, subjectarlos á la justicia secular, perseguirlos, posarlos en las presons mesclats ab contrabandistas, lladres, y assessinos: de aqui lo envilirlos y desacreditarlos per tot terme, perque confian que despreciat lo Ministeri Sacerdotal que Jesu-Christ instituhí, estará acabada la sua Religió, que caurá per si mateixa.

Certament es cosa forta, que á un Ministre del Rey, á un Capitá General, pero que dich? á un Batlle, á un mosso d' Escuadra, lo respecteu, y nol considereu un home com los altres, y que si vos intima: *no móurer al Rey*, vos hi subjecteu com una ovella; y ab mòlta rahó, per causa de la authoritat de que está revestit; y als Ministres de Deu authorizats per Jesu-Crist ab un carácter y potestat tant mes superior quant sobrepuja Jesus á tots los Reys de la terra, constituits medianers entre Deu y lo poble: á estos á qui fins los Reys se deuhen subjeotar, y se subjectan: á estos dich, los que volen passar per catholichs, los tindreu

Digitized by Google

per uns homes com los altres? Los protestants tractan ab distinció als ministres de la sua secta, los turchs veneran als de Mahoma, los Chinos als de Confucio, y tots los gentils los dels seus Idols, y puntualment los que s' diuhen catholichs despreciarán los Ministres de Christo, que son los sols verdaders Ministres del verdader Deu? Ah Isidro! Quin síntoma tan fatal es aquest! Lo adagi diu: qui no respecta l' gos no respecta l' amo: y Jesu-Crist deya als Apostols y â tots los sacerdots: *qui vos desprecía á vosaltres, me desprecía á mí, que vos envio.* Pero passem avant, y anem á nostre intent.

Estranyo de vos tantas mudansas! Quatre dias ha, tot parlant de las Indulgencias, nom diguereu que creyau tot lo que confessem en lo *crech en un Deu*? Essent aixo veritat, com suposo, be creyau *en la remissió dels pecats*? Ço es, que en la Iglesia hi ha potestat de perdonar tot y qualsevol pecat. Y en nom d' *Iglesia* no penseu se entengan las parets: aqui vol dir los sacerdots, y no tots los Fiels, ni las donas. Es dir, que en la congregació dels fiels hi ha aqueixa potestat que tenen los seus Ministres (1) Ara per vos ja no hi ha tal poder.

[1] Los luterans ab tots los *reformadors nous* despres d' haber fet mil variacions en los articles

Isidro. Jo li diré: Com á las horas lo principal puntet era la Butlla, vaig fer los ulls grossos á tot lo que era fora de la cuestió. Ja li he manifestat lo que publicament se diu, y lo que jo he parlat y esplicat á alguns, y está acabat.

Sr. Rect. Ja us' ne podeu ben gloriar d' aqueix modo de parlar tan heretich y escandalós.

---

de la Fe, y sobre la naturalesa y número dels Sagraments, ensenyan, inclus lo mateix Luthero, que tots los fiels son Ministres de tots los Sagraments. Y aixis á Dios Sacerdots, pues homes y donas tindran tan poder com lo Sacerdot per dir Missa, donar la Absolució &c. &c. Error diametralment oposat á tota la escriptura tan del Vell com del Nou Testament, á la Tradició de tots los pobles de la terra, y á tota la Historia Sagrada, Ecclesiástica y Profana; y tan extravegant, que no s' llegeix en la historia de cap nació de gentils, ni de cap tribu de Salvatges. Tots los pobles de la terra han tingut sempre homes per sacerdots, no á tots los homes, sino á uns especialment dedicats á oferir sacrificis, fer oracions, consultar y obsequiar lo Deu que adoraban, encaraqne fos baix la figura d' una *vaca* ó de *serpent*. Quals sacerdots eran tinguts en gran veneració y respecte. Semblants desatinos estaban reservats als christians de las *novas llums* del sigle setse y dinou. Gracias als Jansenistas de aquest *progres de llum*. Per aixó han traduit la Missa en llengua vulgar, perque las donas la digan; y alguns que no son Jansenistas, sens pensarho afavoreixen lo mateix abus ab títol de devoció.

Digitized by Google

Isidro. Entenga, que si he parlat aixis, he parlat per boca de gent sabia, que tenen la Confessió per una invenció dels Frares y Capellans. Ells diuhen: que tontada major, voler que Deu haja instituit aqueix tribunal inhumá y cruel, que no es sino un torcedor de conciencias! Això tot es tiranía dels Eclesiástichs, y gánas de saber lo mes secret de las conciencias! A mes de que; si jo he fet un d' aquells pecatots... ja m' enten: vergonya ó no vergonya árri traidó vomital, esplicau tot fil per randa, com aná, que hom hi súa mes que si 'stellaba. Aqueix pecat comes contra la lley de Deu, ab la benedicció d' un home, vétal aqui perdonát, y sino l' esplicas, no? La injuria es feta á Deu, y no al Capellá ó Frare; y aixis á Deu solament lo he de confessar, y ell solament mel pot perdonar, y no los Sacerdots. De aqueixa manera argumentan los sabis; anyadint que vustes no fan sino umplirnos de cap y embolicarnos. Pero quín gran mal! Son tan instruits que prou poden vendrens garsas per perdius.

Sr. Rect. Home, home, mol adelantat esteu en las doctrinas de la impietat! Y lo pitjor es, que ab la capa dels altres sou vos qui argumenteu, causant de aqueixa manera major escandol, que no fariau, parlant en boca propia. Recordeus Isidro, que no habeu cursat sino lo

Digitized by Google

llibre del Roser, que sou un mal llegidor, pitjor escriptor, y solament un bon llaurador. Y no es una vergonya, y un escandol, que uns homes semblants vulgau disputar dels articles de la Fé? Jo he estudiat disset anys Theologia, y sempre temo lo entrar en aqueixas disputas. Y vosaltres miserables ignorants no vos pareu en res!... Y ab lo que veitg, be massa será veritat tot quant de vos me digueren! No m' creya tenir al remat una ovella tan ronyosa; pero antes d' alsarnos, vos asseguro saltará la ronya ó la pell!

Isidro. Heu, poch á poch. Miri com ja li he dit, y repetesch, que aixo no es que jo ho crega tot, sino que altres ho diuhen Pestelsech, y quins pegats per aixó vol apretarme! Pero no l' temo, vinga pe l' cap que vulga.

Sr. Rect. Be, be, nos veurem! Vos ja haveu buydat la bruticia; ara jo posare sabó y llexiu per traurerla, y deixar la veritat neta.

Per tapar la boca tan á vos, com anaqueixos vostres sabis, casi me bastaria lo P. Almeyda (1). Y aixis comensant ab aquest, dieume: qui vos ha dit quels confessors perdonan los pecats de propia authoritat, com suposeu vos, y aquei-

[1] Harmon. de la Razon con la Relig. tom. 1. tarda XV.

Digitized by Google

xos grants sabis? Per ventura los Ministres del Rey, Gobernadors, y Jutges no perdonan móltas vegadas los crims y agravis quels delincuents han fet al Soberá, traspassant las suas lleys y preceptes?

Isidro. Quant los perdonan, ho fan en nom del Rey quels ha donat poder per aixó. Aixis ray, també ho faria jo!

Sr. Rect. Si pues un qualsevol, per la authoritat que li dona lo Rey, pot arribar á tal poder de perdonar las faltas y desobediencias á las lleys del Rey; com vos admireu de que Deu done authoritat á alguns homes escullits per Ministres seus, perque en nom seu perdonen las faltas comesas contra las suas lleys?

Isidro. Vusté te rahó; pero com fará veurer, que Deu ha donat tal poder? Quant lo Rey dona aqueixa potestat als seus ministres, ho sabem per medi dels seus decrets y lleys, que tots llegim y entenem. Ensényem vusté un semblant Decret de Deu, en que done igual facultat als frares y capellans. Si vusté mel fa veurer, demanó luego confessió.

Sr. Rect. Antes de fervos veurer aqueix Decret en que Jesu-Crist dona aqueixa facultat y ample poder als sacerdots, dieume la veritat: creyeu en los Evangelis, ó sou un incredul? Perque es menester assentar basas.

Digitized by Google

Isidro. Jo incredul, Deu men guard! So christiá gracias á Deu, y encaraque alguns punts nom agradan, que mols ne diuen fullaraca, que vustés han anyadit, com es la confessió; no obstant so tan catholich com S. Pere, y de conseguent crech en tot quant portan los Evangelis.

Sr. Rect. Ja ho entench!... Vos sou un heretge Protestant, que voleu anar al diable ab los Evangelis als dits. Escolteu donchs: y segons los Evangelis lo Sagrament de la Penitencia es fullaraca? Ab lo que veitg tot lo de la fé será per vos fullaraca y palla: pero y perque servirá? per cremarvos: De res mes perilleu.—Assentada la basa de que creyeu en tot quant diuhen los Evangelis, pregunto: aqueixa gent tan sabia, que no vos manifestaren lo que Jesu-Christ despues de ressuscitat digué als Apostols, com ho explica lo Evangelista S. Juan?

Isidro. Aixo vol quem explicassen! A lo menos nom recorda.

Sr Rect. Y dos, com voleu impugnar las veritats de Fé? Que penseu desferlas ab quatre estirabots y bufonadas com fá Volter? No no, Isidro: anem á la rael, mirem lo Evangeli, ja que sou tan Evangelista, y veureu, que aquells homes que teniu per tan sabis, son ó uns ignorants, ó uns estafas queus enganyan.

Digitized by Google

Entengueu pues, que entrant Jesu-Christ al Cenáculo, estant las portas tancadas, parlá als seus Deixebles, y digué: *Rebeu lo Esperit Sant*; y al dir aixó alená á la sua cara. Feta esta ceremonia los digue: *los pecats que vosaltres perdonaréu, seran perdonats, y los que no perdonaréu, no ho serán.* (1) La plenitut d' esta Potestat ja antes la habia promesa á Pere baix la figura de las claus, com porta S. Matheu, per fernos entendrer, que esta solament resideix en Pere y los seus successors, y que de ells se derrama y distribuheix á tots los demés.

Isidro. Res de aixó sabia, alomenos no men recordo.

Sr. Rect. Ja veyeu que seria de molta importancia lo que Jesus volia dirlos, prevenintlos d' eixa manera ab lo alé de la sua boca, y ab la infusió del Esperit Sant. En Jesu-Christ deveu suposar, que totas las accions eran molt justas y reflexionadas; pero estas que no son ordinarias, nons donan una gran idea del que Jesu-Christ anava á fer?

Isidro. Y vaya quen traurem de tot aixó.

Sr. Rect. Home, poch á poch! Vos responeume á la pregunta. Nous apar, que aquest preámbul de Jesu-Christ es una proba de que

(1) Joan. 20. v. 22=Math. 18. v. 18.

Digitized by Google

anaba á fer una cosa extraordinaria?... responeume una cosa ó altra! Dieu si, ó no sech.

Isidro. Ja men entench jo: pero vaya ja que tant me punxa, dich que si. Aquesta preparació en la boca del Fill de Deu, de donar ab lo seu alé lo Esperit Sant als Deixebles, bastant denota, que lo que anaba á dir ó fer, era una cosa grossa. Está content?

Sr. Rect. Luego las paraulas que segueixen ab las que dona facultat als seus Deixebles de perdonar pecats, tenen una forsa, y un efecte molt gran. Del contrari, á que tanta preparació? Aixo hauria estat una ceremonia ben redicula y fantástica, que seria una blasfemia dir aixó de Jesu-Christ.

Isidro. Certament te rahó, perque hauria estat cosa lletja é indigna de Deu; y fins d' un home.

Sr. Rect. Luego hem de dir, que Jesu-Christ ab aquellas paraulas concedí als Apóstols *verdader poder de perdonar pecats*; pues que aixo expressan. De manera, que lo que ells fassan en la terra, será confirmat en lo Cel, com anyadeix S. Matheu. Advertint que esta Potestat la doná solament á aquells que antes habia ordenat de Sacerdots en la nit de la Cena. No veyeu com trobam lo Decret de Deu? Y á fé, que no es gens obscur ni disputable.

Digitized by Google

Isidro. Ja l' veitg; pero segons aixó, vustés serán ben amos de nostra sort eterna; perque sino volen donarnos la absolució, estam frescos, nosaltres estem perduts sens remey. Aixó sem fa mol agre!

Sr. Rect. Lo mateix podeu dir del Batisme, perque sens ell ningu s' pot salvar, per mes innocent que sia: y aixis si no sou batejat, y no trobeu niugu que vulga batejarvos, vos tocará anar al Infern: No es aixó, no. Si un infiel no troba ningu quel bateje, no sabeu que l' desitg de rebrer lo Batisme acompanyat de dolor de contrició dels pecats, supleix per lo Batisme d' aygua, y esborra tambe la culpa y pena, lo qual anomenem Batisme de Foch, ço es, d' amor y caritat? Pues home lo mateix vos diré d' un pecador que no troba confessor, y sin troba, no vol, ó no pot absoldrel. En tal cas lo desitg de confessarse y rebrer la absolució, acompanyat de un bon bolor y propósit de la esmena, ja supleix per lo sagrament de la Penitencia, y causa la gracia com faria la Absolució. Pero si los confessors no vos volen absoldrer, sempre será perque no vos troban ben disposat; com ni tampoch se pot administrar lo Batisme al adulto que no té las degudas disposicions per rebrel. De conseguent may vos condemnareu perque los confessors no vos

Digitized by Google

volen donar la absolució, sino per la malicia de vostre cor, que es causa de negarvosla. Y si ells se enganyan, y realment esteu ben disposat; y perque no coneixen vostra bona disposició no vos volen absoldrer; Deu que vos ha donat aqueixas bonas disposicions, vos aumentará mes lo desitg de confessarvos, y també lo dolor, fins al grau que será necessari per quedar justificat y plenament perdonat; pues la misericordia Divina may falta, ni abandona lo pecador que de cor la reclama. Pero aqueix cas no l' admetré facilment, menos que fos en una mort repentina quant lo malált está privat de tots los sentits, y no pot donar cap senyal exterior de dolor. Fora d' aqueix cas, vos diré, que qui vol los medis vol lo fi; y que suposat, Deu vos ha donat la bona disposició per confessarvos, ab tots los sentits, y confessor ab qui poderho fer, aquest la coneixerá ja perque vos no la guardareu tan secreta y amagada, y tindreu prou ansia de manifestarla; y ja perque Deu fará que l'confessor la conega y vos absolga.

Isidro. O! que moltas vegadas, ells no las voldran coneixer las bonas disposicions y donarán carbassa perque tenen quimera al pobre penitent, perque estarán renyits.

Sr. Rect. Aixó si, que no ho admeto, ni crech, ni creuré haja succebit may. De donar la

Digitized by Google

absolució als qui no la mereixen per falta de disposició, massa que succeheix cada dia. Pero suposat que un confessor arribés á tanta perversitat, que per malicia negás la absolució á un penitent que coneix está ben disposat, á las horas respecte del pecador seria lo mateix, que negarli per ignorancia; pues tota la malicia de un tal confessor no seria causa de condemnarse un semblant penitent. No cregueu que ningu se condemni per culpa dels altres, sino per culpa propia; y molt menos en lo cas expressat.

Isidro. Ja ho entench; es dir, que encaraque lo confessor negui la absolució, sia per ignorancia, ó malicia, lo pecador pot lograr lo perdó devant de Deu; y al contrari, si no estich ben disposat, encaraque lo confessor ne pase la barra y me absolga, men torno sens absolució, y ab los mateixos pecats que tenia. Si aixó es, no es pas veritat alló quem deya de S. Matheu; quels confessors tingan facultat per lligar, y deslligar, y que tot lo que ells fan en la terra es aprobat y confirmat en lo cel.

Sr. Rect. Aixó se enten quant la sentencia dels confessors es recta, y no quant es errada ó clarament injusta. De manera que si lo pecador te las degudas disposicions, y lo confessor lo absol y deslliga, esta sentencia ó absolució queda aprobada y confirmada en lo cel; y tam-

Digitized by Google

bé es aprobada quant la nega per falta de ditas disposicions, per ser recta y justa la sua sentencia. Pero si dona la absolució anaquell que no está ben disposat; ó la nega al qui té las degudas disposicions, sia aixó per ignorancia ó per malicia, la sua sentencia no es confirmada en lo cel, perque no es bona: que voleu que Deu aprobi una acció no bona en si, y tal vegada ben culpable?

Isidro. Te raho; pero no s' pensi per aixó haber guanyat troya; perque fins aqui no tenim res; es dir: tenim quels Sacerdots poden perdonar los pecats; pero aixó no es la confessió á cau d' orella, que vustés nos fan fer.

Sr. Rect. Ja m' agrada, que comenseu á cantar la palinodia. Es dir, que ja no es un despropósit, com deyau antes, que un Frare ó Capellá ab la Absolució perdone los pecats. De altres ne cantareu. Y detenimnos un poch en aixó.

Isidro. Dexis de solfas: acabe de esplicar aqueix puntet donques.

Sr. Rect. Prou ne podeu dir puntet. O! puntal diguesseu! Suposat, pues, que ja tenim en los Sacerdots potestat de perdonar pecats, ó de negar lo perdó; penseu que Jesu-Christ deixá aixó al arbitri absolut dels Sacerdots, de tal manera que pugan perdonar ó deixar de

Digitized by Google

ferho del modo que vulgan? Creyeu vos que una cosa tan grave y de tanta consequencia, la deixás Deu á la incensata disposició de un Ministre seu, sens cap regla, ordre, ni concert?

Isidro. No apar conforme fes aixó la infinita sabiduria y prudencia d' un Deu, essent aquest un punt tant important. Lo quem fassa veurer clar may li negaré, pues nos trobem en lo sigle de la rahó.

Sr. Rect. Luego aqueixa *Potestat* ha de tenir una regla, segons la qual dega lo Sacerdot, ja perdonar, ja no perdonar. Si veyem quels Reys ja may concedeixen als seus ministres aqueixa potestat tan ilimitada, sino baix certas restriccions y reglas, de las que no s' poden apartar; quant menos fará això la suma rectitut de Deu?

Isidro. També convinch en aixó.

Sr. Rect. Pues be; de quin modo pot lo Sacerdot obrar segons las reglas de la prudencia, en aquest tribunal de la penitencia, si no examina los pecats del reo, y las circunstancias de ells? Ell es un Jutge que deu fer sentencia, absolent ó negant la absolució, segons lo estat de la conciencia del penitent. Y podrá desempenyar aixó sens coneixement dels pecats, y de la bona ó mala preparació del pecador?

Isidro. Quels concedesca tants regles que vulga, jo encara no veitg cap lley ni necessitat

Digitized by Google

de explicar de un á un los pecats y las suas circunstancias. Que no basta agenollarse y demanar la absolució, per coneixer lo confessor la bona disposició del penitent, y que la demana de cor? Això es sobrat, y no hi ha cap necessitat de explicar á cau de orella tots los pecats, y las suas menudencias.

Sr. Rect. Aixó ray, si nols voleu confessar á cau de orella, expliqueulos al mitg d' una plassa, que també será bona la confessió, y lo Sacerdot vos podrá també absoldrer, si las demés disposicions acompanyan. Es dir que segons vos, ja bastará presentarse als peus del confessor y demanar ab humilitat la absoluciò? Això sol ha de bastar per donarla? De aqueixa manera may se podria negar á ningu. Y que farem en tal cas de las paraulas de Christo: *los pecats que retindreu* (negant la absoluciò) *serán detinguts*, y sens perdó? Ben superfluas y vanas serian aqueixas paraulas si may podia negarse á ningu. Y escolteu, que axis ho fan los Jutges, Alcaldes y Ministres del Rey? Aquestos, que per ventura sens informarse y sens coneixement de la causa castigan ó perdonan al acusat de reo? Ah Isidro! quinas maximas tan empestadas habeu begut! Ni mes, ni menos que las dels Lutherans, Calvinistas, y altres heretges.

Digitized by Google

Pero per desenganyarvos, fixeu la atenció en que aquest sagrament: atenent á las paraulas de Christo citadas, quedá instituit en forma de Judici, per qual motiu se diu *Tribunal*, en que lo Sacerdot es lo *Jutge* que deu pronunciar sentencia; absolent al qui está ben disposat y arrepentit, y negant la absolució al qui no vé ab las degudas disposicions, com ja vos he dit antes. Aquestas disposicions consisteixen en un verdader dolor dels pecats, propósit eficás de la esmena, de fugir las ocasions de recaurer, y de cumplir la penitencia satisfactoria y medicinal, que li será receptada. Si faltan aqueixas disposicions, fa tan efecte la absolució del Sacerdot, com si la donava á un banch. Y com podrá coneixer tot aixó, si lo penitent no explica del modo que s' troba; ab las caygudas y recaygudas; número de pecats; perills y ocasions próximas de pecar en que está? Com sino sab tot aixó y altras cosas podrá formar judici del dolor, y eficás propósit del penitent? Com podrá judicar que se esmenará de aqui en avant, si talvegada ahi fou la última de las suas recaygudas frecuents? Com, que restituirá lo mal adquirit, si moltas vegadas li han manat altres confessors, y no ho ha fet, podent? Com li senyalará lo que ha de restituir, si no sab com, ni en que ha damnificat al próxim?

Digitized by Google

Com fará sentencia, que ha de satisfer á Deu ab tal quantitat de penitencias y mortificacions, si ignora lo número, especie, y gravedat de las suas culpas? Com se atrevirá á donarli la absolució, no sabent si es digne de ella? Y en fi, si lo pecador no se explica, com sabrá lo Sacerdot si te facultat per absoldrel, pues mols pecats son reservats, respecte dels quals está privat de jurisdicció?

Lo confessor es un *Metge* de nostras animas, que deu receptarnos medicinas proporcionadas á la qualitat de nostras espirituals malaltias. Es necessari pues, que sapia lo estat, vicis y pecats del penitent, es dir, los pecats mortals no confessats; los mal confessats; los certs com á certs, los duptosos com á duptosos del modo quels tinga en la conciencia; las circunstancias que mudan de especie, pues no es igual robar v. g. en una casa, ó en una Iglesia, perque á est robo se hi ajusta lo sacrilegi: las circunstancias molt agravants, no es lo mateix robar v. g. deu pessetas ó deu mil lliuras. Li convé saber lo número de pecats de cada especie, per saber si es reincident ó consuetudinari, y si aixó fa molt temps que dura, y sino com li aplicará remeys? Y si habentse confessat altras vegadas no se ha esmenat poch ni mol, deu fer judici, que ara fará lo mateix, si es fácil en do-

Digitized by Google

narli la absolució, y que may ha tingut verdader dolor ni propósit eficás de esmenarse. Ha de coneixer la ocasió proxima en que está, per ordenarli medicinas fortas per apartarlo de ella. Si lo confessor no sab totas aqueixas malaltias y accidents del malalt com podrá acertar en los remeys? Ja veyeu vos que si un malalt necessita sangrias, dieta, purgas y refrescants per estar inflamat, no li será pas gayre bo quel Metge li recepte bon caldo de capó, costellas, y malvasia, encaraque receptás això per ignorancia, á lo que estaria exposat, no coneixent la malaltia. Lo Metge deu saber lo estat y complexió del malalt, lo grau en que está la malaltia, y accidents que la acompanyan; quant no, lo matará en lloch de curarlo. Pues lo mateix es lo confessor mirat com á Metge espiritual de nostras animas.

Isidro. Jo ho miro molt diferent, perque las medicinas que recepta lo Metge son diferents, cada una per son mal; pero la medicina del confessor sempre es la mateixa per totas las nafras, que es la absolució.

Sr. Rect. La absolució es un remey solament bó y profitós á tots aquells, que ja han expellit de son cor la febra, ço es, lo apego y amor al vici y pecat, arrepentintse de haberlo comés ab propósit de confessarse, esmenarse y fer pe-

Digitized by Google

nitencia. Pero si falta aixó, la absolució es nulla, y fa mes mal que profit, com ja us' he dit; pues seria com lo donar corroborants y aliments de convalescent á un malalt, que está en lo mes fort de la malaltia, que no seria sino acabarlo de matar. Ames de que, encaraque la absolució sia sempre la mateixa per tots los pecats, que deu receptarse y donarse en los termes expressats solament; las penitencias medicinals que han de ser sempre las mateixas per tothom? Y las satisfactorias per satisfer á Deu per la ofensa que se li ha fet, que ha de ser sempre la mateixa? A tothom se ha de ordenar lo mateix numero de dejunis, de Rosaris, y Pare nostres? Nom sieu tan irracional ja que voleu ser del sigle de la rahó. Lo confessor pues, com á Metge, també deu saber la vida y miracles del penitent, per coneixer si li ha de aplicar la absolució, ó si la deu suspendrer, y receptarli entretant preparatius y febrifugos, per no cometrer un Sacrilegi.

Lo confessor te també lo ofici de *Mestre*, pues deu ensenyar al penitent á formar dolor dels pecats, y tot lo necessari per fer una bona confessió, en cas de ignorarho. Li deu explicar, si convé, lo que es pecat mortál ó venial, perquè móltas vegadas troba, que ha pecat per ignorancia, ó perque te per pecat mor-

Digitized by Google

tal lo que no es sino venial, ó per venial lo que es mortal, que arriba mes sovint. Tenim, pues quel penitent es un reo, ques' presenta al Jutge, exposantli la sua causa, perque fassa sentencia, y lo deslliure de las cadenas y esclavitut del pecat, ó lo mantinga lligat per algun temps. Es un malalt que va á trobar lo Metge, perque li recepte lo remey vivificant y confortatiu de la absolució, ó lo purgant de major preparació, y llágrimas. Es en fi un deixeble, que se subjecta al Mestre, perque lo instruhesca, ensenyantli lo que deu saber per la salut de la sua anima, per fer una bona confessió per eixir del pecat, per romprer la mala amistat, per arrencar de soca arrel los vicis, evitar tota recayguda, y plantar en son cor las virtuts... Que tal, anem bé fins aqui?

Isidro. Vusté ja m' embolica lo cap.

Sr. Rect. Las veritats vos embolican de cap? No sou vos l' home de la rahó? aguanteula, pues, y responeu.

Isidro. Que vol que li diga: la rahó valga per un moro: me apar mol conforme tot lo que acaba de dir, si mirem lo confessor del modo que fa vusté.

Sr. Rect. Pues bé, continuo: los pecats ja veyeu vos que regularment están ocults, singularment los que no passan del cor, y los al-

Digitized by Google

tres que tothom los amaga tan que pot; de manera que ningu, ningu pot exactament referirlos, sino lo mateix pecador. A un Jutge, qui lo instruirá millor de un plet, que lo mateix interessat? Qui explicará al Metge los dolors y circunstancias, sino lo mateix malalt? De consegüent, essent lo penitent un malalt que busca lo remey, es necessari que la confessió se fassa per boca d' ell mateix, explicant exactament lo estat de la sua conciencia, caygudas, reincidencias, y perills próxims de tornar á pecar; suplicant humilment lo perdó dels seus pecats.

Isidro. Es mes clar que l' aygua, que si lo confessor ha de fer de Jutge, Metge y Mestre, es precis que l' desditxat ho expliqui tot, pa per pa y vi per vi, com Vusté diu. Pero ja 's veritat aixó? Aqui estará lo pot de la confitura perque dirán quels Evangelis no portan una tal cosa; sino que Vustés ho han inventat.

Sr. Rect. Los Eclesiastichs no han estat inventors de res d' aixó. Y que importa quels Evangelis no expressen ni donen als confessors los noms de *Jutge, de Metge y Mestre*, si realment lo confessor ha de fer aqueixos oficis, atesa la institució y essencia d' aqueix Sagrament? Ell ha de *judicar* de la disposició del penitent, y gravedat de las suas faltas, que es ofici de

Digitized by Google

Jutge, ha de receptar remeys espirituals, y ha de instituir al penitent, com tot aixó se segueix necessariament de las paraulas de Christo ja citadas, explicadas per la Tradició Apostólica y SS. Pares de tots los sigles. De ditas paraulas consta, quels Sacerdots tenen ampla Potestat del mateix Jesu-Christ, de *deslligar y lligar* las conciencias; ço es, de *soltar ó retenir* los pecats, perdonarlos ó no perdonarlos, suspenent y negant la Absolució. Y no es ofici de Jutges lo fer sentencia de perdonar ó no perdonar, absoldrer ó castigar á un reo? Y de conseguent, no podrem dir ab tota proprietat que l' confessor exerceix l' ofici de Jutge? Y deixant á part los altres dos en que corre la mateixa rahó, podrá desempenyar solament aquest. sens coneixer lo estat de la conciencia del penitent com ja vos he fet veurer? Y es possible saber lo estat de la conciencia sens explicarlo los mateixos penitents? Se segueix pues, que estos deuhen explicar los pecats del modo que queda dit, *com se ha practicat sempre*. De manera que qualsevol que ho negue es un heretge. Aixis ho te declarat lo sagrat Concili de Trento en estos termes: *Qualsevol que negue, que la confessió sacramental sia de Dret Divi*; *ó diga, que lo modo de confessar los pecats secretament al Sacerdot, com desde l' principi ha*

Digitized by Google

observat sempre, y observa la Iglesia Cathólica, no es conforme á la Institució y manament de Christo; y que es una invenció humana, sia excomunicat, y apartat de la Iglesia. (1) De conseguent es cert sens espina ni os, que aqueix modo de confessarnos ha baixat dels Apostols á nosaltres, y se ha observat sempre en la Iglesia de Jesu-Christ.

Isidro. Home que diu? Aqueixa moda de confessarnos ha vingut dels Apostols, y ha estat sempre en la Iglesia? No pot ser; alomenos no ho diu tothom aixis. Si m' recordavan los noms, li citaria pudé una carretada de llibres, que segons m' han assegurat, no parlan sino de confessar los pecats á Deu, y no á cap sacerdot. Anyadint, que los fundadors d' aqueixa moda de confessarse que vustés nos fan observar, foren los Frares y Capellans, y un Papa del sigle tretse que m' balla pel cap si s' deya *Inucenci.*

Sr. Rect. Poch á poch, Isidro! Mireu que no so jo sol que parlo aixis: jo parlo per boca del sagrat Concili de Trento y de tota la Iglesia Cathólica. Y perque no penseu diga jo una cosa per altra, y vos poseu en estat de judicar y veurer clarament, que qui vos enganya son

(1) Concil. Trid. Sess. 14. Cap. 5. Can. 6.

Digitized by Google

vostres companys, y que jo no tracto sino de dirvos la veritat; vull instruirvos, y que vos sieu lo Jutge, y feu sentencia entre lo que m' oireu, y lo que vos han dit aquells homes tant *Sabis*, que vos han tan be adoctrinat per anar al diable de dret á dret.

Isidro. M' está molt bé, veyam que n' eixirá.

Sr. Rect. Sabeu que? Lo quedar vos confus y avergonyit.=Per demostrar esta veritat indisputable, posarla devant de vostres ulls, recorreré rapidament tots los sigles desde Christo á nosaltres, tocant per la punta dels cabells un que altre passatge dels Ss. Pares y Doctors de la Iglesia; pues si volia recullir tot lo que portan Autors antichs y moderns en abono d' esta doctrina cathólica seria feyna d' una semana. Jo me cansaria de parlar y vos d' escoltarme. Ab lo que díré, ja ni haurá de sobras per xafarvos la guitarra á vos, y á vostres sabis amichs.

Isidro. Ay pobre de mi, aixo ni haura per estona!

Sr. Rect. No m' habeu vos provocat y fet engolfar en esta proba? Y després que jo escolto ab paciencia vostras heretgias, vos no n' tindreu per oir la veritat? Aixis succeheix en la major part de vosaltres: molt desperts y atents per escoltar bargantadas y heretgias, pe-

Digitized by Google

ro per la veritat luego vos canseu, luego vos ve son...

Primerament tenim en S. Juan, com ja queda explicat, lo que feu Jesu-Christ en la Institució d' aquest Sagrament, y las paraulas tan claras y terminants ab que doná *Potestat* als Apóstols de perdonar pecats (1). Qual Potes-

(1) Tota la Plenitut d' esta Potestat, tan d' absoldrer de pecats, com de Vots, juraments; de posar y absoldrer d' excomunions, de instituir festas y abolirlas; imposar dejunis ó suprimirlos; de gobernar en fi tota la Iglesia de Jesu-Christ extesa per tot lo mon ab lleys y preceptes, la doná Christo á S. Pere, y no als demés Apóstols, baix la metáfora de las *Claus del Cel*, que usá ab ell y no ab los altres. De esta manera deixá en clar, que Pere en aquesta potestat era lo Primer y Princep, perque dirigis en l' us d' ella fins los mateixos Apóstols, estrenyentla ó aixamplantla, corretgintla ó llevantlosla totalment si fos necessari, com nota Alapide en lo cap. 16. v. 18 de S. Matheu, establint d' aquest modo, la *Unitat* de la Iglesia. Y á la veritat, que altra cosa significa la entrega de las claus de una ciutat á las mans d' un Princep, sino l' absolut poder y suprema potestat que té sobre tots los seus habitants, ó sobre tot lo Regne? Esta doctrina es de S. Thom. supplem. q. 2. á 3. et alibi.

Esta preferencia y superioritat de Pere, no sols la manifestá Jesu-Christ en esta ocasió ab la figura de las *Claus*, sino també ab la metáfora de la pedra dientli: *Tu ets Pere*, [ço es pedra] *y sobre aquesta*

Digitized by Google

tat donava perque durés perpetuament en la Iglesia. De conseguent quedá instituhit aquest Sagrament.

---

roca jo edificaré la mia Iglesia; designantlo aixis per fonament, que sostindria tot l'edifici. Y perque no quedás ningun dupte de esta predilecció y preeminencia de Pere, en moltas altras ocasions la deixá ben entendrer, com necessariament ha de veurer qualsevol que llegesca los Evangelis. Jo no parlaré sino de tres per no eixir dels limits d'una nota. Llegim en lo capitol 17 de S. Matheu, que entrant Jesus ab los Apóstols á Cafarnaum los Cobraneistes demanaren que Christo pagás lo tribut annual, que pagaban per los gastos del Temple tots los caps de familia, y Jesus girantse á S. Pere, li digué: *Dona per mi, y per tu.* Está clar, que lo reputaba ja per successor seu, y per Cap del Apostolat. Aixó mateix entengueren tots los Apóstols, com consta del capitol seguent.=En lo capitol 22 de S. Lluc se troba, que despres de l' última Cena, y antes de marxar al Hort de Getsamení, Jesus digué á Pere en presencia de tots, que Satanás los faria una cruel guerra, y añadí: *pero jo he pregat per tu, perque no falte la tua fé. Y tu una vegada convertit, conforta als teus Jermans:* ço es, despres d' haverte arrepentit del pecat que hauras fet, negant ser deixeble meu, confirma en la mia fé als teus condeixebles, y á tots los christians del mon, perque no la perdian, y prega per ells, aixís com jo he pregat al Pare per tu. *Natal Alexand. sobre aquest lloc.* Aqueix encarrech, y assegurantsa de la firmesa en la fé, ó infal-libilitat en las decisions de fé, lo feu *inmediatament* á Pere y

En seguida d' esta Institució, ja llegim en lo llibre dels Actes dels Apostols: *quels' fiels se presentavan y confessavan los seus fets.* Y lo

---

als seus successors: y es necessari ser ciego per no veureu. Tot altre sentit, ó significat *inmediat* seria violent.

Despres de ressuscitat, lo nombrá Vicari seu en la terra, y Pastor Supremo y Universal de tota la Iglesia. Es digne de tota atenció aquest passatge, que explica S. Juan en lo últim capitol de son Evangeli. Estant Jesus ab tots los Apóstols preguntá á Pere per tres vegadas: *Simon fill de Juan, me amas mes que aquestos?* Y habentli respost: *Vos sabéu que vos amo;* li digué Jesus: *pastura los meus anyells:* es dir; ab las obras farás veurer que m' amas, si cuydas be del meu Ramat, ó Iglesia. Li pregunta segona vegada: *Simon fill de Juan, me amas?* Si Senyor, li respongué, Vos sabeu que vos amo. Li digué Jesus: *Pastura los meus anyells.* Per tercera vegada li fa la mateixa demanda: *Simon fill de Juan, me amas?* Y Pere entristintse perque li preguntaba tantas vegadas lo mateix, li respongué: Senyor, Vos tot ho sabeu; Vos sabeu be que vos amo. Li digué Jesus: *Pastura las mias ovellas,* que son las mares dels anyells, quels engendran y crian.

Aquesta metáfora es tan clara com la de las *claus,* y la de *Pedra*; de modo que encaraque no la explicassen los Sagrats Expositors y los SS. Pares, basta llegir los Evangelis per veurer ab tota evidencia, que per *anyells* entenia Jesu-Christ tots los fiels que creurian en éll, y per *ovellas*, los Bisbes y Sacerdots que engendran fiels á Christo per medi de la

Digitized by Google

Apóstol S. Pau escribint als Corintios los deya: *Deu nos ha donat á nosaltres lo Ministeri de*

Predicació del Evangeli y del Batisme; y los alimentan y nudreixen ab los demés Sagraments. Y com lo cuidar dels fiels demana major y mes continuo treball y aplicació, que lo cuidar dels Bisbes y Sacerdots; pues estos ja estan instruits y solidats en la Fé; per això per dos vegadas li encarrega lo seu cuidado, y una sola lo dels Bisbes y Sacerdots, á semblantsa de las ovellas que per ser corpolents y robustas, no necessitan la vigilancia que demanan los anyells tendres y delicats. Per això lo Papa se diu *Episcopus Episcoporum.*

Se deu notar aqui: que encaraque Jesus li demanaba si lo amava mes quels altres Apostols, Pere no s' atreveix á respondrer, *si, jo vos amo mes que aquestos*; sino simplement respon *vos amo*; ja perque no sabia lo cor dels companys, ja perque la cayguda lo habia fet mes modest y cauto. Ell se recordaba, que la nit de la cena se habia gloriat de que no l' negaria, encara que tots los altres lo negassen; y no obstant á pocas horas despres, caygué cobardament á la veu d' una criada negant ser deixeble de Jesus, lo que no feren los demés Apóstols. Avergonyit d' això no gozá respondrer, *vos amo mes que aquestos.* Pero se entristí de veurerse preguntat tantas vegadas sobre lo mateix, perque temé que aquesta repetició provenia de que Christo suspitaba del seu amor, habent experimentat la sua debilitat; y també perque temia no li succehis com en la Passió, y que aixis com lo habia negat, podia venir lo lance desgraciat també de no amarlo. Per això

Digitized by Google

Reconciliació: que es dir, lo ser Ministres del Sagrament de la Penitencia ab que l' home se

---

se entristí; pero Jesus volgué luego aconsolarlo, assegurantli, que per amor séu seguiria lo seu exemple, y que com á verdader Pastor moriria per las Ovellas, clavat com ell en una Creu. *Ita Chrisost. et Leo.*

Si sem pregunta: á que venia demanar tres vegadas lo mateix? Diré ab S. Cirilo y S. Agusti citats per Alapide, que Christo exigí de Pere estas tres confessions d' amor per borrar y ferli expiar devant dels Apóstols las tres negacions passadas: y també perque los Apóstols quedassen ben cerciorats de que per aquellas negacions no deixaba de amarlo com antes, que ja n' estaba arrepentit; ni habia mudat de pensar en ordre á deixarlo Cap del Apóstolat, y de tota la Iglesia.

Queda pues, S. Pere, y lo seu successor lo Pontífice Romá, Cap y Princep de la Iglesia, y Pastor Universal, á qui deuhen estar subjectes tots los fiels, Bisbes, Patriarcas y Apóstols. Tots debem de ser pasturats, ço es, instruits, dirigits y gebernats per éll. Tots com diu S. Bernat: *anyells y ovellas, que son los pastors ó prelats, están á carrech de Pere y dels seus successors. Y encaraque cada prelat tinga una part del ramat de que cuidar, lo Papa successor de S. Pere, te lo encarrech y cuidado de tots no sols de las ovellas, sino també dels pastors de ellas.* S. Bern. lib. 2 de consid. cap. 8. Per això te lo titol de Bisbe dels Bisbes.

Y aixis tota la jurisdicció y potestat de la Iglesia está en lo Papa, y aquest la concedeix y comu-

Digitized by Google

reconcilía ab Deu (1). S. Jaume en la sua carta canónica deya als fiels: *Confesseu vostres pecats*; ço es, al Sacerdot (2); pues parlaba presuposant la Institució de Christo de ferse solament á ells la confessió sacramental, com explican tots los Sagrats Expositors, y Theolechs ab S. Thomas (3): y veyem que Christo doná esta potestat d' absoldrer, á aquells que habia ordenat de Sacerdots la nit de la Cena. S. Juan exhortava als fiels á confessarse, dientlos: *Si confessem nostres pecats, Deu que es fiel y just nos perdonará.* (4) En quals passatges, Belarmino, Expositors y Teolechs, entenen, quels Apóstols parlaban de la Confessió Sacramental, com de S. Jaume, expressament ho ensenya S. Thomas (5). Moltas ceremonias

nica als Bisbes, y per medi d' estos se deriva als demés Ministres. Lo dir que en los citats passatges, Christo parlaba no inmediatament á Pere, sino als Apóstols y á tota la Iglesia, es una ridicula cavilació dels heretges calvinistas, com nota Alapide. Lo Sacerdot pues reb la Jurisdicció del Bisbe, y tot Bisbe del Papa. Qui no la pren d' aquesta font, no la te; y si la exerceix, es un intrus, es un lladre, que no entra per la porta al corral de las Ovellas; y es nul-lo tot lo que fará, que dependesca de Jurisdicció.

[1] Ad corint. 2 cap. 5.

(2) Ep. Jacob. c. 5.

(3) S. Thom. Supl. q. 8. á 1.

(4) Ep. 1. c. 5.

[5] Supl. q. 6. a. 6.

Digitized by Google

sacrificis, podria citar del antich Testament, que eran unas claras y expressivas figuras d' aquesta Confessió distincta dels pecats, instituida de Christo; pero seria massa llarch, y prou nos queda camp per correr.

A continuació dels Apóstols, trobem desde luego á S. Climent successor molt inmediat de S. Pere en la Cáthedra Romana, qui en la segona carta que escrigué als Corintios, los exhorta á que se confessen y fassan penitencia, perque, *despues de la mort*, diu ell, *ja no podrem confessarnos, ni fer penitencia.* Y ab qui devian confessarse sino ab aquells, á qui Christo habia donat potestat de perdonar los pecats, que son los Sacerdots?

En lo sigle segon trobam á S. Ireneo, que parla de com unas donas Christianas seduidas de un heretge anomenat March, se convertiren, y *confessaren los seus pecats.* Y se veu ben clar que parla de la Confessió Sacramental, que feren al Sacerdot de pecats ben ocults y amagats. (1) Tenim també á Tertuliá, que baix lo terme de *Exomologessi*, enten y explica la Confessió clara y distincta dels pecats, ques feya als Sacerdots, secreta ó publica. (2)

---

[1] S. Ireneo Lib. 1. adv. hær. cap. 6. et 13.

[2] Tertuli. lib. de Pænit. cap. 9. et 10. Et lib. 6 de Bapt. cap. ultim. citat per Cabass. sæçulo 2. Diss. 4. n. 5.

Digitized by Google

En lo sigle tercer encontram á S. Cipriá Bisbe y Martyr, que en lo tractat de *Lapsis*, y en altras parts, exhorta los fiels á confessar los seus pecats als *Sacerdots*, per limpiar las suas conciencias, lograr remeys por las suas llagas, y descarregar lo pes de las suas animas. =A Orígenes, que diu moltas cosas sobre la necessitat de confessarse, y explicar al *Metge espiritual* las interiors malaltias de nostra anima per curar de ellas, dient: que es necessari vomitar los pecats á semblantsa de aquells, que se alivían vomitant las materias indigestas de que tenen carregat lo pit. Se veu pues, que estaba en us la confessió distincta dels pecats. (1)

Sigle IV. En aquest temps vivia Lactancio, que dona un clar testimoni de esta práctica, que estaba vigent en la Iglesia; pues assenta, que aquella es la verdadera Iglesia, en la que hi ha confessió y la penitencia, que cura los pecats, y llagas á que está subjecta la frágil naturalesa. (2) Y parla de la confessió que s' feya als Sacerdots.=En lo mateix sigle tenim á S. Hilari, S. Ambros, á S. Gregori, S. Basili, S. Juan Chrisóstomo, que tractan de la

[1] Orig. Hom. 2 et 3 in Levit. et Hom. 2. in Psal. 37.

(2) Lactan. lib. IV. Instit. cap. 30.

Digitized by Google

Confessió Sacramental y de la sua eficácia per purificar las animas de la lepra de la culpa. De modo que Goario (pag. 538 edició de Venécia) porta la forma de Absolució que usaban los Gregs en temps de S. Juan Chrisostomo. (1)

Devent advertir que fins en aquest sigle dos confessions estaban en us, una de secreta al sol Sacerdot, y altra de publica en alta veu dins la Iglesia en presencia de tota la gent y del Sacerdot. Los que habian ofert sacrificis als Idols, los libel-latichs y altres (2) estaban obligats á esta confessió publica; la que móltas vegadas seria també sacramental, pues lo ser oculta ó pública no es variació substancial, sino molt accidental en quant al modo: aixis com lo Batisme es lo mateix, tan si se dona publicament com en secret. Si voleu, podem renovar aquella moda; jo me sentaré en una cadira sobre los graus del Presbiteri, y vos agenollat al mitg

[1] Mira á Gazzaniga de conf. auricul. tom. 8. Diss. 6. cap. 8.

[2] Libel-latichs se anomenaban los Christians que ab diners ó empenyos lograban un *libel-lo* ó certificat de haber idolatrat sens haberho fet, ab que se deslliuraban de la persecució, presentant lo document. Estos per la sua ficció escandalosa eran tinguts per excomunicats, y trets de la Iglesia fins que habian fet una llarga penitencia pública, y retractació per satisfer lo escándol donat.

Digitized by Google

de la Iglesia plena de gent, podeu confessarvos.

Isidro. No diga aixó per Deu!

Sr. Rect. També hi habia dos maneras de Penitencias, una de secreta per molts pecats ocults que l' penitent confessaba secretament, y ab tota distinció, com se fá encara; y altra de *Pública* que estaba distribuida en quatre ordres ó graus. Lo primer se deya dels *Plorados*, ó *del Plor*, perque los penitenciats vestits d' un sach y cuberts de cendras, estaban detinguts fora la porta de la Iglesia, implorant ab llágrimas y suspirs la misericordia, entretenintse ab aquells dejunis de pa y aygua, que vaitg esplicarvos en la conversa que tinguerem sobre la Butlla de la Cruzada, mezclantlos de disciplinas, cilicis, y altres mortificacions semblants.

Isidro. Si solament per ser libel-láticbs, y haber fingit que no eran Christians, eran tractats tan á cara de vaqueta, que haurian fet si hagues anat de veras! Si aqueixa móda ara duraba, no tindriam prou sachs per vestir liberals.

Sr. Rect. Que sian liberals ó no, dich, que tots los heretges, profanadors de las santas Imatges, ó Iglesias, y perseguidors de la Religió deurian ser, sino vestits d' un sach, trets alomenos de la Iglesia, ab privació de sagraments

Digitized by Google

y sepultura eclesiástica, fins que haguessen donat probas públicas de arrepentiment. Aqueixa es lley imprescriptible y sempre vigent de la Iglesia, fundada en la doctrina dels Apóstols S. Pau y S. Juan. Y que no se observi aqueixa lley, no anirem bons... tornem al assumpto.

Lo segon grau se anomenaba dels *Oyents* perque los penitens admesos en éll, ja podian entrar á la Iglesia ab los Cathecumenos, (ço es, ab los que s' preparaban per rebrer lo Batisme) á oir lo sermó ó explicació del Evangeli; pero al temps de la Missa, eran trets á fora. Lo tercer grau se titulaba de *Postrats*, perque los penitenciats estaban agenollats ab lo cap á terra, ó totalment estesos en terra en la part inferior de la Iglesia prop de las portas, rebent la imposició de las mans del Sr. Bisbe y Sacerdots. Lo quart se deya de *constancia y agregació*, perque los que eran constants en passar per estos graus de penitencia eran agregats als demés fiels en totas las funcions de la Iglesia inclusa la Missa; pero encara no sels permetia combregar. Y despues de ben exercitats y probats se absolian de las censuras y pecats, y eran admesos á la sagrada Comunió.

Pero en aquest sigle quart, sobre lo any 390, en Constantinopla y móltas altres Iglesias de Orient, per justos motius se comensaren

Digitized by Google

á deixar esta confessió pública y penitencias públicas, alomenos en quant á pecats ocults com porta Gazzaniga, y explican los Historiadors. Pero en la Iglesia Llatina, en móltas parts encara se observaban aqueixas penitencias durant lo sigle catorse. Y perque la Iglesia ha mitigat lo rigor aquell, y punt de Disciplina eclesiástica, no pensesseu pas, que aquellas pepenitencias sian reprobadas; pues als públichs pecadors, si no sels mana confessió pública, com antiguament, sempre sels han aplicat, y deuhen aplicarse penitencias públicas per reparar lo escándol, com ja vos he indicat antes. Aixis ho mana lo Concili de Trento, alegant las paraulas del Apóstol S. Pau en la carta á Timotheo. (1)

Sigle V. De aquest sigle vos citaré lo Papa Innocenci I. y á S. Lleó Magno (2) los quals parlan expressament de la Confessió verbal y auricular feta als Sacerdots, com de un dels Sagraments y prácticas de la Iglesia Cathólica.=A S. Paulino Diaca de S. Ambrós, qui en la vida que escrigué de aquest S. Bisbe de Milan diu, que ab tan amor y dulçura rebia y escoltaba als penitents, que ab las suas llágrimas

(1) Trident. Sess. 24 de Reform. Cap. 8.

(2) Innocent. Ep. ad Decent.=Leo Magn. Ep. 168.

Digitized by Google

los obligaba á plorar.=Al Gran Pare S. Agusti, que repren y redargüeix los heretges Novacians que deyan, quels pecats mes enormes solament se debian confessar á Deu, com ja habian també dit los Montanistas del sigle segon; pero que ni uns ni altres negaban la Confessió Sacramental, antes la defensaban respecte dels pecats menos graves, que admetian se devian confessar al Bisbe ó Sacerdot. S. Agusti los repren en estos termes: *Ningu se diga asimateix; ocultament me entench ab Deu, ell veu lo meu cor, ell es qui deu perdonarme. Si aixó es, es dir que sens motiu digué Christo tot lo que deslligaréu ó perdonaréu en la terra será perdonat en lo cel? Si aixó es, frustrem lo Evangeli, frustrem las paraulas de Christo: y ben en va y sens motiu se haurán donat las claus del cel á la Iglesia*: ço es, la Potestat de absoldrer los pecats. *Si nosaltres vos predicabam aixó, per ventura nous' enganyariam?* Aixis parla lo Sant Doctor. (1)

Sigle VI. De aquest sigle no vull fer menció sino de S. Hormisdas Papa, que s' lamenta dels confessors de manega ampla y demasiadament fácils en donar la Absolució, ab lo titol de pie-

[1] S. August. Homil. 49 et 50: et Epist. 228 ad Honorat.

Digitized by Google

tat y misericordia, anomenantla *periculosa et falsa misericordia*. Anyadint, que en lo Tribunal de Christo los mateixos pecadors acusarán als tals confessors, perque la sua falsa misericordia ha estat crueltat, y causa de haber continuat en los vicis. (1) Luego estaba en us la confessió auricular.

Sigle VII. Aqui tenim á S. Gregori Magno que explica la prudencia que deuhen observar los Sacerdots en concedir als penitents la Absolució, qual poder está confiat á ells, lo que explica ab lo exemple de Lázaro, que Jesu-Christ ressucitá y maná als seus Deixebles quel desligassen. (2) Tenim á S. Eulogio Bisbe (3) á S. Juan Climaco, á Teodoro Arcabisbe de Cantorberi &c. (4) De manera, que en temps del Papa Vitaliá sobre lo any 657, en Inglaterra los Pares acompanyats de la sua familia acostumaban presentarse al Confessor 12 dias antes de Nadal, per disposarse á rebrer la sagrada comunió, com diu Ecberto. Y lo sinodo Trullana, any 692, dona disposicions acerca la administració de aquest Sagrament. (5)

(1) Hormisd. Ep. *Inimica benignitas*.
(2) Homil. 26 in Evangel.
[3] Eulog. Hom. 4. et 11.
(4) Teodor. in pœnit. c. 60.
[5] Sinod. Trul-l. can. 102.

Digitized by Google

Sigle VIII. Entre los molts Escriptors de aquest sigle, que parlan de la confessió, com de un dels Sagraments de la Iglesia, no vull citarvos sino lo venerable Beda, y lo Concili de Calcuta. Lo primer ensenya, que deuhen confessarse los pecats als Presbíteros de la Iglesia, y que sens confessió, no hi ha perdó. Y aquell Concili disposaba, que ningu pregás á Deu per un que hagués mort sens confessió, feta al Sacerdot. (1)

En los sigles IX, X, XI, y XII topám ab un numerós exércit de Theolechs, que tractan llargament de esta confessió auricular y distincta dels pecats, com també ab una multitut de Concilis, com lo Cabilonense, Rehemense, Parisiense, Maguntino, Vormaciense, los quals parlan tots de aquest Sagrament, donant varias reglas als Sacerdots per lo desempenyo de un encarrech tan delicat. (2) En punt d' Escriptors, tenim á S. Anselm Bisbe de Cantorberi en Inglaterra, á Ivo Carnotense, á Graciá, Hugo, Gofridi Abad, Pere Lombardo titulat Mestre de las Sentencias; y per últim deixant infinitat d' altres, poso á S. Bernat, que expli-

(1) Concil. Calcut. an. 787.

[2] Seria demasiadament llarch si volia trasladar las disposicions de estos Concilis en ordre al Sagrament de la Penitencia.

Digitized by Google

ça las qualitats, de que deu estar adornat tot confessòr, que son *ciencia*, *prudencia*, *bondat*, y *sigil-lo*, del mateix modo que las llegim en lo P. M. Larraga. (1)

Deixo la turba multa de innumerables altres escriptors, que s' troban en estos dotse sigles; pues ab los citats me sembla ni ha prou per veurer, que la confessiò del modo que la veyem avuy en la Iglesia, no es pas una invenció de frares y capellans del sigle tretse; sino que fou instituida per Jesu-Christ, y posada en práctica en la Iglesia desde l' primer sigle, sens haber sufert ja may altra variació, que la accidental que vos he explicat.

Sigle XIII. Aqui sem representa desde luego lo Gran Patriarca Domingo recorrent lo pais de Tolosa y Albi, ocupat en la conversió de heretges, incansable en la predicació y confessionari; donant regularment per penitencia parts de Rosari, com porta la sua vida escrita de ma del Beato Francisco Posadas. (2)

Ara arribam al Concili General Lateranense IV presidit del Papa Innocenci III. ab assistencia dels Patriarcas de Jerusalem y Constantinopla, de 71 Arcabisbes, 416 Bisbes, mes de

[1] Sanct. Bernard. in Serm. S. Andreæ.
[2] Lib. 2. cap. 16 n. 7.

Digitized by Google

800 Abads, del Patriarca S. Domingo, y de molts Theolechs consultors, es dir, compost dels homes mes grans que tenia lo mon. Qual concili se juntá contra dels Albigenses, y Valdenses, que entre molts altres errors predicaban també lo dels Montanistas y Novacians contra la *confessió Sacramental*, pretenent que la Potestat de la Iglesia solament se extenia á absoldrer los pecats menos graves, y no als enormes y mes horribles.

Es fácil de veurer, que durant los sis sigles anteriors, ab la irrupció de moros, bárbaros y guerras continuas, estaria tota la Europa en una continua agitació, cuidant mes d' armas que de lletras, que s' refugiaren y salvaren aisladas en los claustros. De conseguent sepultats los pobles en la mes crassa ignorancia, y enfangats en tota manera de vicis, no es d' estranyar cayguessen en moltissims errors, y donassen á la trampa astutament manejada dels heretges. Y en tal estat de cosas, com quedaria la confessió sacramental, y quant abandonada de molts Christians emporcats de vicis, y de errors contra de ella! conseqüencia legítima de la ignorancia y corrupció de costums!

Per aixó los PP. de aquell concili Lateranense despres de haber declarat altres punts, se ocuparen de la confessió sacramental, á fi de

Digitized by Google

xafar lo cap á la serp del error, que intentaba poch á poch abolirla. Y per posar aquest punt en la claredat que convenia, pesaren ab molta madurés y detenció las paraulas de Christo ab que habia instituit aquest Sant Sagrament; examináren los Sants Evangelis, Actes y demés escrits dels Apóstols, y consultaren en las antiguas y Apostólicas Tradicions las prácticas y usos, quels Apóstols habian deixat en las Iglesias, que ells mateixos habian fundat. Llegiren y remiraren lo que deyan los Expositors Sagrats, SS. Pares y Escriptors dels primers sigles de la Iglesia, y successivament fins al tretsé en que s' trobavan. Y declararen á la fas de tot l' Univers que la Potestat de perdonar pecats que Jesu-Christ habia deixat á la Iglesia, se extenia igualment á tots los pecats per graves y enormes que fossen. Qual Potestat tan ampla se trobaba usada en la Iglesia Cathólica en tots los sigles.

Y á fi de despertar á aquells pecadors, per altra part fiels, que adormits en los vicis, ó apegats á las cosas del mon, no cuidaban de confessarse, ab grave perjudici de las suas animas; en lo mateix Concili se posá precepte rigurós á tots los fiels de confessarse alomenos una vegada lo any. (1) Y lo Papa Innocenci

(1) Concil. Later. IV. cap. *Omnis utriusque Sexus.*

Digitized by Google

III. que presidia lo concili, confirmá estas decisions.

Isidro. Jesus Sr. Rector, y quin cap me posa! Que encara no ha acabat? Me sembla que ja ni hauria prou.

Sr. Rect. Pero queus fa mal de ventre la veritat? Espereu, Espereu un poch mes.

En aqueix mateix sigle tretse, nasqué lo Sol de la Iglesia S. Thomas de Aquino, que tracta extensament de aquesta confessió distinta dels pecats, examinant y passant per un alambi totas las mes petitas parts de que s' compon. Y no penseu sia cosa de per aqui, pues ocupa en aixó 180 articles, fent veurer la sua Institució tota Divina, dissipant las obscuritats del error, y reduint á cendras tots los arguments que contra ella han objectat los heretges, y podran objectar fins á la fi del mon. (1) S. Bonaventura, y mols altres Theólechs escriguéren també llargament sobre lo mateix. Y quedá la cosa quieta, confusos y desesperats los heretges, dels quals sen convertiren á mils, demanant ab llágrimas la confessió.

Pero nostre comú enemich lo dimoni, vehent que ab tanta llum de doctrina, decisions y manament del Concili de Letran perdia molt ter-

(1) S. Thom. 3. P. et Supplem.

Digitized by Google

reno, anantli fugint y escapant las animas, tractá de reparar las suas perduas. Per aquest fi en lo sigle XVI. mogué á Marti Luthero, á Zuingli, Calvino, Viclef, á Juan Hus, Geroni de Praga, á Brencio y molts altres, y estos lo serviren ab molta puntualitat. (1) Desenterraren los errors dels heretges antichs, refutats mes de mil anys habia per lo P. S. Agusti, y altres SS. Pares de la Iglesia. Y com que res tampoch sels hagues respost ni dit en lo Concili Lateranense, los produiren com á nous, y ja no se contentaren de las heretgias dels Montanistas, Novacians, Albigenses y Valdenses etc. sino que borraren d' una plumada casi tots los articles de la Fe y Sagraments. Negant descaradament la confessió sacramental, publicant, que no era instituida per Christo, sino que era una mera invenció del Papa Innocenci III.

(1) Zuinglio ell mateix se gloria d' haberseli aparegut una nit lo dimoni, á ensenyarli un lloc de la Sagrada Escriptura ab que pogués argumentar contra la real presencia del Cos de Christo en la Eucharistia. Lo lloc que li ensenyá es aquest: *Est enim Phase, id est, Transitus Domini,* que está en lo cap. 12 del Exodo. Bossuet en la Hist. de las Variaci. cita lo lloc en que Zuinglio diu aixó. En altres Historiadors he vist citat lo mateix. Luthero diu ell mateix que tingué una conferencia ab lo Diable. Bons reformadors son aquestos!

Digitized by Google

Y que sé jo quants mes desatinos, imposturas, y calumnias vomitaren. (1) Pero sels podia

(1) La mentida, y la calumnia son las armas mes poderosas de que s' valen tots los heretges desde Luthero y Calvino. Que hi fa que no sia veritat? dir lo quens convinga: mentir sempre com aconsella Volter als seus deixebles: *calumniari, calumniari, semper aliquid remanet*, y en efecte tal llegirá ó sentirá la calumnia, que res sabrá, ni oirá de la sua solució y vindicació, y de conseguent sempre se guanya algun partidari de la falsedat y mentida. Aqueix es també lo diabólich medi de que constantment se serveixen los deixebles de Volter per desacreditar y perseguir la Religió de Christo. Aixis ho deuhen fer per acreditarse fiels deixebles del Patriarca de Ferney. Lo precepte de Volter es: *mentir, no ab temors, no per algun temps; sino descaradament, y constantment sempre.*

Mr. L' Harpe deixeble de Volter y company fogós dels principals heretges de Paris en 1790, posat en la presó de Luxemburg se convertí [la major part dels seus companys ja eran guillotinats,] y en la obra sua, *Fanatisme de la llengua revolucionaria*: p. 23, y seguents, explica lo carácter dels seus renunciats companys, dient: "Aquestos homes fan pu-« blicament de la mentida *un principi*, *una habitud*, « *y un deber*... Danton y sos companys deyan en las « harengas: *la calumnia es permesa contra dels ene-« michs de la llibertat*, y se sab be que per *enemichs « de la llibertat* entenen tots aquells que no son cóm-« plices ó esclaus seus.... La habitud ó costum de « mentir lo tenen tan radicat, que tot *Jacobi*... está

respondrer ab lo P. S. Agusti, y dirlos: *Jermans veniu massa tart. Despres de quintse cents anys* (y ara diriam dinou), *que la confessió se troba establerta en la Iglesia, nos vindreu, que comensá ahi?* (2) *Interroga*, los diré, *majores tuos et dicent tibi*: Si no voleu creurer á la Iglesia, creyeu alomenos á la tradició queus ha baixat de pares á fills. Pregunteu á vostres pares, y estos als seus majors y antepassats. Recorreu tots los sigles anteriors, examineu de una en una totas las generacions; pregunteu en fi á tots los heretges de tots los sigles pujant fins á Christo, sens deixar als Montanistas y Novacians; ells respondran si trobaren ó no en la Iglesia aquest Sant Sagrament que tanta basca vos dona.

« ocupat cada dia á compondrer mentidas per l' en-
« demá.... Esta obligació la miran tan estreta, que
« si algu d' entre ells manifestaba lo mes petit escrú-
« pol, seria tractat d' apostata, de transfuga.... Pe-
« ro cal advertir; que aquest sistema en la casa d'
« ells es conseguent y necessari: uns homes á qui to-
« ta veritat acusa y condemna, no tenen altra arma
« per defensarse y per atacar de paraula, sino la
« mentida; ells pues, mentirán, mentras estarán se-
« gurs de poder mentir impunement." *Tableau des trois Epoques* p. 301.

[2] De esta manera lo P. S. Agusti redargüia los heretges del seu temps.

Digitized by Google

Y en vista de tot això, y quedantnos en la sola Tradició, no podem conclourer ab aquest luminós principi del Gran P. S. Agusti: *Lo que observa la Iglesia Universal, y no s' troba establert per algun Concili, sino que sempre se ha observat, rectíssimament se creu rebut dels Apóstols.* Tal es la confessió distincta dels pecats com habeu vist seguint la cadena de tots los sigles.

Res bastá á obrir los ulls, y ablanir aquellas animas induradas, sempre sordas á las amorosas amonestacions del Papa. De consegüent vista la voluntaria ceguera y tenacitat de tan obstinats heresiarcas en sostenir y sembrar la zisanya del error en lo camp de la Iglesia, se congrega esta en Trento en 1545. y condemna los seus errors: declara que la *Confessió Sacramental* es de *Institució* Divina, continguda en los Sants Evangelis, doctrina de Christo promulgada dels Apóstols, posada per ells en peu en las Iglesias. com consta de la Tradició de totas las Iglesias, y SS. PP. de tots los sigles, y per lo tant, que sia tingut per heretge y excomunicat, qualsevol que la negue. (1)

---

[1] Trident. Sess. 14.

Qui vulga una proba mes copiosa de monuments de cada sigle, la trobará en Belarmino, Drouven, é Historia de Natal Alexandro, del qual he tret la ma-

Digitized by Google

Que tal Isidro! D' ahont eixirá aquella carretada d' escriptors tan célebres? Sabeu que podrian citarme una galera plena d' Albigenses; pero, que dich! aqueixos serian encara massa cathólichs; perque en fi, escoltaban alomenos rahons y ne donaban: de Lutherans vull dir, de Calvinistes, Zuinglians, Viclefistas, Hussitas... heretges tots del sigle setse, separats de la Iglesia de Christo, com un sarment tallat del sep, y fets membres de la sinagoga de Satanás. O be una lletania de deixebles de Voltér, Rossó, Diderot, Condorcet, Montesquiu, descendents per línea recta de aquells heretges y revolucionaris del sigle setse, que acabo de citar.

Isidro. Ba, ba, ba! Me deixa tot estomacat. Ells m' habian assegurat y jurat per sos deus, que fins al sigle tretse aqueixa *confessió* no se habia vist en la Iglesia, y que á las horas pegá lo flato á Innocenci Papa de posarla.

Sr. Rect. Ells hauran sentit lo vent, y no saben de quin torrent. Y no repareu á dirlos de part mia, que son, ó uns embusteros, ó uns ignorants, y pudé una cosa y altra. Pero per ferlos favor, vull creurer que prenen una cosa

---

jor part de las Authoritats que alego en la cadena dels sigles.

Digitized by Google

per altra, com vos ho veureu luego.=En lo sigle tretse, congregada la Iglesia en Letrán prengué á son compte aclarir la qüestió, que feya alguns anys se disputaba entre molts escriptors cathólichs contra los dicidents. Y de conseguent á las horas la Iglesia comensá, no á *creurer* sino á *disputar* de la *confessió*. (1) Sino que ells confonen una cosa ab altra.

---

[1] No es concebible, com hi ha pogut haber homes per altra part instruits, que hajan pogut confondrer dos ideas tan diferents, quals son lo *creurer*, y lo *defensar* un Dogma. La Iglesia Cathólica no es disputadora: creu sens disputar, perque la fe es una creencia per amor, y lo amor no disputa.

Pero si se arriba á contradirseli sobre algun Dogma ó article de fe, á las horas ix de son estat natural, que es oposat á tota idea contenciosa, busca los fonaments del article que li combaten, pregunta á la antigüetat, y lo explica en los termes mes clars que troba, per caractérizar y ben distingir lo Dogma, y posar una barrera eterna entre sos fills y los novadors.

La Iglesia desde Christo fins al present any de 1859 en que estich escribint estas rallas, ha cregut sempre sens interrupció lo article de la *Confessió Sacramental*; pero no sempre lo ha defensat de enemichs, perque com ningu lo impugnaba, no tenia de qui defensarlo. Se presentá aqueixa ocasió en los sigles tretse y setse, y á las horas fou quant comensá no á *creurer*, sino á *disputar* com ho feu en Letran y Trento. Se pot dir, que en los sigles onse y dotse

Digitized by Google

Isidro. Y vol dir, que fins al sigle tretse se hauria cregut sempre, y que á las horas solament comensaren las disputas? Ab tants cents anys ningu hauria alsat la veu?

---

la disputa era com de guerrillas entre particulars escriptors; pero en lo tretse y setse, lo cos de tota la Iglesia entrá en lo combat, y emprengué la causa. Y aixis anomenar aquellas disputas y Declaracions de la Iglesia una *doctrina* y *Dogma* que comensá á las horas, nó es conformarse ab aquells que deyan lo mateix de la Infal-libilitat del Papa impugnada en lo sigle catorse? No es conformarse ab los Protestants que deyan lo mateix de la *transubstanciació*, terme que discorregué la Iglesia per expressar millor la conversió de la substancia del pa y del vi en lo cos y sanch de Christo, instituida la nit de la cena? Los Arrians no habian argüit del mateix modo contra la *consubstancialitat* del Fill? Y molts heretges moderns, no repeteixen lo mateix sobre la doctrina y Dogma del Purgatori?

Que se entenga de una vegada per sempre. En la Iglesia no hi ha res de nou: ella ja may creurá sino lo que sempre ha cregut. Y si algu vol probar la novedat de algun *Article* com v. g. lo de la *Confessió Sacramental*, li supliquem fassa lo favor de senyalarnos la época ó any de la Iglesia, en que comensá. Pero no fingint y mentint descaradament, com fan los heretges y los deixebles de Volter, sino probantho ab tota certitut y evidencia; pero aixó ningu es capas de ferho.

Mira lo compte L' Mestre sobre la Infal-libilitat del Papa. Bibliot. de Religió tom. XV.

Digitized by Google

Sr. Rect. Si senyor que vull dirho. Solament los Montanistas en lo sigle segon, y los Novacians en lo quint, pretenian que en la Iglesia no hi habia potestat de perdonar los pecats mes graves; pero si per los que no eran de tanta gravedat, y admetian lo Sagrament de la Penitencia en ordre á estos. Aquestos son los unichs que per espay de tretse cents anys parlaren de aquest Sagrament; ço es de la extensió sens límits de la sua potestat. Y aquella espurna incendiaria, se desvanesqué y quedá com apagada ab la tinta del Gran Agusti y altres SS. Pares de la Iglesia, sens que aquesta unida en cos tingués necessitat de posarhi la ma. A que pues hauria vingut disputar si no tenia ab qui? A que fer declaracions, no duptant com no habia duptat may?

Pero aquell error dels Montanistas y Novacians, encaraque pareixia haber desaparegut del tot, no habia quedat enterament abandonat dels seus padrins; perque los errors contra la fé naixen de la superbia, y produheixen terquedat y obstinació. Y per mes protestas y humiliacions exteriors, en lo cor regularment sempre son los mateixos. De aqui es, que aquell error no deixá de existir com un foch entre cendras, en alguns racons de la Iglesia, fermentant d' amagat, serpentejant, y despedint molt pe-

Digitized by Google

titas flamas que no donaren recels particulars fins al sigle dotse y tretse. A las horas gran número d' escriptors eixiren á combatrer aquell error com que res se hagues fet en lo sigle quint. Tals com S. Anselm, Ivo Carnotense, Graciá, Hugo de S Victore, Gofridi Abat, Mestre de las sentencias, S. Bernat &c. &c. A las horas lo cos de la Iglesia en lo Concili General de Letrán, com ja he dit, prengué la qüestió á son compte, y posá la veritat en net, separant lo gra pur de la palla, que habian amontonat los heretges per sufocarlo.

Despues en lo sigle XVI. Luthero, Zuinglio, Calvino, que ab titol de reformadors de la Iglesia, negaban casi tots los Articles de la fé, abolian los vots solemnes y Monacals, y treyan lo culto de las santas Imatges, ab tota la moral Evangélica, no perdonaren á aquest Sagrament que tanta nosa los feya. Enteneuho per sempre: Luthero, Zuinglio, Calvino, son los primers que han negat la *confessió*, excluentla del número dels Sagraments: y Luthero encara no sempre. Aixó vos habia dit, aixó vos repetesch, y no tinch por de haberme de desdir. Mes, lo primer que ha dit, que era una invenció del Papa Innocenci III. fou Calvino. (1)

---

111 Drouven de re Sacramentaria tom. 2.

Digitized by Google

Veyeu, qui son los vostres mestres? Y encara no voldreu passar per heretge?

Isidro. Ba, vusté ja se acalora!

Sr. Rect. No he de acalorarme, al veurer, que nom veniu sino ab falsedats y tonterias, y que per aqueixas hajau despreciat lo que seus predica en la Iglesia, y abandonat la Fe? Que creguen tan fàcilment á uns impios ignorants, y me vingueu á duptar del que jo dich? y en fi, si nom voleu creurer, llegiu, als Historiadors Eclesiástichs y Teolechs; si erau capás de aixó y sino, feuvos llegir solament á Drouven, y á Natal Alexandro en la Historia del sigle setse, y veureu si antes de Calvino habia ningu negat la *Confessió Sacramental*, exceptuats los Montanistas y Novacians en los termes explicats.

Isidro. Si que te sobrada rahó, que un mes abiat creu á un plaga que l' enganya, que á un home de be que li diu y canta la veritat! Pero no obstant escolte: Si lo Papa Innocenci posá en lo sigle tretse aqueix precepte que tenim de confessarnos, senyal que antes no hi era; y de conseguent ni confessió tampoch. Veli aqui com diuhen que aquell Papa la instituí.

Sr. Rect. En bons termes aqueix argument consisteix en assó: *Fins al sigle XIII la Iglesia no posá Precepte de confessarnos, luego antes no*

Digitized by Google

hi habia confessió: Si antes no hi habia Precepte Eclesiástich, hi habia lo Diví, que bastaba als Christians principalment dels primers sigles per confessarse cada dia ó alomenos cada Diumenge. Quina necessitat, pues tenian de Preceptes Eclesiástichs? La lley se posa als trangressors y per causa sua. Pero en los sigles posteriors, al pas que cessaren las persecucions, se relaxaren los costums dels Christians, y se aná refredant aquell fervor y devoció: Ab la irrupció de moros y bárbaros, y malas doctrinas dels heretges, se pitjorá la cosa; y los fiels se anaban apartant del confessionari, uns per tocats de heretgia, y altres per causa dels vicis. Luego que la Iglesia pugué, convocá lo Concili de Letran per posar remey á tanta corrupció de costums, é intimá lo Precepte Eclesiástich de confessarnos alomenos una vegada lo any. Y á qualsevol que desprecia aquest Precepte y mor sens Sagraments, está manat no se li done terra sagrada. Lo que está molt ben posat, perque, quina mena de Cathólich será aquell que ni una vegada lo any vol rebrer los Sants Sagraments? Enterrarlo pues, al peu d' un marge ben separat dels demés, ja que ell en vida tant sen habia separat.

He dit que la Iglesia posá aqueix Precepte Eclesiástich de confessarnos una vegada lo any

Digitized by Google

alomenos, perque *per Precepte Diví sempre hi ha hagut obligació de confessarse en perill de la mort, totas las vegadas que se ha de combregar, sentintse ab conciencia de pecat mortal, y quant un veu que no pot apartarse de pecar, sino confessantse.* En aqueixos tres casos obliga lo Precepte Diví de la *Confessió.* Aquest sol Precepte habia bastat als christians per espay de molts sigles á creurerse obligats á confessarse tot sovint. Y perque lo Papa Innocenci añadí al Precepte de Deu un Precepte Eclesiástich de confessarnos una vegada alomenos cada any, han de dir que inventá la confessió? Això si que es tirar al ayre y si t' val quet valga! Estranyo no digan també, que inventá la Eucharistía, perque igualment posá en lo mateix Concili lo Precepte Eclesiástich que tenim de combregar per la Pasqua, pues antes no hi habia sino lo de Christo, que no determinaba lo temps pasqual, ni de Quaresma; ni de Advent.

Isidro. Segons això, confessantse una vegada lo any ja s' va be. Y aixis no te vusté que escridassar en la trona, á aquells que se acontentan en fer creu.

Sr. Rect. Jo no dich una tal cosa. La Iglesia manantnos confessar *alomenos una vegada lo any*, no concedeix ni aproba aqueixa dilació, ó tardansa; sino quens prohibeix major allarch,

Digitized by Google

baix la pena de privació de sepultura sagrada en cas de morir sens Sagraments. Y si no teniu devoció de confessarvos sino per la Quaresma, que no sé com pot anar bo, no obstant en qualsevol dels tres casos citats, debeu confessarvos en qualsevol temps del any, y sino pequeu mortalment.

Isidro. Pero home, en las Iglesias separadas de la nostra, be diu que no s' confessan may, ni tenen tal Sagrament! Y be deuhen pensar anar be aquells? A fe no cal dir, que segons m' han dit, no hi faltan pas homes lletrats, y molt grans!

Sr. Rect. Grans heretges non dupteu. Aixis eran *grans* un Luthero, un Zuinglio, Bucero, Calvino, Melancton, Grammer, Cromwel Dalleo &c. &c. Tots estos y altres semblants eran homes *grans* en discurs si voleu, en parola, en maldat, en superbia, *grans* en vicis, y grandissims embusteros; pues que casi tots ells á cada pas se contradiuhen, com Volter y Rossò. Aqui reproban, allá alaban los articles de la Fe, Sants Sagraments, inclosa la mateixa *Confessió.* De manera que cap rata pinyada, ó rat penat, fa mes giragonsas y voltas que l' seu cervell.

Los que vos han dit, que en las Iglesias separadas de la Cathólica Apostólica Romana

Digitized by Google

no hi ha aqueixa Confessió, no saben lo que diuhen. Primerament en totas las Iglesias purament cismáticas, (com part de la Russa y part de la Grega) que regoneixen per Cap y Pastor Supremo lo seu Patriarca en lloch del Papa, trobareu la mateixa Fé y Sagraments de la Iglesia Romana, y de consegüent també la confessió, com tenim nosaltres. Segonament, que fins en las Iglesias dels heretges que no admeten la *confessió*, (com fan los protestants) moltissims son los que desitjosos de posarse be ab Deu, y tranquilizar las suas conciencias, van en busca de un confessor cathólich. Pero en las terras en que no hi ha sino semblants heretges, que son pocas, aquest error contra de la confessió, en alguns ben intencionats del poble baix, no será culpable per rahó de la ignorancia.

Lo mol erudit en las llenguas orientals Jos. Simonio Assameno (1) diu, que en Orient la confessió auricular ha estat sempre com avuy extesa, no sols entre cathólichs, sino també en totas las nacions cismáticas y heréticas, exceptuats los *Coptos*; y que fins entre estos, es bastant volguda. De manera que s' veu la forsa de la veritat cathólica; pues á pesar de tots

(1) Simo. Assam. tom. 12. Bibliot. Orient. pag. 171.

Digitized by Google

los esforsos dels corifeos y predicadors de totas las sectas, may han pogut ni poden desencabessar enterament lo poble de aquest article de Fe, que los seus pares y antepassats habian rebut de la Iglesia Catholica.

En quant á si pensan anar be aquells que s' burlan y negan la *Confessió auricular*, vos diré: que menos de ser molt rudos, y de viurer en terras de sols infiels, ó bé protestants, ab una total é inculpable ignorancia de aquest *Sagrament*, de manera que may ne hajan sentit á parlar, es impossible pugan tranquilisar las suas conciencias; (1) pues saben ó deuhen saber que

(1) Com es possible que los protestants de Europa, trobantse com se troban rodejats de cathólichs, pugan estar ab ignorancia inculpable sobre los articles de la Fe cathólica? Com podrán pues acallar los clamors de las suas conciencias? Tots los dias tenen á la ma lo informarse per veurer en quin costat se troba la veritat, y no volen ferho. Per mantenirlos en la falsa religió, predican al poble aquest diabolich principi: *ningun home de honor cambia may de religió*. Ab aquesta maxima tan vana pretenen tranquilizar las conciencias. No es un absurdo que un ser intelligent, fundat en esta falsa maxima, fassa professió de no abrassar la veritat coneguda? Lo verdader honor está en abrassarla, lo contrari es de juments. Si los pagans quant se publicá lo Evangeli haguessen abrassat una tal maxima, nosaltres seriam encara idolatras.

Digitized by Google

fora de la Iglesia cathólica no hi ha salvació, lo mateix que en lo Diluvi fora del Arca de Noé. (1) Y en fi vos diré de ells lo que he dit de Vol-

---

Quant lo compte Stolburg en Alemania se converti á la Religió cathólica, un Princep protestant li digué: *jo no amo á aquells que cambian de religió* =*Ni jo tampoch*, li respongué Mr. Stolburg: *Si nostres antepassats no n' haguessen cambiat fa tres cents anys, jo no m' hauria vist obligat á cambiarne avuy*. Tot sectari que s' converteix á la Fe cathólica, no fa altra cosa, que tornarsen al cos de que imprudentment se habian separat los seus antepassats. Lo que lluny de ser un deshonor, es de homes honrats abrassar la veritat, quant ella se presenta, qual es la de la Religió cathólica desde que s' coneix.

La verdadera Religió es la que nos baixá de Christo per medi dels Apóstols, y de conseguent tota altra que porta una fetxa posterior, es falsa. Qualsevol sectari pot ben coneixer, que la sua religió es de quatre dias. Antes de Luthero no hi habia lutheráns; ni antes de Calvino, Calvinistas: sino que tota la Europa tenia una mateixa professió de Fe cathólica. De conseguent totas aqueixas sectas, no son sino ramas esqueixadas del gran arbre de la Iglesia Cathólica, que no tiran del humor vital de Christo.

(1) Com se enten que fora de la Iglesia Cathólica no hi ha salvació, y de quantas maneras pot un ferse membre de aquesta Iglesia y salvarse, está en la Iglesia de Christo publicada en catalá any 1832, imprenta de Brusi, tom. 2. Nota 74.

Digitized by Google

ter: si pensan anar be fent burla de la confessió, com es que tants de ells se volen confessar á la hora de la mort? Los Cathólichs si que pensem y estem persuadits de que anem be, y en proba de aixó es, que á la hora de la mort may sen ha retractat cap, ni retractará; antes á las horas demana la confessió, y se referma mes y mes en las veritats de Fé, que sempre ha cregut. Y com mes bon cathólich ha estat, mes aconsolat se troba en la mort. (1)

Isidro. Jo m' creya pla, que sabian ahont tenian la ma dreta!

Sr. Rect. Prou ho saben, sino que ells mes se estiman la esquerra. Y queus pensen que aquells que tan bona doctrina vos han donat, la creuhen? Estigueu cert que no. Ells voldrian no creurer ab la confessió, ni altras veritats de fé, quels incomodan: buscan rahons, violentan

(1) Com es que cap Cathólich á la hora de la mort, may ha pensat á deixar la Fe per tranquilizarse y assegurar aquell pas? Y com es que tants enemichs de la Fe cathólica, al acercarse la mort, espantats de aquell estret pas se retractan? Com es que volen morir com á Cathólichs? Será aixó perque en aquella hora recobran son imperi las impressions de la infancia? Será perque lo Sacerdot los espanta ab crits? Res de aixó: la causa verdadera la trobarás esplicada en la *Iglesia de Christo.* 2.ª P. *Nota* 75. *Impressió catalana de Brusi.*

Digitized by Google

lo seu enteniment, se fatigan, pero en va: sempre los queda la espina, que no poden arrancar, y una veu secreta quels redargüeix, y que no poden fer callar. Per això van com uns frenétichs en busca de companys de la incredulitat, confiant que en la multitut trobarán lo fonament y apoyo quels falta per tranquilizarse. Per això entaulan á cada pas conversa sobre punts de Religió, ab lo desitg de oir rahons que aquietin lo seu interior, y mala conciencia que continuament los remordeix.

Isidro. Que vol que li diga: á pesar de tot, á molts los sembla, que demanant perdó á Deu de tot cor ab propósit de la esmena, ja s' va be, y vusté que canti la que vulga.

Sr. Rect. Be home! Es dir que fins ara no hem fet res, y que á pesar de tot lo que queda dit, ja s' va be confessantse solament ab Deu allá dins del cor. Això es lo mateix que diguesseu, que aquest Sagrament es inútil, que en va Christo lo instituhí, en va lo posaren en práctica los Apóstols, en va se conserva en la Iglesia. Insistint en vostre modo de pensar ja podeu tirar al foch tot lo Evangeli, pues nol necessiteu per res. Lo fet de la veritat es, que vos no sabeu lo queus dieu.... Sempre l' home ha tingut necessitat de recorrer á Deu, antes y despres del Evangeli. Y lo demanar perdó

Digitized by Google

á Deu y arrepentirse de cor es absolutament necessari perque nos perdone; en aixó no hi ha dupte: y si lo pecador antes de confessarse, pot lograr una contrició perfeta, ja desde luego se posa en gracia, pues Deu no te las mans lligadas á cap sagrament. Pero deben advertir. que l' pecador no pot tenir may aqueix dolor, sens voluntat y propósit de confessarse, com mana Christo. La rahó es, perque essent Jesu-Christ Rey de la Gloria, ningu pot entrar en ella sino per los mérits y virtut de la sua sanch. Aquesta virtut de la Passió de Jesu-Christ, está depositada en alguna ceremonia instituida per ell mateix, quals son los sants Sagraments. Perque diem, que sens lo Batisme rebut realment, ó alomenos en lo desitg, ningú pot salvarse? Perque en las ayguas de aquest Sagrament está depositada la virtut de la Passió de Christo, (com v. g. la moció y virtut del fustér se comunica y susté en la serra que mou) per qual virtut rebem la primera gracia de regeneració y adopció: També pues, está depositada esta virtut de Christo en las paraulas del Sacerdot, que dona la Absolució per donarnos la gracia de reconciliació, sens la qual no hi ha tampoch salvació per aquell, que ha pecat mortalment despres del Batisme. De manera que en aquest Sagrament, la virtut de la

Digitized by Google

Passió de Christo obra y perdona los pecats, mediant la Absolució del Sacerdot. junt ab los actes del penitent. (1)

Isidro. Be, pero suposem que un pecador ha lograt ja la gracia mediant lo dolor de contriciò, com vusté mateix diu que pot: en tal cas, perque necessita confessarse?

Sr. Rect. Primerament, perqué ni ell, ni ningu pot saber, menos de revelació, si ha arribat á tal grau de contrició, que se li hajan perdonat los pecats, y haja alcansat la gracia. Segonament, perque encaraque realment Deu li revelás, estaria obligat á confessarse, menos que Deu li dispensás la lley. La rahó es, perque tots los pecats mortals comesos despres del Batisme, deuhen ser absolts en aquest Tribunal que instituhí Christo. Si tingués lloch lo que vos dieu, moltas vegadas tampoch seria necessari lo Batisme, ni lo seu desitg y propósit de rebrel; perque un adulto (ço es un de gran) antes de batejarse pot molt be posarse en gracia ab un acte ben fet de contrició. Aixis com, pues, lo dolor de aquest necessariament enclouria un verdader desitg y propósit eficás de rebrer lo Batisme d' aygua, que mána Christo, de manera que si nol rebia luego que

(1) S. Thom. 3. P. q. 84. a. 5.

Digitized by Google

pugues pecaria mortalment; del mateix modo lo dolor de aquell pecador intrinseca y necesariament enclou un viu desitg y propósit de confessarse, per subjectar los seus pecats á las claus de la Iglesia, ço es, al Tribunal de la penitencia com mana Christo; y si no ho fa, podent, perque desprecía ferho, confiat en la sua contrició, peca mortalment.

Isidro. No quedo pas ben satisfet; perque si lo pecador ja antes de confessarse se posa en gracia de Deu, be tindrá ja perdonats y absolts los pecats; de que servirá en tal cas la Absolució del Confessor? Be caurá ben en l' ayre?

Sr. Rect. Segons aixó, un que está en gracia no deuria confessarse, perque la Absolució no pot recaurer sobre de pecat mortal? Y escolteu, los pecats venials que no poden ser absolts? A mes de assó, ja vos he dit, que no basta quel pecat se perdone interiorment ab lo sol dolor; sino que deu ser perdonat y absolt exteriorment en virtut de la Potestat que Christo deixá á la Iglesia.

Isidro. Y donchs á las horas nons deslligará pas la Absolució, nins posará en gracia de Deu?

Sr. Rect. Vos deslligará *in facie Ecclesiæ*, ço es, exteriorment, que es lo que mana Christo en tal cas; y com se suposa que ja esteu en gracia, está clar que nous' posará en ella; pero

Digitized by Google

aumentará la que teniu, y vos fortificará contra las tentacions. Per aixó, los bons Christians van á confessar tot sovint, encaraque no tingan cap pecat mortal; acusantse de pecats venials, de insults, y sorpresas de tentacions; y per assegurar millor lo dolor, se acusan de algun pecat mortal ja confessat; pues cada vegada que s' renova lo dolor, hi ha materia de absolució, ab nou aument de gracia.

Isidro. A pésar de tot lo que ha dit, lo meu cap encara barrina: perque los Sacerdots son Ministres de Jesu-Christ, com los Capitans Generals y Jutges ho son del Rey. De consegüent, aixis com lo Rey ha constituit Ministres y Jutges per castigar y perdonar als culpats, no prohibeix quels vassalls pugan recorrer inmediatament á ell per lo perdó, tampoch Christo encaraque haja donat als Sacerdots la Potestat de perdonar, prohibirá als fiels, recorrer inmediatament á ell per alcansar lo perdó, precindint dels Sacerdots. Y per lo tant, puch molt be acudir á Deu sens cuydarme de confessors.

Sr. Rect. Jesus, Isidro! Teniu mes rahons qu' un breviari, y tretse son tretse, sempre torneu al mateix. Home, recorrer á Deu per lo perdó dels pecats, no sols podeu, sino que debeu. Aixis está manat als pecadors en mil paratges de la Sagrada Escriptura, pues Deu es

Digitized by Google

la causa principal de nostra justificació, y qui infundeix la gracia. Lo Sacerdot es solament un instrument. ó causa ministerial, y las suas paraulas perdonan los pecats instrumentalment per virtut divina, aixis com la serra produheix lo efecte per virtut del fuster. A Deu, pues primerament deben acudir implorant la sua misericordia, suplicantli vos concedesca un verdader dolor dels pecats, y lo perdó de ells. Pero aqueix nol lograreu sens confessarvos, ó propósit eficás de ferho, perque Christo, per medi del qual seus dona la gracia y remissió dels pecats, vol que estos se subjecten al Tribunal de la Penitencia; y de conseguent no podeu lograr lo perdó, sino cumplint ab aqueixa lley de Christo.

Isidro. Me sembla que ara ja ho entench. Pero jo voldria saber, perque va posarnos aqueixa lley tan dura.

Sr. Rect. Perque habia de ser no sols útil als pecadors per apartarse dels vicis; sino molt necessaria al recte ordre de la sua Iglesia, per subjectar las ovellas al Pastor, los malalts als Metges, los reos als Jutges. Es molt convenient, com diu S. Bernat, (1) «que nosaltres ja que «pecant habem estat rebeldes á Deu, arrepen-

[1] S. Bernard. Medit. cap. 9. n. 4.

« tintnos nos subjectem als Sacerdots Ministres « seus: ja que l' home per conservarse en gra- « cia no necessitaba de cap home intercessor, « li está molt be que no puga recobrarla sino « per medi de un home.... ques prosterni hu- « milment á un home, ja que no ha volgut man- « tenirse humilment en peus devant de son Cria- « dor." Y blasfemaréu de una lley tan sabia, ordenada per abatrer lo orgull y superbia del home?

Ab la comparació que habeu fet del Rey, vos habeu tirat terra als ulls; perque si un reo traspassant los tribunals y ministres, se presenta als peus del mateix Rey, y alcanza lo perdó, qui vos ha dit, que no ha de presentarse als tribunals y ministres á confessar altra vegada la sua culpa, presentant lo indult de ella, perque subscribescan y declaren per verdader lo document? Que no ho fassa, que luego li posarán la ma al sobre, y tirarán á un cul de presó. Pues aixó mateix passa en la confessió. Si algun pecador antes de confessarse pot, á colps de punys y diciplinas, alcansar la gracia de la justificació, y despues ple de satisfacció desprecia lo presentarse al tribunal de la Penitencia á confessar los mateixos pecats; será entregat als esbirros de Satanás y llansat al Infern.

Isidro. Ba, mudem de full: varias vegadas

Digitized by Google

he oit de la sua boca quels pecats venials se borran demanant perdó solament á Deu; dient la *confessió*, *lo Pare nostre*, *senyantse ab aygua beneyta*, *&c.* sens obligació de confessarlos. Sembla que del mateix modo se poden borrar los mortals.

Sr. Rect. Los pecats venials no apagan la gracia y caritat, ni exclouhen del Regne del cel; y de conseguent se poden borrar ab obras bonas animadas de la vida de la gracia. Son uns defectes que disminuheixen ó refredan lo fervor de la gracia y caritat; y aixis ab obras contrarias que reparin aqueixa perdua aumentant lo fervor, queda borrat aquell defecte y diminució de gracia. Aixis com, quedant la vida, la mateixa naturalesa se cura molts mals, y repara las suas perduas; pero si arriba á faltar lo esperit de vida, per recobrar esta, se necessita un miracle. Això es lo que fa lo pecat mortal, pues lleva lo principi de vida al anima, que vivia vida de Deu per la gracia, de conseguent no pot ella recobrar aquella vida, sino per la virtut divina que obra en los Sagraments. Y aixis antes de confessarse, ó realment, ó en lo propósit, no pot conseguir la gracia.

Isidro. Ja ho veitg: toquem un altra tecla. Vusté nos ha predicat moltas vegadas, que quant una persona gran se bateja, se li perdo-

Digitized by Google

nan tots los pecats sens necessitat de confessarlos may; y que ja li basta demanar perdó á Deu. Luego tenim que no sempre es necessari esplicarlos al confessor.

Sr. Rect. Que te que veurer una cosa ab altra! Lo Batisme es Sagrament de *regeneració*, ab lo qual renaixem á una vida nova, quedam incorporats á Christo, fets membres de la sua Iglesia, marcats per ovellas suas, y fets capassos de rebrer los demes Sagraments. De manera, que lo Batisme es la porta de entrar á la Iglesia. De conseguent no s' pot donar la Absolució á aquells que no son batejats, segons lo del Apóstol: *que tinch que veurer jo ab aquells que no son del gremi de la Iglesia? Quina jurisdicció tinch jo sobre de ells?* (1) Per lo tant, aquell que ja adulto reb lo Batisme, antes de batejarse no pot confessarse. Despues de batejat tampoch te la obligació de explicar aquells pecats comesos antes, perque son de la vida vella quant no era membre de Christo, ni ovella sua; qual vida ha quedat sepultada en las ayguas del Batisme, ressuscitat á una nova vida; y de conseguent junt ab lo pecat original li han quedat enterrats tots los demes pecats personals que tenia, pues no pot perdonarse un pecat que lleva la vida de la gracia, qual es lo mor-

[1] 1. Corint. c. 5.

Digitized by Google

tal y original, sens perdonarse tots.

Pero per los pecats comesos despres del Batisme, com lo pecador ja es súbdit de la Iglesia, instituhí Christo aquest Sagrament de la Penitencia en forma de Judici, en que deu haberhi Jutge y reo que fassa ell mateix lo ofici de acusador, y de testimoni. Veyeu pues, com los pecats comesos antes de batejarse, se perdonan ab lo Batisme, y los comesos despres, ab la confessió Sacramental, explicantlos ab tota claredat y distinció.

Isidro. Be hi ha molts Sants que alcansaren lo perdó sens confessarse, com Sta. Magdalena, la Samaritana, lo bon lladre, &c.

Sr. Rect. Que voleu ques confessessen antes de estar instituit lo Sagrament de la Penitencia? Tots aqueixos, los Apóstols, Deixebles y molts altres, se convertiren antes de la mort de Christo, y aquest Sagrament fou instituit durant los 40 dias que estigué en la terra despres de ressuscitat. Aixo si que es fer feix de tota llenya!

Isidro. Te rahó en aixó; pero despres de la mort y Ascensió de Christo tampoch se confessaban.

Sr. Rect. En quant al bon lladre teniu molta rahó: en quant als demés, com ho sabeu?

Isidro. Perque los Evangelis no ho portan.

Digitized by Google

Sr. Rect. Y que los Evangelis han de portarho tot? Tampoch portan quels Apóstols fessen la Quaresma, nons diuhen los dejunis que feyan entre any, las horas de oració que diariament tenian; y podem duptar de tot aixó y molt mes? La Tradició Apostólica que fa tanta authoritat com los Evangelis escrits, nos relata móltas de las prácticas dels Apóstols, que no constan en los Evangelis, y entre ellas hi tenim la de confessarse tan ells com los Fiels del primer sigle. Feuvos carrech que los Evangelis portan tot lo necessari de necessitat de medi per salvarnos, tant en punt de Fe, com de doctrina moral; y alguns fets y miracles de Christo, per fernos veurer la veritat de la Doctrina que predicaba, y no se entretenen en referir cosas inutils. Que voleu quens diguessen, la Samaritana se confessaba ab S. Juan, aquest ab S. March, S. Pere ab S. Pau, Santa Magdalena y Sta. Martha ab son Jermá Lázaro? &c. &c. Quina utilitat reportaria la Iglesia de aquesta noticia? ninguna. Per aixó no ho portan, com igualment no diuhen que aqueixas santas combregassen may, ni tampoch los Apóstols fora la nit de la Cena, y no obstant podeu duptar de aixó? Pues tampoch hi ha motiu de duptar de que se confessassen tan ellas com los Apóstols.

Digitized by Google

Isidro. Tenim alomenos que antes de aqueix Sagrament, ja bastaba demanar perdó á Deu en lo cor, y ara estam obligats al mateix com vusté ha dit, y juntament á confessarnos á un Sacerdot. Per aixó diuhen, que Christo nos ha estret lo cami del cel ab un jou de ferro com es aqueixa confessió.

Sr. Rect. Si ha añadit Christo la clara confessió dels pecats, nos ha tambe sumament facilitat la justificació, ó perdó de ells, com ho veureu. Antes de Christo habia anat assó de diferents maneras. En la lley natural, ço es, desde Adam fins á Moyses, bastaba regoneixerse culpat devant de Deu ab un bon arrepentiment. (1) Y si lo dolor de haber ofes á Deu

[1] Los impios alaban molt lo temps de la *lley natural*, suposant falsament que los homes se gobernaban per la sola llum de la rahó natural. May l' home ha viscut un sol instant de eixa manera. Deu quant criá á Adam li infundi las virtuts sobrenaturals de la Fe, Esperansa y Caritat per dirigirse á éll com autor de la gracia y de la Gloria, que es lo fi perque lo criá. Qual fi no podia coneixer sens revelació. Adam pues, á mes dels preceptes que dicta la rahó natural, no matarás, no robarás, no mentirás, &c. tenia los sobrenaturals que se segueixen de aquellas virtuts. Ell comunicá als seus fills y nets, y estos als seus tambe, los misteris de la Fe, y los preceptes sobrenaturals; pero aixó tot fou de paraula y no en escrits, per qual motiu se anomena

Digitized by Google

podia arribar al grau de contrició perfeta (cosa molt dificil y treballosa ordinariament parlant), lo pecador no hi ha dupte se posaba en gracia de Deu. Advertint, que aquest dolor no podia ser de ninguna manera perfet sens la Fé dels principals misteris revelats, y la esperansa en lo Messias, ó Christo. En la lley de Moyses fins que vingué Jesu-Christ, anomenada *lley escrita*, ja no bastaba aixó entre los Jueus, sino que era necessari á mes, confessar lo pecat ab algun signe exterior, com ab la oblació que s' deya *Hostia pro peccato*, ab la que aquell que la oferia donaba á coneixer als circunstants que habia pecat, pero no lo especial pecat que habia comés. En la *lley Nova* per ser mes perfeta y figurada en los sacrificis y ceremonias de la *Antigua*, es necessaria una mes clara y perfeta explicació dels pecats. (1) Aqueixa an-

lley natural, per diferenciarla de la que publicá Moyses en escrits, per qual rahó se diu *lley Escrita*.

[1] S. Thom. Suppl. q. 6. a 2 ad 2. La economia ordinaria de la Divina Providencia tan en l' ordre de la naturalesa com en lo de la gracia es de fer passar las criaturas de un estat de imperfecció al perfet, per graus, dels quals lo un serveix de dispossició al altre. No es pues d' admirar que la imperfeta lley de Moysés que disposaba los homes á la perfeta del Evangeli, ordenás una imperfeta confessió y acusació dels pecats, preparant aixis als homes á la confessió clara y perfeta que deu ferse baix la lley de Christo.

Digitized by Google

yadidura que vos apar tan pesada, es molt lleugera als humils de cor, y també agradable perque acompanyada de la absolució nos obra de bat á bat las portas y fons de la gracia.

Pero, y que penseu vos que es molt facil lograr lo dolor de contrició perfeta sens lo auxili dels Sants Sagraments, com se feya en la lley vella? O! que molt dificil. De aqui es que poquissims pecadors alcansaban la gracia, y vivian y morian en pecat mortal. Christo nos facilitá la gracia de la reconciliació ab Deu, instituint aquest Sagrament de la Penitencia; pues solament lo pecador lo rebe ab dolor de atrició sobrenatural, ab un comensament d' amor de Deu, que ab petit treball alcansará, aixó li basta per quedar absolt y perdonat devant de Deu y de la Iglesia. Y no es mes fácil aixó que excitarse semmanas enteras á formar dolor de contrició á copia de dejunis, vigilias, oracions, disciplínas, com era tot aixó necessari baix la lley natural; y ab la anyadidura de oblacions, purificacions, sacrificis, circumcisió en la lley de Moyses? Y no es assó habernos aixamplat lo cami del Cel en lloch de estrenyel?

A mes de que, los pecadors no son arrastrats al tribunal de la Peditencia ab lo temor de presó, assots, ni forca, sino per amor á la santedad

Digitized by Google

y puresa de conciencia: no per una lley exterior y de terror, sino per una lley de esperit que suaument mou lo cor á cumplir lo precepte de la confesió Sacramental. No esclaus, sino libres ab la llibertat de Christo, ab que se deslliuran de la esclavitut del pecat y del dimoni, la mes degradant y dura. Y de una lley tan suau y lleugera ne direu un jou de ferro?

Isidro. Lo cert es, que cada vegada me ha fet suar.

Sr. Rect. Si confessar los pecats en un tribunal tan secret vos dona tanta pena; que seria si los habiau de confessar publicament, com se feya en los primers sigles? Aqueixa repugnancia prové de la vostra mala conciencia plena de pecats, y al mateix temps animada d' un esperit de superbia. De aqui be vostre temor y vergonya, y lo dimoni se val de aqueixas passions, las abulta per apartarvos del confessionari; pues entengueu que tota la lley del Evangeli, es lley de amor, un jou suau, y una carga lleugera, com nos ho diu lo mateix Christo. Se diu *Jou* perque nos uneix á unas mateixas prácticas; y es molt mes llaugera que la lley antigua, 1º perque te menos y mes fácils preceptes: 2º perque dona major gracia: 3º perque nos goberna ab amor com á fills, y no ab temor com esclaus, com la lley

Digitized by Google

vella: 4.º perque no castiga als trangressors ab pena de mort com la antigua lley: 5.º perque promet als qui la observan una vida felis, y y los guia per la ma á la dulçura dels goitgs celestials. De manera, que segons S. Agusti, S. Bernat y altres, la lley de Christo es com las plomas dels aucells, que lluny de servirlos de carga, quantas mes ne portan, tan mes facilment se elevan al cel: y si deixan la carga de las plomas, no poden alsarse de terra. Aixis la lley de Christo, es una carga tan lleugera, que lluny de oprimirnos, ella nos porta á nosaltres, servintnos de alas per deixar las cosas terrenas; y elevarnos al cel. Y si nos descarreguem de ella, quedem aterrats com un aucell sens plomas. (1)

Isidro. Jo no se donchs com molts predican que es contraria á nostra naturalesa y rahó natural!

Sr. Rect. Home, que dieu? Vomitar lo veneno, que despres de tragat causa mil angustias, será contra la naturalesa? Un angustiat que va á un amich per depositar en ell las suas penas, perque lo aconsole y dirigesca, obrará contra la rahó natural? Y que altra cosa es lo

[1] S: Agust. et S. Bernard. citat. in Alapide, sup. cap. 11. Math.

Digitized by Google

pecat sino un veneno mortal, que luego de admes trastorna y altera totas las fibras del cor, ab grans remordiments, espinas, tristesas y ansias? Y com podrá recobrar la pau y tranquilitat de son interior, sino descarregant lo pes de la sua anima ab lo vomitiu de la *Confessió*? Sabeu, deya Seneca, perque ocultem nostres vicis? perque estem enfangats en ells: luego quels confessem curarém. Aixis parlaba aquest gentil (1). Salomó ja habia dit: qui oculta los seus pecats se perdrá, pero aquell quels *confessa* alcansará misericordia. (2) Y un dels motius es, perque tot crim per sa naturalesa inclina á cometrer altre, y no pot fer assiento en lo cor del home, sens conduirlo á la insensibitat, obstinació, duresa de cor y desesperació; y la confessió voluntaria de la propria culpa, es també per sa naturalesa una rahó per corretgirse, deslliurant igualment al culpat de la duresa de cor, y de la desesperació.

Tots los Legisladors han regonegut esta veritat, y l' han aplicada á benefici del home. Moysés que s' troba á la cabecera de tots, estableix una *confessió* expressa y pública de ha-

---

[1] Seneca Epist. mor. 53.

(2) Prov. 28. v. 13.

Digitized by Google

ber pecat. (1) De aqui vingué, que lo antich Legislador de las Indias *Manú* disposa, que "aquell que ha comes un crim, quant mes "verdadera y voluntariament lo *confessará*, tan "mes se desembarassará de éll, com la serp "quant deixa la pell; y si lo pecador vol al-"cansar una plena remissió, que evite sobre "tot la recayguda." (2) Aquestas mateixas ideas se han trobat en tots los temps y llochs. Igualment se hau trobat en los Pobles del Paraguay y del Perú, que entre los Brahmas de la India, entre los Egipcios, Turchs, en Tibet y en Japon. Y que feu Christo? ha posat en clar los fonaments antichs de esta creencia los ha limpiat de tota taca, de tota mescla estranya, los ha honrat, imprimint en ells un sello diví; y sobre estas bases, tan conformes á la naturalesa del home, ha establert lo Sagrament de la Penitencia. (3)

Y si aqueixa veu general no vos basta per veurer que la *Confessió* es moltissim acomodada á la rahó y naturalesa del home, mireu los

(1) S. Thom. Suplem. q. 6. a. 2. ad. 2.

[2] Bibliot. de Relig. tom. X. pag. 239 y seg.

[3] Ibid. Tota idea que s' troba universalment en totas parts, ó la ensenya la rahó natural, ó ha vingut de la Revelació primitiva, portada á totas parts en la general dispersió de la Torre de Babél.

Digitized by Google

elogis que li tributan uns homes gens suspitosos en aquest punt. *Volter* diu: «la *confessió* «es una cosa excelent, y un fre dels delictes. «Es mol bona per mourer los agraviats á per«donar, y als lladres á restituir lo robat. ... «Se pot mirar la *confessió* com lo millor fre «dels crims. (1) *Rossó* exclama: Quantas res«titucions obliga á fer la *confessió* entre los «cathólichs! *Reynald*: lo millor de tots los go«berns seria una teocracia (gobern de Deu) en «que se establis lo tribunal de la *confessió*. «*Marmontel*: Que preservatiu mes saludable «per los bons costums, que l' us, y la obliga«ció de confessarse tots los mesos! Lo rubor «de esta humil confessió de las faltas, evitaria «major número de ellas, que tots los motius «mes sants.» Uns homes enemichs de tota Religió que no han pogut menos de elogiar la *confessió* com á molt acomodada y conforme á la rahó y naturalesa humana, tampoch vos farán cap authoritat?

Isidro. May habia oit, que Volter y Rossó

[1] Essai sur l' Hist. gener. t. 1. ch. 12 en la Bibliot. tom. X. La de la confessió dels pecats, la comunicarian los Jueus als gentils ab lo contacto que hi tingueren durant las guerras, cautivitats, y dispersions que sufriren.

Digitized by Google

parlassen á favor de la confessió, antes tot al contrari. Jesus, y com nos fan la barba, á nosaltres esclafa terrossos!

Sr. Rect. Vos la fan en sech, y no ho voleu coneixer! Creyeulos be; al ultim ho trobareu quant estareu perdut. Pero per mes blasfemias que hageu oit contra de la confessió, podiau deixar de veurer, que ella sia un fre contra lo llibertinatge, una font copiosa de sans concells, un consol per las animas afligidas? Deixa de ser, per mes que digan, un medi lo mes excelent de fomentar la pietat, de reprimir las passions, de estrenyer mes y mes los vincles de la caritat, de conservar la pau, la concordia, la subordinació, la justicia y totas las virtuts? No es un eficás medi de arrancar dels cors las enemistats, los odis, é impedir las desunions, las sedicions, revolucions, los robos, los assessinats, en una paraula, de contenir tots los vicis? Y un tribunal semblant voleu que sia contra la rahó y naturaleza humana? No sabeu lo queus dieu. Ah Isidro! Si no cuydabau sino de esclafar terrossos, prou vos aniria millor lo graner y la conciencia!

Isidro. Prou te rahó. Pero quant un veu, que una gent tan docte diuhen al contrari de vustés, y quens porta mes conveniencia, hom facilment ho creu.

Digitized by Google

Sr. Rect. De conveniencia ray, també men portaria á mi. També m' agradaria no haberme de confessar sino ab Deu. Pero quen tinch de traurer si no es aixis, y que aqueixa conveniencia me portaria al diable; pues Christo, com ja he dit, no vol concedir lo perdó dels pecats sino mediant aquest Sagrament, ó rebentlo de fet, ó ab desitg y propósit de rebrel. Pero jo voldria saber, qui son aqueixos homes tan doctes, que tan teniu al cap?

Isidro. Tots son coneguts de vusté: Don Pancrás, D. Simó, los Srs. N. N. N.

Sr. Rect. Jesus, Maria, Joseph! y qui citeu aqui? Es dir, que vostres consultors en materias de Religió son sastres, sabaters, comerciants, ferrers, escribents, un procurador y un Advocat, y un Barbé, y cirurgiá.

Isidro. Crega que son molt intelligents: llegeixen com un Seneca, y parlan com una merla; fa ple de sentirlos!

Sr. Rect. Pero home, home, y aqueixos debeu escoltar en materias ó assumptos de Religió? No es aixó un disbaratar ben voluntari y temerari? No es aixó volerse perdrer? Si un ciego se encomana y deixa guiar de un altre ciego, los dos se trencan lo coll. Escolteu: si teniu un mal, lo consultaréu als Advocats, y sobre d' un plet demanaréu consultas y parers als

Digitized by Google

Metges? No seria aixó bojejar? Los plets se tractan ab Advocats, y las malaltias ab Metges. Pues, home, anaqui habeu de consultar y escoltar en punts de Religió, sino anaquells que Deu ha posat en la Iglesia per Pastors, Doctors y guias dels fiels, que son los Sacerdots com diu lo Apòstol? (1) Aqueixos que gastan tota la vida en lo estudi de la Religió; que units ab los Bisbes, y estos ab lo cap de la Iglesia, centro de la veritat cathólica, se creman las cellas mirant las sagradas escripturas, tradicions Apostólicas, SS. Pares: estos dels quals diu Jesu-Christ: *qui vos escolta á vosaltres, me escolta á mi.* (2) Estos, estos son á qui unicament debeu consultar y creurer en punts de Religió, pues en ells está la veritat, y no en aqueixos que m' haben citat; que no saben de Religió sino quatre burlas y sátiras, que han aprés en Volter per impugnarla. *Tractent fabrilia fabri*, que vol dir, cada hu de son ofici.

Isidro. Ay pobre de mi, quem deixa ab una anima mes petita. .. Hi ha poch que fer, vusté te sobrada rahó! Que vol que li diga, si aquells companys ab la sua parola m' han portat enganyat! No obstant me permetrá ferli alguna reflexió.

---

[1] Ad Ephes. 4. ℣. 11.
[2] Lucæ 10. v. 16.

Digitized by Google

Sr. Rect. Feu totas las que volgueu.

Isidro. Si vustés nos diuhen las veritats tan suspesadas, com vusté acaba d' assegurarme; com és que en lo confessionari, lo un diu una cosa, y altre unaltra? Lo un dirá al penitent que ha de restituir, altre li dirá que no? Un dirá que tal cosa es pecat mortal, altre que es venial? Com es que l' un tot ho passa, y altre de tot fa escrupol?

Sr. Rect. Aixó d' absoldrer un confessor, lo que altre no ha volgut absoldrer, pot provenir de varias causas. Primerament de que á un confessor ho explicaréu de diferent manera que á altre. Y si ab tots vos expliqueu igualment, vos diré, que prové de que un fa un concepte, y lo altre al revés, ó per ignorancia ó inadvertencia; pensant tots dos anar be. Tercerament perque com las resolucions dels casos morals no son articles de fe, cada hu tindrá la sua opinió. Es de fé, per exemple, que aquell que ha robat, ha de restituir; pero no de qualsevol manera, sino en las degudas circunstancias. En averiguar estas circunstancias de nostras accions está lo treball. Si vos habeu robat un trabuch, es cert que debeu restituirlo, pero no sempre; pues no podeu tornarlo en ocasió, que coneixeu que l' seu amo se valdrá de ell, per matar á un home. Lo mateix se troba en altres casos. Y

Digitized by Google

com aquesta aplicació dels principis universals als casos particulars, móltas vegadas no es fácil, ni pot ser ben evident, perque los casos particulars varían de circunstancias á cada pas, de aqui prové la divergencia de opinions; y de que un confessor vos diga: *heu de restituir*, y altre que descubrirá altras circunstancias vos diga, *que no*. Que un vos diga, no vos puch absoldrer, *torneu passats* 8 *dias*: y altre que judicará esteu ben disposat, vos done la Absolució. Pero ja veyeu vos, que ara no parlem de casos morals, en que corren varias opinions, sino de articles de fe, que son invariables, y sempre los mateixos. Y parlant també de resolucions morals, ánaqui debeu acudir y consultar sino als qui estudían de moral, que son los Eclesiástichs? A ells debeu escoltar y creurer.

Isidro. Fins en las cosas de fe, hom móltas vegadas casi no sab á qui creurer. Es com lo pescar, qui l' acerta, l' endavina.

Sr. Rect. En aixó si que no teniu, ni podeu tenir escusa. Ja vos he dit ab lo Apóstol S. Pau, que Deu ha posat en la Iglesia Sacerdots per Pastors, Doctors, Mestres, y guias dels fiels. Voleu pues no errar may? Seguiu los cos dels Eclesiástichs units ab lo Papa. Los frares, capellans, Rectors, Bisbes y Papa Units. vos hau enganyat may, ni en punt de fe, ni

Digitized by Google

de moral, ni en res? Seguiulos pues á ells, y may erraréu. No dich per aixó, que cregueu á tot capellá, á tot Frare y á tot Bisbe, sino al cos ó la pluralitat de ells units al Papa; perque ells son homes com los Apóstols, y ja sabeu que entre aquestos, á pesar de habersels buscat y triat lo mateix Christo, no hi faltá un Judas lo traidór. Y aixis, si algun Capellá, algun Frare, algun Bisbe, vos anuncía alguna doctrina nova, contra lo comu sentir dels demes Eclesiástichs ab los Bisbes, nol debeu escoltar. Aixis nos ho diu expressament lo Apóstol: «Si algu vos predica alguna cosa diferent «de lo que se vos ha anunciat, encaraque fos «jo mateix, ó un ángel del cel, nol cregueu, y «teniulo per excomunicat.» Mireu si es ben fácil coneixer á qui debeu creurer, sens temor de errar! No hi ha cap doneta, per mes rústica que sia, que no conega aixó desde que sab fer actes de Fe; perque ella diu: *Crech tot lo que Deu ha dit y revelat, y la Iglesia me proposa á creurer com á cosa de Fe.* Y qui penseu que es aqueixa Iglesia que proposa y mana, sino lo cap? Lo Papa ab lo Concili ó sens ell, es lo Tribunal viu, y lo Pastor, que Christo instituhí per lo gobern y direcció del seu remat. Aqueix busca lo verdader sentit de la Sagrada Escriptura y Tradicions Apostólicas; y nos pro-

Digitized by Google

posa la sana pastura de la verdadera doctrina. Seguiu, pues, lo cami real del cos dels Sacerdots units ab los Bisbes y Papa, y may erraréu, ni hauréu de pescar gayre per topar ab la veritat. Per aquest medi ella se presenta com la llum del Sol, que no cal sino obrir los ulls per veurerla.

Isidro. Pues entenga que móltas de las cosas que he dit, han eixit de boca de Eclesiástichs.

Sr. Rect. Aixó ray! Que penseu que no hi ha Eclesiástichs heretges? Eclesiástichs eran Nestori, Arrio, Pelagio, Luthero, Calvino, Bucero, Judas &c. (5) Pero que tenim fins aqui? Vos acabo de dir quels Sacerdots son homes, y cada hu en particular pot errar y desbaratar molt, y mes quels seculars; perque ja diem, que del bon vi se fa lo bon vinagre. Pero queus he dit, que cregueu á tot eclesiástich á tontas y á locas? Y si tan obedient sou, perque escolteu á un ó altre dolent, y no als bons que son los mes? Es dir, que si vos haguessen vis-

(1) Calvino era un eclesiástich, (pero no Sacerdot) de una cara fosca y naturalment mística, que anaba ab lo cap baix apareixent un Sant. De esta manera arrastrá facilment y enganyá lo poble francés, que no s' paga sino del exterior; y formá un partit numerós rebelde á la Iglesia y á la Potestat civil.

Digitized by Google

cut en temps dels Apóstols, hauriau seguit lo partit de Judas contra lo parer dels onse units á Christo! Y va be aqueix modo de discorrer? Aixó dicta la rahó? Creyeu lo que vos proposa lo cos de la Iglesia; y esta no s' compon de un Eclesiástich, com ni un aixám, de una abella esgarriada y perduda.

Isidro. Sr. Rector, estich que farém net de ronya!

Sr. Rect. Be costará prou.

Isidro. No senyor, no: Estich ben desenganyat d' aquells canallas. Que vajan á mentir á la forca! Ja ho veitg ben clar: nos habem de confessar, y alabat sia Deu.

Sr. Rect. Jermá no tenim altre cami; y lo fet es que jo no vos entench. Temps passat no creyau ab Indulgencias ni Butllas, ara no creyau ab la confessió; y qui sab que mes hi há tras la porta! Y al mateix temps, aixó si, anem á Missa, cada nit ques diga lo Rosari, las fillas que aprengan la doctrina, que vajan á confessar sovint, que sian bonas christianas. Tot aixó prou es bo, pero feu un póti póti de la Religió, que la componéu del modo que vos agrada. Si vos no creyeu lo que ella ensenya, perque voler ferla observar á vostra familia? Ja suposo que sobre aqueixa reconvenció no m' podriau respondrer, sino com Diderot en certa

Digitized by Google

ocasió que un seu amich lo reconvenia d' aixó mateix; á lo que ell respongué molt serio: *quina doctrina los puch donar millor*, que la Christiana!

Isidro. Ba, aixó deixemo estar. La dificultat que jo tinch es com se pot fer aqueixa confessió distincta dels pecats. Me apar impossible, majorment á un que fa molt temps que no se ha confessat.

Sr. Rect. Ara parleu per vos! Ja suposo que fa un montò d' anys que no vos n' habeu cuydat. Fa 16 que so vostre Rector, y encara espero feu la primera creu á la mia llibreta.

Isidro. Si que fa un grapat d' anys! La veritat se diga: ne fa 20. Y com es possible me recorden tots los pecats! Y quants ne hauré comés que nols hauré conegut, ó no n' hauré fet cas; ó no hauré sabut si eran mortals ó venials!

Sr. Rect. Tot aixó si que no vos deu donar cap pena. Perque habeu de entendrer, que Deu nons mana cap impossible, sino lo facil. En primer lloch no hi ha cap precepte de que l' penitent haja de confessar los pecats que no coneix, mentras esta ignorancia no li sia voluntaria y culpable. Tampoch te obligació de confessar los que no recordan, despues de un prudent exámen. Solament está obligat á confes-

Digitized by Google

sar tots los pecats mortals certs ó duptosos, comesos després del Batisme, ó en la sua recepció, no confessats, ó mal confessats, dels quals se recorda mediant un exámen competent. Los demés pecats que no recordan, ja van inclosos en la explicació dels que confessa. Aixis S. Thomas (1) ab tots los Theólechs y lo Concili de Trento (2). De manera que los pecats olvidats quedan també perdonats, y sols queda la obligació de explicarlos en altra confessió si venen á la memoria. No veyeu si es ben fácil aixó? Voluntat es lo que falta, que lo demés tot es molt fácil. Cregueu, que no es un jou de ferro, sino de plomas, que en lloch de pesar, alsa fins lo cos en l' ayre, fentnos volar al cel.

Isidro. Si jo ne deya un jou de ferro, es per la gran vergonya quem causa lo tenir que explicar á un home las mias fragilitats, que hom te tan amagadas.

Sr. Rect. Pero y tanta, tanta es aqueixa vergonya? No puch persuadirme á creurer aixó de vos! Que una miñona jove senti certa repugnancia á humiliarse aixis, y esperimenti un cert rubór y vergonya, no es estrany; pero un home de 50 anys!

---

(1) S. Thom. Suplem. q. 9. a. 2.
(2) Trident. Sess. XIV. c. 5.

Digitized by Google

Isidro. Es mes encara del que li he apuntat! Estiga cert que cada vegada quem habia de confessar tenia febre; de manera que per aixó vas deixar de confessarme.

Sr. Rect. Ba Isidro; aixó es exagerar un poquet massa! Pero sia lo que vulga, jo vos diré que aqueixa vergonya, prove de superbia y de falta de dolor. Estigueu cert, que si concebiau un verdader dolor de vostres pecats, nols paririau ab tanta pena en aquest Sagrament de humiliació. A fi de vencer aqueix rubór y vergonya, reflexioneu primerament, que l' confessor es un home tan fragil com vos, capás de cometrer iguals y majors pecats, si Deu lo desampara: que ell mateix coneix aixó, y de conseguent que ninguna admiració li causarán tots vostres pecats, encara que fossen triplicats. Per aixó S. Agusti deya: *De que te avergoneixes de confessarte ab mi, essent jo un home com tu, y un pecador com tu?* Segonament, que te las orellas ja tan acostumadas á oir pecats de tota especie, que res li portaréu de nou, y que no estiga cansat de haberho oit, ó llegit; tireu per lo cap que vulgueu. Y encaraque lo confessor vos conega, no temeu per aixó perdrer la bona opinió y apreci respecte de ell, per mes pecats que li porteu; ans be al contrari: perque ell sab que l' pecador com á tal, que fará sino

Digitized by Google

pecats? Y al veurer, que se acusa de tots, veu que si ha pecat, sab arrepentirse; veu que encaraque frágil, es un verdader christiá, que desitja salvarse; que te fondo de pietat y Religió, y que conserva temor de Deu, pues que no vol viurer en lo pecat. Y veus aqui, que ben lluny de perdrer lo bon nom ab lo confessor, lo guanyeu. En tercer lloch, que aqueix petit rubór que sentiréu, es un fre per no recaurer, y no haber de descubrir al confessor la vostra inconstancia, fragilitat, ó malicia. Y també es un fre per no recaurer lo temor de major penitencia, perque á un reincident, ó consuetudinari, se li deuhen ordenar mes fortas penitencias. Quartament, debeu pensar, que aqueixa vergonya humil, serveix de part de penitencia satisfactoria, oferintla á Deu en pena de vostres pecats. Y per últim fentvos carrech, que parir, ó morir. Es dir, ó explicar los pecats en lo secret mes inviolable de la confessió y salvarvos; (1) ó haberlos de confessar devant de

(1) Mereix observarse una cosa verdaderament sobrenatural y miraculosa, qual es lo *sigil-lo de la confessió*, confiat diariament á tans mil Sacerdots frágils y capassos de qualsevol maldat, y no obstant sempre guardat fielment. En tota la Historia no s' troba un exemple de infidelitat en aquest *secret*. Si fent aquesta observació, se reflexiona un poch so-

Digitized by Google

tot lo mon lo dia del Judici, y condemnarse. Trieu lo que fassa mes per vos.

Isidro. Aixó si, que luego está vist, sens necessitat de consultas. Pero lo que podré fer será dividir la confessió entre tres ó quatre confessors, com fan alguns.

Sr. Rect. Home, que dieu? A un totsol debeu fer la confessió entera, y sino, no fareu altra cosa que sacrilegis.

Isidro. Una bugada tan grossa y bruta que me alsa lo cor solament de pensarhi, vol vusté passarla ab un totsol!

---

bre la inconstancia humana; sobre la naturalesa é importancia de las materias de que son depositaris los Ministres de aquest Sagrament, que si se descubrian se seguirian móltas vegadas los majors trastorns; sobre los medis que l' interès, la avaricia, la envèja, l' odi, la luxuria y demés passions se valen per arribar als seus depravats fins &c. &c. Qualsevol dich, que reflexione un poch sobre de tot aixó, no duptará que la observancia del *secret de la confessió* es un miracle continuat, y que Deu vetlla en la conservació y honor de esta obra sua. Se citan Mártyrs de aquest *secret*, violadors ni un.

Que digan totas las juntas, tribunals civils, societats mazonicas, si á pesar de tots los juraments *de non revelando*, poden lograr may un sigil-lo tan escrupulós com aquest, conservat ab la sóla lley de la conciencia sens amenassas ni juraments? Quanta diferencia entre las institucions Divinas y las dels homes! Quanta entre las lleys de carn y del esperit?

Digitized by Google

Sr Rect. No hi ha remey! Ninguna bugada se pot interromprer, y ferse á mitjas.

Isidro. Anem home, componemo!

Sr. Rect. Aqui no hi ha Butllas de composició que hi valgan. Parir, ó morir: Y coneixeu si pot anar be un part á trossos? Mes: vos apar si un metge podrá acertar sens tenir coneixement de totas las malaltias que pateix lo malalt? Aixis com, pues, lo metge per judicar y receptar ab acert, deu saber y tenir coneixement exacte no sols de un mal, sino de tots los que pateix lo malalt; perque moltas vegadas la medicina propria per curar un, agravaria altre: com v. g. si á un que te tercianas, li ve una inflamació ó mal de costat, y continueu á donarli *quina* contra las tercianas, nol mataréu luego en lloch de curarlo? Lo mateix passa en las malaltias del anima. Un pecat móltas vegadas se agrava per la unió de altre; y la penitencia que convindria per corretgirne un, facilment pot ser incentiu, foment, y ocasió de altre, com explica S. Thomas ab S. Gregori (1). De conseguent lo confessor deu tenir una noticia exacta de tots los pecats presents, ó estat actual del penitent, y aixis es absolutament necessari buydar á un totsol, tota la raconada de la conciencia;

(1) S. Thom. Supplem. q. 9. a. 2.

Digitized by Google

quant no, no será confessió, sino ficció y sacrilegi. Reflexioneu vos mateix sobre un malalt, que cridás varios Metges separadament, y á un li manifestás solament que te tercianas, á altre que te inflamació, y á altre unicament digués que pateix, fa temps, una gran debilitat de ventre y flatos. Ja veyeu vos que cada Metge judicaria y receptaria conforme á la relació del malalt. Y que n' eixiria de aqui? La mortalla. Lo mateix vos dich de una confessió dividida entre varios confessors, ab la sola diferencia, que esta mortalla no seria de tela, sino de foch etern.

Isidro. Es dir, que bascas ó no bascas he de fer la confessió entera á un confessor totsol! Paciencia, y á Deu m' encoman!

Sr. Rect. Pues home, avant!

Isidro. Ah, Sr. Rector! Lo treball será en lo examen de conciencia. Esta sem presenta com la pineda fosca; que no sabré per quin cap ficarmi.

Sr. Rect. Per espes y fosch que sia un bosch, se aclareix tallant arbres. Feu vos lo mateix, comensant lo examen per los pecats que mes sombra vos fan, y ja veuréu com se vos obrirá camí als demés.

Isidro. Crega, no sabré solament com comensarlo.

Digitized by Google

Sr. Rect. Lo modo de comensarlo es, agenollarvos als peus de un S. Christo, ó devant del Santissim Sagrament, demanar á Deu la gracia de un verdader dolor, y llum per regoneixer tots los racons de vostra conciencia. Si despues de un bon rato de oració y de examen, vos trobeu embarrassat, preneu lo *Manual de Meditaciones*, llibre molt bo, y allá (1) trobaréu ben especificat lo modo de examinar la conciencia per fer una confessió general. Y si alló no vos basta, ó no ho enteneu, lo confessor vos donará reglas, y vos dirá com ho debeu fer sens cansarvos gayre. Ell vos guiará, pues lo major contento que té, es quant se li presenta un gran pecador ben arrepentit, encara que haja estat 50 anys sens confessarse, ó haja fet totas las confessions sacrilegas. Mes gust li dóna escoltar á ell, que á un que cada semana se confessa. Proveho y men tornaréu resposta. En ell trobaréu un amich, un Pare que vos rebrá ab los brassos oberts, vos consolará, animará, vos dirá lo que debeu fer, y vos donará millors concells que no han fet vostres companys. Y per medi de aquest Sagrament descarregaréu vostra conciencia, vos trobaréu tot mudat, tot aliviat, tot alegre ab una alegria que no coneix lo mon.

(1) Manual pag. 17 y 31.

Digitized by Google

Isidro. Avuy mateix comenso lo examen, confiat que Deu me ajudará.

Sr. Rect. Que contento me donéu ab vostra resolució! Pero advertiu, que antes de confessarvos, ó de rebrer la absolució, debeu abjurar tot error que tingueu contrari á la Fe, y debeu creurer fermament, no sols en la *confessió*, sino tot quant creu y nos mána creurer nostra Santa Mare la Iglesia de Jesu-Crist, que es la sola Cathólica, Apostólica, Romana, única verdadera, pues no serviria de res lo confessarvos si encara continuabau en alguna heretgía, antes be anyadiriau un nou pecat de sacrilegi, y no fariau sino feix sobre feix.

Isidro. Desde ara abomino, detesto y abjuro tot lo que sia contrari á la Fe Cathólica, Apostólica, Romana, y li asseguro quem confessaré ajudant Deu.

Sr. Rect. Animo, pues, y mans á la obra: llanseus als peus de Jesus com altra Magdalena: renteulos com ella ab llágrimas de vostres ulls, supliqueuli un verdader dolor de tots vostres pecats, que no vos faltará; pues no vol la mort, ó perdició eterna del pecador, sino que visca perpetuament en lo cel. Per aixó dissimula nostres pecats, no castigantlos luego de comessos, per donarnos lloch de arrepentiment y de penitencia.

Digitized by Google

Isidro. Ah Sr. Rector! aqueix arrepentiment es lo quem falta. Tinch un cor molt fret y no se tenir dolor de certa especie de pecats. Moltas vegadas he desitjat tenirlo, y actualment lo voldria de manera que sem partis lo cor, y se rompessen totas las suas venas de sentiment de haber pecat; pero tot aixó ha estat sempre. y es un desitg de una cosa que no lograré, perque me sento la voluntat atascada, no so amo de ella, ni crech poderla girar.

Sr. Rect. La giraréu mediant la divina gracia, que no vos faltará solament la demanéu de tot cor. *Demanéu*, nos diu Jesu-Christ, *y tot se vos concedirá.* Pero jo miro que aqueix desitg de morir de sentiment de haber pecat, manifesta que teniu verdader dolor. Lo que vos busquéu será tal vegada un dolor sensible que vos fassa derramar llagrimas de ternura, com experimentaba S. Agusti, Sta. Magdalena y altres; pero entengueu, que aqueixa sensibilitat es accidental al dolor, y una gracia que Deu dona ó quita del modo que ho mira convenient al pecador; y es mes senyal, y efecte del dolor, que dolor mateix. Lo dolor es tot espiritual en la sua essencia, y consisteix en un acte de la voluntat que detesta lo pecat comés per ser ofensa de Deu: qual acte móltas vegadas no s' fa sentir, perque la voluntad es una po-

Digitized by Google

tencia espiritual de nostra anima.

Mantenies en aqueix desitg, y demaneu á Deu vos concedesca la gracia de morir de pena y sentiment de haberlo ofés, que aixó deu bastar á tranquilisarvos. Confieu en la sua Misericordia infinita, y en los merits de Jesu-Christ, respecte dels quals tan es un milió de pecats com un sol. Recorréu á Maria Santissima. suplicantli vos alcanse la gracia de una verdadera contrició, y no tinguéu pór de res: vos seréu del número dels salvats, pues ningú que de cor recorre á Jesus y Maria, se ha condemnat ni condemnará. Y advertiu per vostre gobern, que no es necessari fixar vostre atenció en formar dolor de tals y tals pecats, sino en general de tots plegats per ser ofensas de Deu, que aixô basta, y vos será mes fácil que de formarlo de tal y tal pecat en particular. No veyéu vos, que tenint dolor de tots en globo, ningun ne queda exclos, ni tampoch los olvidats per olvit natural? Cada hu en particular va compres en lo cumulo total. Y aixis no teniu que atormentarvos en formar dolor d' aquest d' aquell, y d' aquell altre pecat.

Isidro. Ja ho veitg: crega que ab aqueixa advertencia me trau d' un embarrás y treball no petit. Ara si que men vaitg á comensar l' examen de conciencia.

Digitized by Google

Sr. Rect. Men alegro moltissim, y mes del que podéu pensar.

Isidro. Li estimo molt Sr. Rector, y li dono las gracias de la pena que ha pres per mi.

Sr. Rect. D' aixó nom debeu donar las gracias á mi, sino á Deu, pues obligació mia es instruir los meus Feligresos. Jo lo que voldria que tots lo que senten mal de nostra Religió fessen com vos, que escoltassen rahons, y proposassen las suas dificultats, perque molts ni hauria que s' desenganyarian; pero no voler escoltar cap rahó y desbaratar contra la Fe per lo que han oit ó llegit de Volter, Rossó y altres com aquestos, es cegarse voluntariament, y volersen anar al Infern á ulls cluchs. (1) Aixis

[1] No crech ab cap home que no escolta rahons, ni vol donarne, pues aixó sol manifesta una superbia diabólica, y una ceguera y obstinació voluntaria á la maldat; y aquest ha estat desde Luthero, (y continua mes que may) lo carácter dels enemichs de la Religió Cathólica, Apostólica, Romana! No escoltar cap rahó y repetir sempre las mateixas calumnias, los mateixos sofismas y los mateixos errors ab usura. Que aixó se hagués fet en aquells sigles quen diuhen de barbárie y fanatisme, no seria tan d' estranyar, y no obstant á las horas tots los dicidents alegaban las rahons y no escoltaban. Pero desde l' sigle 16, que comensaren á deixarse veurer aqueixas que anomenan *novas llums*, fer lo mateix

Digitized by Google

ho fan aqueixos homes que ells mateixos se anomenan homes de *llums* y de *illustració*. Bona illustració y bonas llums! Sabeu quinas antorxas illuminan á esta casta d' homes? Voltér, Rossó, Diderót, Condorcét &c. &c. Lo primer morí vomitant blasfemias contra de Christo y Maria Santissima, Rossó ell mateix se matá d' un colp de pistola, Diderót despres d' un bon diná mori com un porch; Condorcét tot fugint disfrassat fou posat en una presó, y lo dia seguent lo trobaren mort de veneno que ell mateix se habia pres; lo qual portaba sempre al sobre per deslliurarse de la guillotina que preveya li amenassaba. Aixis acabá la carrera lo gran Academic de Paris en 1794. Los companys y principals deixebles de estos revolucionaris atheistas, féren la revolució de Fransa de 1789, la cubriren de sanch, de consternació, y moriren guillotinats. Es dir, tingueren tots una vida la mes escandalosa, y una mort la mes horrible, corresponent á la vida que habian tingut: y per infamia del genero humá y pesta de la societat, deixaren los seus escrits plens

---

que feya Luthero, y encara molt pitjor! Això fa horror: això es dir *llum* de las tenebras, y donar lo nom de *illustració* á una ignorancia afectada, ben voluntaria y maliciosa. *Væ qui dicunt malum bonum, et bonum malum.*

Digitized by Google

de mentidas las mes monstruosas, de contradiccions, de sátiras, y calumnias las mes indecents y grosseras contra la Religió Cathólica. A pesar de tot aixó, aqueixos que s' diuhen homes de *llums* prefereixen l' autoritat d' esta covada d' embusteros xarlatans, á las mes sólidas rahons de tots los SS. Pares y Doctors de la Iglesia, á la autoritat de tots los Concilis, á la dels Apóstols y á la del mateix Jesu-Christ. Y aixó dicta la llum natural? Aixo es d' homes *illustrats*, *de llums* y *de rahó*? Jo diria que es de uns sers inferiors als juments, pues se desentenen y contrarian á tots los principis de la rahó que deu ser la regla d' obrar de tota criatura racional; quant veyem que totas las bestias segueixen exactament lo seu instinct natural, que sels ha donat per guia de las suas operacions. Y aixis dich, que se acreditan de inferiors á las bestias. Aqueixos son los homes de las *llums* de nostre sigle.

Isidro. Massa rahó que vusté te. Ab sa llicencia men anire, que sem faria tard per veurer aquell home. Estiga bo Sr. Rector; d' aqui á un altre dia, si Deu ho vol.

Sr. Rect. Ba, passarho be, Isidro.

FI.

Digitized by Google

En la mateixa llibreria se troban los següents novament impresos.

Compendi histórích de la vida de S. Isidro llaurador ab una novena del mateix Sant. 1 tom. 8.° á 4 sous rústica.

Mes de Marzo consagrado al glorioso Patriarca S. Josè. 1 tom. 8.° á 3. rs. id.

Mes de Mayo consagrado á Maria SS. 1 tom. 8.° á 3 reales. id.

Mes Mariano, Corona de 31 flores; ejercicios para cada dia del mes en obsequio de la Virgen N. S. librito en 16.° á 6 cuartos. id.

Maria desolada, nuevos y muy piadosos ejercicios, librito en 12.° á 10 cuartos. id.

El Alma deseosa de salvarse dedicando un triduo á aprender la importante ciencia de morir en gracia del Señor, es utilisimo á todo cristiano; y á mas los Sacerdotes pueden servirse de él para ausiliar á los moribundos. 1 tom. 12.° con 4 láminas finas á 5 reales. id.

Coro de Doncellas con su Maestra tratando de la Pasion del Señor, y de los dolores de Maria SS. mientras están trabajando. 2 cuadernos 8.° 3 rs. id.

El Quijote de la revolucion ó história de un héroe político filosófico moderno, y al mismo tiempo geográfica y moral. 4 tom. 8.° á 24 rs. id.

Clamor de la caridad cristiana para las necesidades del presente siglo. 1 tom. en 12.° á 3 rs. id.

Meditaciones para el Sto. ejercicio de la oracion mental. 3 tom. en 4.° el 1.° sobre la Pasion del del Señor, el 2.° sobre las virtudes vicios y novisimos y el 3.° sobre las festividades del Señor y de la Virgen SS. á 20 rs. id.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

BIBLIOTECA DE MONTSERRAT
13020100014918

BIBLIOTEC
DE
MONTSERR

Secció XLI
Format 12°

Digitized by Google

Digitized by Google